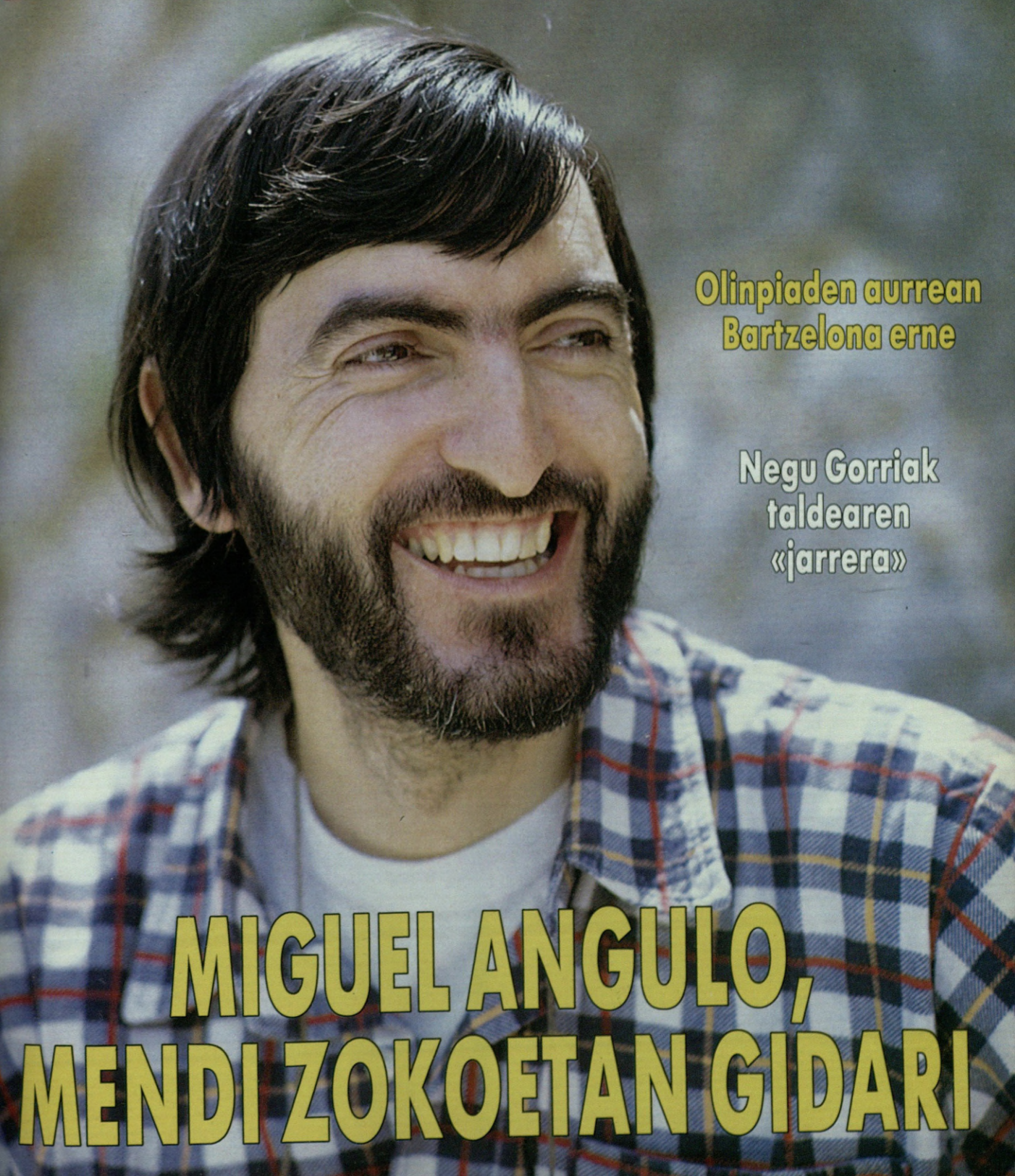

1991ko ekainak 30 — 1.345 zenbakia — 185 pezeta (BEZ barne) / 11 libera

ARGIA

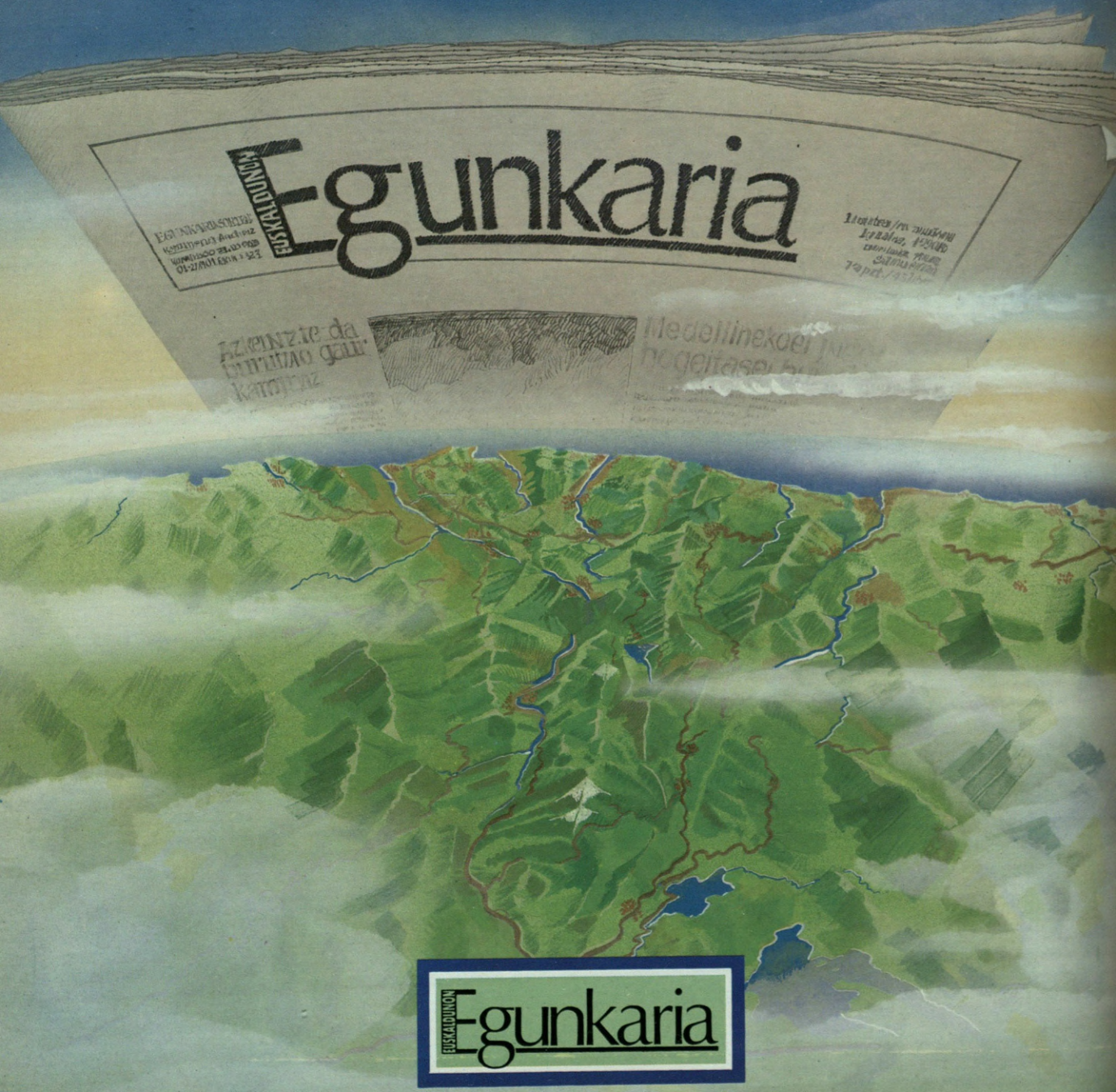
Olinpiaden aurrean
Bartzelona erne

Negu Gorriak
taldearen
«jarrera»

**MIGUEL ANGULO,
MENDI ZOKOETAN GIDARI**

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Egunkaria

Donostiarrek hautatutako alkatea?

ALKATEGAIEN hautake-
ta dela eta, izugarrizko is-
kanbilak izan dira Donos-
tian egunotan eta ez arra-
zoirik gabe. Oso zaila da
onartzea, Arzalluz jauna, al-
derdi baten helburu bakarra
poterea eskuratzea izanik,
ordurarte etsai (P.P) edota
lagun ohi (P.S.O.E.) izan
dituen alderdiekin elkar-
tzea. Hau da P.N.V.k (ez bait
da E.A.J.rik existitzen; bes-
tela, jarrai euskararen hu-
rrango lau urteotako gara-
pena Donostian) egin duen
joko maltzurra. Ideologia,
honez gero, poterearen
morroi gure hiriburuan.

[...] Egia da es dagoela
alderdirik, poterea lortzeko,
ia edozeinekin elkartzeko
prest ez dagoenik, baina
muga batzu zehaztu behar-
ko lirateke. Elorza (beti abi-
zen euskaldunekoak bila-
tzen dituzte, baina hori da

euskararekin duten erlazio
bakarra) alkate egiterakoan,
eta batez ere P.P.rekin bat
eginik, P.N.V.k garbi asko
azaldu du, jaso dituen bo-
tuen arabera burutu nahi
duen Euska Herrirako «poli-
tika nazionala»: Iparraldea
aspaldi aipatu ere gabea,
Nafarroa utzirik, orain eus-
kara baztertuta...

Jakin nahi nuke Donos-
tian P.N.V.ri botua eman
dioten euskaltzaleek zer
pentsatzen duten, ez ote
zaie iruditzen beren botuak
merke salduak izan direla
euskal kulturarekiko kez-
karik ez duen alkatea hau-
tatzeko?

Alkate demokratikoa al
da Arzalluzen alderdiak in-
posatu diguna?

Joxe Mari Odriozola
(Donostia)

Euskal Eskola Publikoaz

ZAILA da oso, hain arlo
zabala lerro gutxitara ekar-

tzea, baina nahi dudana
adierazten saiatuko naiz.

Gogoan ditut duela hoge-
i urte inguruko ikastolak;
gogoan geuek geure eskuz
margotu, garbitu eta egoki-
tzen genituen gela kaxkar
haiek. Gogoan zaituztet, or-
duei errepara gabe lanean
zeniharduten lankideok,
kasu askotan segururik ere
gabe eta bizitzeko adina
doi-doi irabaziz.

Federazioko bilerak ere
ezin ahaztu, Matia Trasera
kaleko txoko hartan, testu-
gintza eta eskolagaiak sor-
tzeko.

Poliki-poliki O.H.O. osoa
hartu genuen et orain, lan
askoren ondoren, ikastolak
indartu egin dira. Bada hor
«moda» baino zerbait ge-
hiago. Gure herriaren pro-
jektua hortik mamituko de-
la, alegia.

Ikastoletatik Institutuetar-
a eman genuen urrats ira-
kaskle batzuk, Hezkuntz Sai-
leko orduko arduradunek
ere Institutuetan euskal
adarrak sortzea beharrezko

ikusten bait zuten.

Ikastola, institutu... bide
dira baina ez helburu.

D eredua ari da nagusi-
tzen eta erdibideko B ere-
dua dute konponbide ego-
kitze-egoeran dauden zen-
truek. Zorioneko «euskal es-
kola publikoa» egina dago
oinarrian.

Hezkuntz Sailaren eta
Ikastolen elkarten lana bi
arlotan ikusten dut nik: a)
Ikastolen Elkartek Nafa-
rroan eta Iparraldean du be-
re eginkizunik behinena.
Hangoak indartu, suspertu,
koordinatu behar dira.

Elkartek eta Hezkuntz
Sailak komunitate autono-
moan herrietako eskola
publikoak elkartzen eta bi-
deratzen lagundu beharko
lukete. Badut esperantza
orain ere jakingo dugula
beharrezko diren pausuak
ematen, eskola publiko
duin bat sortzea ez bait da
zaila, nahi izanez gero.

Anjel Ugarteburu
(Elgoibar)

hurrengo **ARGIA** zenbakian

GURUTZEGRAMA ERRALDOIA

erredakzioan beterik jasotakoen artean

GALIZIA-RAKO BIDAIA

zozketatuko da

Zehatz argitu zure izen, abizen, helbide eta telefono zenbakia. Jasotzeko azken epea UZTAILAK 18

ARGIA

1.345. alea

6. Politika kronika. I.ZUBIONDO.

8. Harreman pertsonalek agindutakoa, hitzarmen orokorrak baino nahiago. GARBIÑE UBEDA.

12. Politika ttantaka.

14. Nazioarteko kronika. L. MARTINEZ.

16. Olinpiaden aurrean Bartzelona erne. JOSU ALBERO.

20. Nazioarte ttantaka.

22. Antarktida: Interes ekonomikoen ahotan urtu daiteke izozki gozoa. GARBIÑE UBEDA.

26. Lesbianek plataforma berria diskriminazio zaharrari. AMAGOIA IBAN.

30. Nafarroan ETB ikusteko 40 errepikagailu pirata daude Pirateriaren etekinak. MYRIAM GARTZIA.

34. Miguel Angulo: «Mendian hobe hiru ekologista hiru mila baino». IXABEL ETXEBERRIA.

40. Kultur kronika. JOSU LANDA.

42. Karlos Linazasoro: «Ipuinetan zehaztasuna eta ekonomia gustatzen zaizkit». GORKA ARRESE.

44. Negu Gorriak-en jarrera aldaezina. JOXI GOIKOETXEA.

48. Unai Iturriaga: «Gaztea zarenean jendeak gehiago barkatzen dizu». IÑAKI URIARTE.

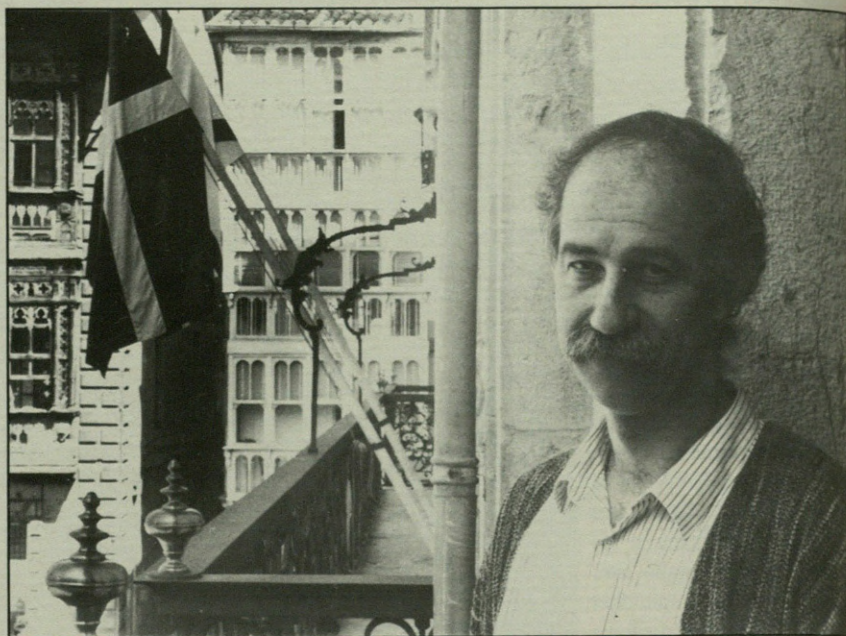
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.

52. Kultura ttantaka.

54. Astegiroa.

63. TXT.

66. Normalizazioa bultzatuz. IÑIGO URRUTIA.

UDALAK: Egun hauetako mugimendua ikusita, jendeak hobetsi egiten ditu herrian herriko tratuak, hitzarmen orokorrak alde batera utzita. Herri bakoitzak bere berezitasunak izaki, elkar hartzen duten alderdien erabakia urteetako ekimenari estuki lotuta dago. Herrietako jendeari hitzarmen orokorrez eta alkatea aukeratzeko moduz galde egin diogu./ **8**

KOMUNIKABIDEAK: Nafarroan ETB ikusi ahal izateko 40 errepikagailutako sare klandestinoa eratu da. Euskalerria Irratiak eta Xorroxin Irratiak ilegalki igortzen duten bezala, euskara eta euskal kulturaren inguruan murgiltzen direnek, sare honen bidez Euskal Telebista eta Euskadi Irratia hel dadin bidea zabaltzeko dute./ **30**

MIGUEL ANGULO: Euskal Herriko paraje gehienak eta zoko izkutuak ederki ezagutzen ditu. Makina bat aldiz jarria du bere jakituria paperean; liburu asko idatzi du, ibiltariaren lagungarri. Ez du inongo presentaziorik behar mendi eta ibilaldi zaleen artean./**34**

NEGU GORRIAK: Esan Ozenki taldearen inguruan sortu den zigilu berriaren eskutik heldu da «Gure jarrera». Negu Gorriak taldearen bigarren Lp-a. Diskoaren edukina eta taldearen nahiz zigiluaren proiektuak azaltzen dizkigute Negu Gorriak-eko partaideek./**44**

LESBIANAK: Estatu espainiar mailan aurkeztu berri duten plataforma ereibindikatiboaren gainean mintzatu zaizkigu Euskadiko Lesbianen Kolektiboko bi partaide. Oraintsu, lesbianek in vitro sortutako haurra dela eta, berri izan badira ere, asko dira oraindik ezagutzen ez diren puntuak. Lesbianismoaren egoera orokorrari buruz hainbat argibide orrialdeotan./**26**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Gorka Arrese, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Kike Amonarriz, Mikel Asurmendi, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Nerea Azurmendi, Juan Mari Arzak, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Itsaso Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Arantxa Gutierrez, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Amaia Lasa Alegria, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Fermin Muguruza, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Punttuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegui, Iñaki Uribe, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarzazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

1991. urterako harpidetza sariak (BEZ barne):
 Hego Euskal Herria .. 7.450 pezeta.
 Ipar Euskal Herria ... 490 libera.
 Estatu Espainola 7.450 pezeta.
 Beste atzerriak 9.800 pezeta.
 Airez 14.900 pezeta.

Deabrukeriak

ALDERDI politikoen lege kanpo-ko finantziaketak PSOE barruan aurkitu du zorne poltsarik handiena. Felipe Gonzalezek berak parte hartu behar izan du aferan eta bere alderdiko diru arduradunen «dimisio» eta «suspensio»-ekin, trapu zikinak garbitu antzera utzi nahi izan ditu guztien aurrean.

Baina demokrazian edozein «deterjente»-k ez du balio. Legebiltzarrek azterketa batzordeen lanabesa dute horrelakoetan erabiltzeko. Eta

PSOEk, EAJren laguntzarekin, uko egin dio behin eta berriz azterketa batzordeak sortzeari. (EAJk ere, PSOEren laguntzarekin, uko egin die azterketa batzorde hauei EAEn).

Gai honek gehiegi arduratzen ez baditu ere, Frantzian ere gauza bera gertatzen da PSFrekin, garrantzia handia dauka demokraziak, sistema moduan, lejitimitatea behar bait du. Eta lejitimitate hau zalantzan jartzen da, alderdien finantziaketan bezala, ustez estatuaren kontura aritu diren bi

funtzionario behar adina garantiaz epaitzen ez direnean.

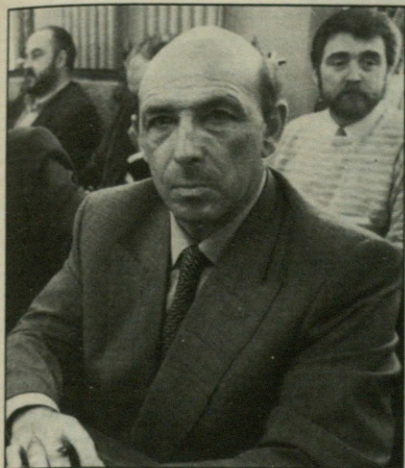
Amedo eta Dominguezen polizia barneko nagusi guztiek deklaratu ondoren, «ez dut esango», «ez naiz gogoratzen» eta horrelako formulak nagusi bihurtu eta gero, akusazioko abokatuek epaileen eta fiskalaren jarrera salatu dute Abokatuen Elkartean.

GAL garaian barne ministrari izandako Barriónuevo eredu: «GAL ez zen erakundea», «ekintza isolatuak izan ziren», «terrorista hiltzea ez da berdina», «Ez nuke esango GAL terrorista denik»... Epaiaketa honen funtsa, X famatua eta GAL ez argitzea, Estatuak aferan parte hartzeari buruzko susmoak ahaztu araztea eta, asko jota, Amedo eta Dominguez, bere kabuz aritu eta funtzioetan estralimitatzeagatik zigortzea, beteaz doa epaiaketa egunetik egunera.

Estrategia honi ez dio gehiegi lagundu Marchand Frantziako barne ministrariak, «Frantziako poliziaren emaitzei esker amaitu zen GAL» eta «GALeko partaide diren bi poliziaren epaiaketa hasi da Madril» esatera-koan.

«El País»-ek «Frantziako poliziaren lehen mailako helburua da Artapalaukeratu zuen Marchandi eskaintako bi orrialdeen titulorako. Baina, nahiz eta Marchandek berak esan bezala, «azken garaiotan denbora gehiago pasatzen dut Corcuerearekin nire gobernuakideekin baino», Corcuerearekin lau aldiz bildu hilabete honetan, baten eta bestearen diskurtsoa ez dira berdinak. Marchandentzat zaila da politikoa ez den behin betiko irtenbidea irudikatzea Euskadi Ta Askatasuna eta Espainiako gobernuaren

arteko gatazkari: «Lehenago ala beranduago negoziaketak izango dira, baina negoziaketa hauek ezin garatu ahal izango dira bonben presiopean. ETak atentatu menia erabaki behar du aurrena».

Pentsatzekoa da Marchand eta Corcuera barne ministrarien arteko hainbeste bilera eta gero ondorioen bat nabarmenduko dela laster. Zein? Ezin sartuko gara asmakizunetan. Are eta gutxiago, astebete ekintzarik gabe pasata, Erroman ustez ETak jarritako lehergailua deuseztu eta Madrilen bonbakotxeak komisaldegia kolpatu duenean.

MARCAHANDEK baino hobeto eskaini dio kapotea Arzalluzek PSOE-ri. GALi buruzko bere iritzia baduela baina berarentzat gordeko duela, ez dagoela batere ondo epaitegiari buruz esaten ari direnak esatea... Baina gogorrena, GAL erakundean gobernuak ardurarik bazuela frogatuta ere, ez lukela PSOE «satanizatu»-ko, ez eta gobernu ere bere osotasunean. Ardurak zehaztu egin beharko lirakeke-lan...

Arzalluzek, eta Ardanazak, iritziaz gain informazioa ere badute Estatuaren desagueei buruz. Guztiori estali eta Estatuari babesa eskaintzea da Ajuria Eneako hitzarmenaren oinarria, Euskadi Ta Askatasuna salatzen ez duen oro «satanizatu», bide batez, Autodeterminazioa, Euskara, euskal presoen eskubideak zaintzea eskatzen duen oro satanizatu.

Eusko Alkartasunak Herri Batasu-

narekin batera sufritu ditu egunotan PSOE, PP eta EAJren erasoak. Eta «Hitzarmenetik bota egin gaituzte» eta «Ajuria Eneako hesitik kanpo zaudete» horietatik, «hitzarmena ez da hautsi» batetara iritsi dira adostasunerako EAko buruzagiak hitzarmenkidetara.

Gasteizko Jaurilaritzako hirukoitza hautsita dagoela sozialistek bakarrik mantentzen dute orain. EAK eta EEK, daukatenari behintzat, eutsi egin nahi diote. Nahiz eta, Oliveriren kasuan esaterako, «marroi» handi samarra izan.

NAFARROAKO

Legebiltzarrak Otano sozialista izango du lehendakari. Lerro hauek irakurtzen dituzunerako garbi egongo da hori. Ez ordea Nafarroako Lehendakaria. San Ferminak pasa eta Iraila ere etorriko da Urralbururen aulkiak ordezkioa ezagutu baino lehen. Eta oraingoz lehengo berean daude gauzak. HBk ezezkioa emanda Urralbururi eta Alliri azkenengo hau aterako da. Sozialistek EA eta IUren botoak dauzkate baina, ateratzekotan, hitzegin beharra daukate HBrekin. Baina «satanizatu» daukate hori.

Ez dira tamaina txikiagokoak Gipuzkoako Diputatu Nagusia erabakitzeko orduan gerta daitezkeenak. Herri Batasunak «diputazio abertzale eta euskaltzale»-agoko bat egiteko aukera luzatu dio EAri. Honek, «orain ezin, baina egin apustu guri botoa ematen» erantzun dio. Ez HBko ez EAKo askok ez lukete ulertuko, Autobidearena tartean, ez gobernu

akordio bat ez eta, «besterik gabe» HBk EAri Diputatu Nagusia oparitzea. Bi alderdietako askok pentsatuko dute berriz Autobideak eragin duen efrentamendua amaitzeko biderik egokiena dela.

Horrelakorik gertatzea zaila bada ere, Eli Galdosek ez dauzka denak berarekin. Bilboko Diputazioan lehendakariordetza eskaini zion EAJk EEri, eta ez debalde, noski. Gipuzkoan EEren lau botoak nahi zituzten jeltxideek gehiago osoa eskuratzeko. Baina EE barruan ez da berdina batekin ala besteekin hitzegitea. Larriagatik ahalegindu da exekutiban baina auzamenditarrek nahiago dute Murua. Eta ez die hainbeste axolik HBk ere Muruari ematea botoa, nahiz eta horrelakorik ez dela gertatuko uste izan. Egunotan ikusiko da Auzamendik, exekutibak jarri dion muga barruan geratzen den edota hartzen duen erabakiak erabat etengo duen EE.

Egunotan haizatu den hipotesia gertatzekotan, Murua diputatu nagusi ateratzekotan, EAK lehendabizi onartu egin beharko lituzke HBren botoak. Eta EAren exekutiban nahiago dute batzuk diputazioa galdu «satanizatu»-geratu baino.

Zaila da orain kiniela asmatzea. Baina bat ala beste erabaki alderdiek, gauzak asko alda daitezke Gipuzkoan. EA, EE, eta maila handi batean, HBren teitlatuan dago pilota.

Iñaki Zubiondo

Herrietako alkateak aukeratzeko plenoen emaitzak ikusita:

Harreman pertsonalek agindutakoa, hitzarmen orokorrak baino nahiago

Orohar, inor gutxi poztu du PSOE-EAJ hitzarmen orokorrak, praktikan hainbat herritan ikusi ahal izan denez. Harreman pertsonalek garrantzi handia izaki, tira-bira handiak sor zitezkeen, hitzarmenari jarraiki aukeratu izan balira alkateak. Donostia exenplurik garbiena. HB alkatetzatik baztertzeko paktuak ere ez du erabateko arrakasta lortu. Herri asko, exenplu.

EGUN hauetako mugimendua ikusita, jendeak hobetsi egiten ditu herrian herriko tratuak. Herri bakoitzak bere berezitasunak izaki, elkar hartuta dabilizan alderdiek apenas dute ikus-tekorik euren artean, siglei erreparatuz gero behintzat. Azken finean, lekuan lekuko eguneroko jardunak agintzen bait du zein den jarraitu beharreko bidea. Herri askotan balio eskasa dute udal baten eguneroko bizimoduan hitzarmen orokorrek. Paktua indarrean 'derrigorrez' ezarri den le-

kuetan iskanbilak ez dira nolanahikoak izan. Donostia kasu.

Sekula baino jende gehiago agertu zen plenora egun hartan. Giroa gori-gori, jendea ez zen bertan Odon Elortza alkate jartzearen aldekoa. Iskabila eta oihiak medio, alkateak ezin izan zuen bere diskurtsoa irakurri. «Que viva

españa», «PNV español», «lotsagabeak kanpora», «Diputazioa lapurtu diguzue», «Albistur herria zurekin», eta antzekoak entzun ahal izan ziren. Indignazioa eta amorrua zen nagusi. Ez dira ordea udaleko zinegotziak eta karguak indignatu eta amorrazioa sentitu duten bakarrak. Kalean milaka komentario entzun da geroztik ere. Askori, «ez dut sekula gehiago botorik emango; nahi duten guztia egiteko arma besterik ez dira gure botoak» entzun izan zaio. Adin guztietako jendeak komentatu izan du hori. Edo, «barrere egin digute aurpegira», «Albisturri egin diotena ezin da inolaz ere onartu». Euskaltzaileen artean biztu da kezkarik handiena, «eraso latzak ikustekoak gara oraindik, baina ez diegu utziko». Agure batek,

halaxe azaldu digu bere eritzia: «Eskerrak ez ditugun datozen hauteskundeak hemendik gutxira, lotsagarri geratuko bait lirateke alderdi gebienak».

Boto zuriak erabakitzaile

Herri Batasunari zituen hamabi alkatetzak kentzeko, elkar hartuta zeuden PSOE, EAJ, EE eta EA, nahiz eta azken honek uko egin azken momentuan. Pronostioen arabera Zestoa, Zizurkil Lezo eta Pasaian bakarrik mantendu behar zuen HBk alkatetza. Baina pronostikoek ez zuten egun hartakoa erabat asmatu.

Usurbilen, HB alkatetza galtzeko zorian zen. Alderdiek pentsatu zutenaren arabera, PSOEak eta EAJk EAri emango lizkiote botoak eta HB alkatetzatik kanpo geratuko zatekeen. Baina sorpresa EAko zinegotzi baten eskutik heldu zen, botoa bere alderdiari eman beharrean zuri eman

■ Askori entzun zaio ez duela gehiago botorik emango; alderdiek nahi duten guztia egiteko arma besterik ez direla botoak ●

zuenean. Bertako aiton batek eritzi dionez, *«nik ez dut gauza handirik konpreni-tzen, baina ez zait legezkoa iruditzen gebiengo duenari alkate izateko eskubidea kentzea; gauzak gebiegi nabaspilatzen ari dira»*.

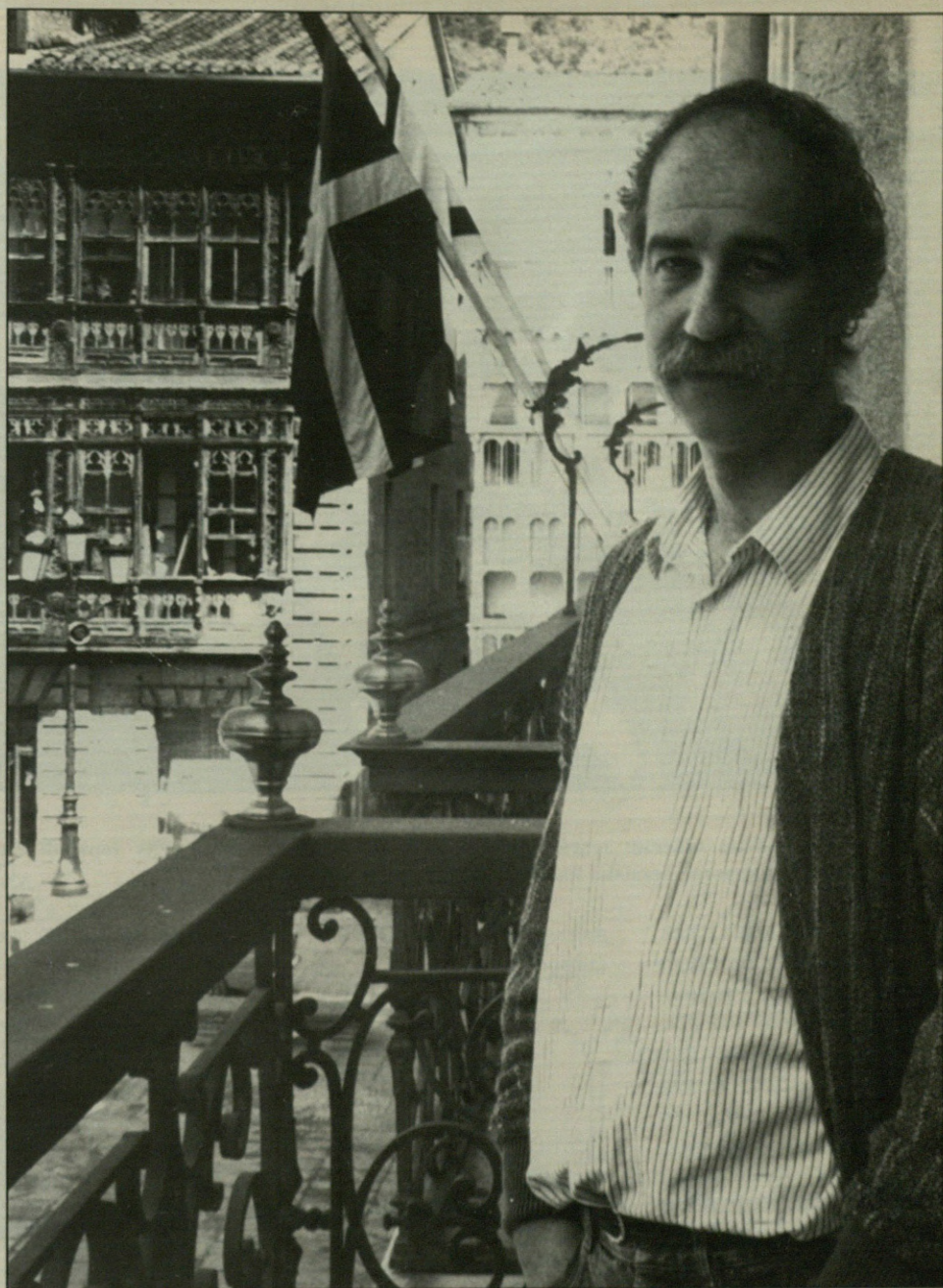
Zizurkilen ere ez du EAJ-PSOEk arrakastarik izan. EEk botorik ez ematean HBk mantendu ahal izan du alkatetza.

Hernanin San Juan festetan nabarmenak izan dira HBri alkatetza *«ebastearen»* ondorio sortutako tentsioak. Plenoan EAKo Re-kondo alkate berriari arraultzeak eta txanponak bota zizkieten, eta diskurtso-rik esan ezinean alde egin zuten udaletxetik. Neska gazte baten ustez, *«HBko alkatea ez da perfektoa*

■ Jeltzaleen artean uste baino haserre handiagoak biztu ditu PSOE-EAJ hitzarmenak ●

izan, baina gebiengoak hiri eman dizkio botoak eta beraz, alkate beharko luke izan. EA ez dadila gero kexu azaldu Donostian egin diotenagatik. Honek ere, abalizanduenean, horixe bera egiten bait du».

Arrasaten, Nekane Iglesias, edo herrian deitzen dioten bezala «La Loli» datozen lau urteotan alkate izango zela zabaldu zen. Ez zen ordea, hala gertatu. EAJren baitan uste baino haserre handiagoak biztu ditu hitzarmenak, alkatea aukeratzeko plenoan ikusi ahal izan zenez. PSOE-EAJ hitzarmenaren arabera, EAJ-

koek PSOERI eman behar zizkieten botoak «La Loli» alkate aukeratzearren. Ez dirudi ordea, Arrasateko EAJkoei PSOEkoak egokiak iruditzen zaizkionik alkate-tzarako. Plenoan EAJko bi zingotzik ez zioten botorik eman, batek zuri eman bait zuen eta besteak bere alderdiari. Eta azkenean HBk ez du alkatetza galdu eta Xabier Zubizarretak izango du goi kargua udaletxean.

Ondorioak berehala ikusi dira. PSOEek, nahiz eta gero horrela ez gertatu, diputa-

zioan ez ziola botorik eman-go mehatxatu zuen EAJ, Arrasatekoa *«bere onerabueltatzen ez bazen. Zentsura mozioaz mintzatu izan dira Arrasaten; baina «nola jarriko diote zentsura mozioa oraindik ez badu agintea hartu, eta demostratu ez badu balio ote duen edo ez?»*, azaltzen zigun batek. Oraingoz behintzat, ez dirudi zentsura moziorik jar liezaioketenik Xabier Zubizarretari. *«Sus-moa dut bemendik hila-bete batzuetara egingo*

EAJko bi zingotzik ez zioten PSOERI eman botoa. Arrasateko alkatetza Xabier Zubizarreta HBkoaren esku geratu da.

Odon Elorza alkate aukeratu zeneko plenoan istilu gogorrak izan ziren. «PNV español» eta «lotsagabeak kanpora» bezalako esaldiak oihukatu zituzten bertan.

dutela» zioen gazten batek, «gertatutakoak bainbeste kabreatu ditu ez zaiela luzaroan abaztuko eta edozein atxaki erabiliko dute zentsura mozioa aurkezteko, eta abal izango balute HB bazterreratzeko». Senar-emazte heldu bat kaleran topatuta, «nik PSOEkoak nabiditut alkatetzan» zioen gizonak, eta emazteak, «nere senarrari ez bait zaio euskara gustatzen». Beste emakume batek berriz, «oso ongi iruditzen zait gertatutakoa, PSOEkoak espainolak dira, euskararen kontrako etsai sutuak».

Gasteizen PSOEren boto zuriek eman zioten Jose Angel Cuerda jeltzaleari alkateza. Euskaltzaleak larri dira, «Uakoen euskararen kontrako ziriak gutxi balira, orain ikusiko dugu zer gertatzen den. PSOEek Cuerda kate motzean lotuta dauka eta horretan

galtzaileak euskaldunak izango gara».

HBren kontrako hitzarmena kolokan

Herri Batasuna baztertzeko egin zen saioa hautsi du Eusko Alkartasunak. Bizkaiako Gatika da kasu bereziatariko bat. Herri honetan EAJ zen zerrenda botatuena, hiru zinegotzi lortu zituen. Ondoren EA zetorren beste hiru zinegotziekin eta gero HB zinegotzi bakarra lortuta. EAK HBri eman dizkio hiru botoak eta ondorioz Mikel Larrazabal HBkoa

suertatu da alkate, eta ez Juan Mari Etxebarriari. Lekeition ere Herri Batasunak eskuratu du alkateza, nahiz eta EAJ izan boto gehien lortu duen alderdia. Eusko Alkartasunak Bermion lortu du alkateza. Herri Batasunak emandako botoekin EAJri irabazio dio.

Nafarroako Arantza eta Etxarri-Aranatz herrietan EAK zerrenda botatuena ez apoiatzeagatik lortu du HBk alkateza.

Arabaren prebisioen araberakoak izan dira alkateak orohar. Izan da, hala ere, sorpresarik. Laguardia herrian Ramón Leon-ek sozialistak PSOE-EAJ hitzarmena hautsi zuen eta PPri eman zion botoa. Hemendik aurrera, PPkoen, PSOEkoaren eta Uakoen botoei esker, alkate berria Jose Antonio Briones PPkoa izango da.

Kanpetzun ere izan da espero ez denik. Zinegotzi

sozialista bakarrak PPko lau zinegotziekin bat egin, eta Joaquín Trespalacios EAKo zinegotziari eman zion botoa. EAJ izan zen galtzailea. Berria jakin bezain pronto, Feliz Ormazabal Araba Buru Batzarreko presidenteari, «tamalgarri» tzat jo zuen gertatutakoa, baina aitortu zuen, «herri txikietan barreman pertsonalak definitzaileak» izaten direla, eta hobe dela «exekutiba erregionalek hitzarmen lokalak ezertara ere ez behartzea».

Baztanen, aurreko bi legealdietan UPN nagusi izan ondoren, hemendik aurrera EAKo alkatea izango dute. Francisco Oiartzabal aukeratu zuten alkate HB eta PSOEkoen botoekin.

Emakume batek haserre adierazi zigun: «nola liteke alkatetzarako gebien balio duen alderdia baztertea?», eta beste gizon batek, «HBkoek ez dakit zergatik baserretzen diren zerrenda botatuenak lortzen ez duenean alkateza. Euren ere horren aldekoak dira eta». Gazte batek berriz, «ondo iruditzen zait eskubitarrei boterea kentzea».

Gares herrikoa izan da beste sorpresetariko bat. Herri Batasunak bi zinegotzi izan arren lortu du Xabier Vélez alkate jar dadin. Vélez-ek Agrupación Electoral Puentesina-ren botoak eskuratu zituen aurreko alkate berriz lehen kaargu suerta ez zedin. «Egia esanda, gaizki egongo da gebiengoa duenari alkateza kentzea, baina alkateak putzik ere balio ez duenean dena da zilegi hori alkate gerta ez dadin», esan digu gazte batek.

Garbiñe Ubeda

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

DIFERENTE C.B.
Gran Via kalea, 11
GROS AUZO — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBIA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

SAN JUAN BAUTISTA
KOOOPERATIBA
Villas auzoa
HERNANI

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

EKO ZARAUTZ
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegei kalea, 5
ERRETERIA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

BETI MERKEK
Londakalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larraitz ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO AIETE
Ettxadi Salla
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

Vivodist

E Z P A L A K

■ GIZA ESKUBIDEEN ALDE: TTIPI-TTAPA

TTIPI-TTAPA 91 ibilaldia ekainaren 19an abiatu zen Iruñetik eta «Errepresaliatuen egoera ezagutaraztea, errepresioaren kontrako eta giza eskubideen aldeko kontzientzia sortzea» du helburu, eta horretaz gain «bakerako bidean amnistiaren beharraz gizartea jabetzea». Sei egunetan zehar Euskal Herrian zehar pasatuko den ibilaldi honetarako deialdia Amnistiaren Aldeko Batzordeek zabaldu zuten.

■ 16 HILABETEKO GARTZELA ZIGORRA OBJETOREARI

JUAN Manuel Baez, Joseba Lazkano abjetoarearen abokatuak ez zuela errekurrituko 16 hilebetetako gartzela zigorra esan zuen epaiketaren sententzia jakin ostean, eta ez du indultoa eskatuko.

Tenerifeko Epaitegi militarrek 16 hilabeteko gartzela zigorra ezarri dio

soldaduskari uko egiteagatik. Baez abokatuak Joseba Lazkanok gartzela zigorra etxetik gertuen egin ahal izan dezan eskatuko du, ahal balitz Iruñean egiteko aukera nahiago luke.

Behin zigorra pasata, hau da 16 hilabeteak gartzelan egin ondoren soldaduskatik libre geratuko litzateke Lazkano.

■ ZAZPI MILITANTE UPN-TIK KANPO

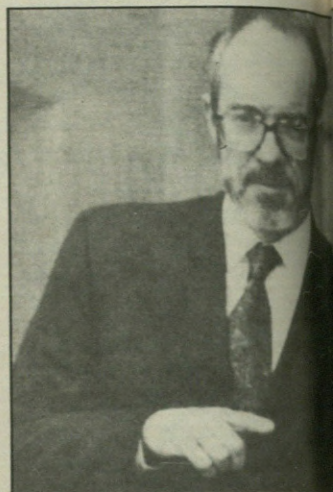
UPNko disziplina komiteak bi urte t'erdira bitarteko miliantzia ukatu dio Tuterako komite lokaleko zazpi kideei, azken kanpainen PSOEn aldeko botoa eskatu zuten akusaziopean. Eusebio Zapatero Tuterako UPNko lehendakariari eta Julio Serrano komite lokaleko kideari hilebeteko zigorra jarri diete, eta Jesus Frances eta Javier Beasain-i bi urtekoa. Felix Sanchez UPNko eledunak ezingo du militatu datozen bi urteetan; Eduardo Burgaleta eta Josetxo Bonilla militanteek urtebetean.

Zazpiok, aurreko kanpainen PSOerentzat botoa eskatzeaz salatzen dituzte, eta baita Alderdi erregionalistaren papeletetan Luis Campoy eta Tuterako udalerako aurkeztutako beste batzuren kontra esaldi iraingarriak idazteaz ere.

UPNren estatutuen arabera, gertaera hauek «oso grabeak» dira, eta milantziaren suspentsioaz edota partidotik botata zigor daitezke.

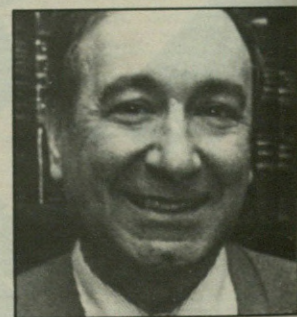
Felix Sanchez-ek gehiegizkoak zi-rela adierazi zuen eta Disziplina komitea kritikatu zuen, bere ustez «ez bait du epaitu, juzkatu baizik». Sanchez errekurritzeko asmoaz mintzatu zen, eta ez bakarrik alderdian, baizik Justizia Tribunalean ere.

Z I T I H I Z E Z I T I H I

«Zaila da politikoa ez den irtenbiderik imajinatzea. Lehentxeago ala geroxeago negoziatu egingo da, baina negoziazioa ez daiteke lebergailuen presiopean gerta; Ezinbestekoa da lehenagotik ETAk atentatuak etetea».

Philippe Marchand.
El País, 91-VI-21.

«Donostian gertatutakoa estatu kolpe demokratikoa izan da».

Juan Maria Bandres.
Egunkaria, 91-VI-18.

«Salan inpotentzia eta frustrazioa sentitu dugu tribunalaren jokaera ikusita. Eta ez gara horixe bera dioten bakarrik».

Jose Garcia eta Jesu Goena (J.C. Garcia Goena-ren gurasoak)
El Mundo, 91-VI-19.

«UA eta EA bezalako alderdiek ez dute herriaren gobernabilitatea errazten».

José Alberto Pradera.
Deia, 91-VI-18.

«Euskadi puskaka saltzen ari da EAJ».

Patxi Ormazabal.
Egunkaria, 91-VI-18.

«PSOE ez bada HBrekin hitz egiteko gauza, ezta orduan Nafarroa gobernatzeko ere».

Patxi Zabaleta.
Egin, 91-VI-19.

«Ez da mundu bonetan kausa ederrik, odol, izerdi eta malkoak isurtzea eskatuko ez duenik».

Carlos Garaikoetxea.
El Mundo, 91-VI-19.

G O R D E T Z E K O A K

AUTOBIAREN ARAZOA HITZARMENETARAKO BALDINTZEN ARTEAN

EAKoak omen dira HBkoengana Gipuzkoako diputatu nagusiaz mintzatzeraz lehenik lehenik hurbiltzeko asmoa zutenak, eta ez alderantziz. EAJ eta PSOEren arteko hitzarmenak, eta Donostiako alkatetza PSOEkoek eskuratzeak bizitu dituen amorruek diputazioari inoiz baino enpeinu handiagoz heltzera eramandu EAKo buruak. EAren baitan dauden bi posturen artean baten alde jotzea bat ere garbi ezik, eta batzuren postura HBrekin hitzarmenara heltzeko aukerarekin erabat kontra izaki, EAKoek atzera jo dute. Autobiaren arazoa konpontzea eskainiko liokete HBri botoen truke.

K A R T A J O K O A N

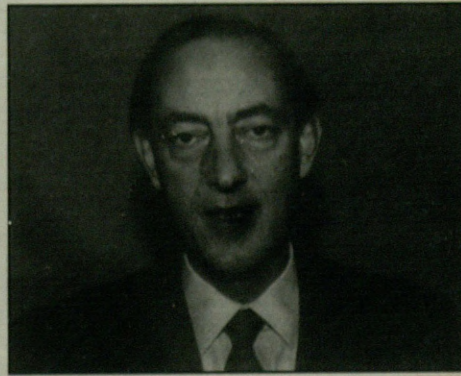
enbido...

...ordago!

ROSA DIEZ

«Begibistakoa da hirukoitza krisiak jota dagoela, eta ukatzeak ez du Eusko Jaurlaritzaren egonezina konponduko» esanaz erantzun die PSE-PSOE exekutibaren eledunak Joseba Arregiri eta Jon Larrinagari. Rosa Diezek alderdi osoaren izenean bota du Arregi eta Larrinaga euskal gizartea «engaitzen» ari direla. Eusko Alkartasuna eta Euskadiko Ezkerra, «amiltzen ari diren bi alderdi», eta EAJ, «programa kontserbadorrea eta errerealismorik gabeko» alderdi honek koalizioa sinatzeak «mesfidantza baizik ez du sortu, eta jendeak atzera bota du aukera hori» ●

XABIER MARKIEGI

Euskadiko Ezkerrako idazkariorderi ez zaio gustatu Rosa Diezek Eusko Jaurlaritzari eta bere alderdiari kritikak egiteko garaian erabilitako estiloa. «PSE-PSOEek labankadak emanda konpondu nahi ditu gauzak», dio Markiegik. «Eusko Jaurlaritzaren egonkortasunari buruzko eritzia desberdina izateak ez dio eskubiderik ematen hitzak engaitzat jotzeko». Xabier Markiegik lekurik minberenetik helduta astindu du PSOE; «Jarrerara penagarria» erakusten ari dira sozialistak, «batez ere orain, gizarte espainiarak PSOEren finantziazioari gehien erreparatzen dion unean» ●

Ezkerrarekin konpondu eta FMLri aurre egin beharrez

AURKI izendatuko dute Indiako lehen ministro Narasimha Rao. Ez da txantxetako aurrean duen erronka. Independentziaz geroztik Indiak biziko dituen une larrietakoak *torea-tzea* tokatuko zaio. Indiak ez du bere aldameneko estatuekiko gerra egotarik bizi, 60. hamarkadan bizi izan zituenak bezala. Populazio erdia pobrezian bizi bada ere, ez du «gose

izurrite» hilgarriarik iragan, eta sare industrialak ere gogor sendotu du azken urteetan. Alabaina, gutxitan izan du bere baitan egungo zalaparta politikoa modukorik eta Kongresu alderdiaren saltsa-maltsek eragindako norabide eza. Finean, inoiz ez ditu bizi izan krisi politiko, soziala eta ekonomikoa hiruak batera, orain tokatu zaion bezala.

Guzti hori gainditu beharko du Raok, eta gehiengo absolutoa lortu ez duenez, bere ezkerrera dauden alderdiaren batzuekin moldatu beharko du. Komunistak —laugarren indarra— izango dira seguruenik Kongresuaren sostengu nagusia, eta kolokan geratzen da Janata Dal alderdi ezker-tiarrak zer egingo duen, nahiz eta eskaintza ona edukiz gero gobernu gehiegizko tentazioa litzatekeen oposizio soilean geratzeko. Krisi ekonomikotik ateratzeko —70.000 milioi dolarreko kaño zorra du— FMLri maileguren bat eskatu beharrean izango da, seguru asko. Eta FMLri eskatzeak gerrikoa estutzea suposatzen ohi du. Duen populaziotzarrak txiroa egiten du India baina aberastasun ugari du, eta azken hamarkadetan egundoko garapena ezagutu du. Arazo etniko-erlijiosoari aterabidea emanez gero, beraz, etorkizunari baikoitasunez begiratzeko moduan geratzen da India.

Eztabaida gogorren ondoren, Narasimha Rao izango da lehen ministrorako.

GERRA HOTZAREN amaierarekin sendotzen ari den erakundea dugu Europako Segurtasun Kooperazioarako Konfederakundea (CSCE) eta azkenean Europako 35. estatua ere, Albania, onartu egin zuten. Bilkuran ateratako konklusio garrantzitsuetakoa zera izan zen: Gerra hotzaren mamua urrundu da baina, hala ere, ez zaio «mehatxurik» falta Europari. Nazionalismoa da etorkizuneko mehatxurik garrantzitsuenak. Eslovenia eta Kroaziatik datozen haizeek —egun

horiek direlako estatu baten osotasuna modu zuzenenean zalantzan jartzen duten nazioak— hotzikara frango sortu dute bilkurakideen artean.

Estatuen Europa inoiz baino hobeto isladatzen da CSCEn, bertan bait daude estatu guztiak, eta izaera horri «sekula sekulorum» eutsi nahian, zailtasun artean bada ere, laster eratu dute «edozein estatuk izandezakeen mehatxuei» erantzuteko mekanismoa. Honen arabera, estatuen here-naren onespenez urgentziazko batzarreak dei daitezke, edozein herrialderen «bakea, segurtasuna eta egonkortasuna» arriskuan ikusiz gero.

Hala ere, Helmut Kohl Alemaniako kantzilerrak azpimarratu zenez,

— Helmut Kohl kantziler alemanak CSCEn adierazi zenez, «gutxiengo nazionalak errespetatu behar dira baina Europako mugak aldatu barik» ●

«errespetatu egin behar dira gutxiengo nazionalak», baina hori bai «egungo mugak ukitu barik». Esaldi aski esanguratsua, eta azalpen gutxi behar duena. Argi uzten ditu gauzak. Errespetoa bai baina...

Eslovenia eta Kroaziak aspaldi iragarri zuten konfederakunde mailako akordioaren batera heldu ezik independentzia aldarikatuko zutela euren kabuz. Armada federalak parte hartuko duela iragarri du, nahiz eta parte hartzea denbora igaro ahala gero eta zailagoa den, eta gertatuz gero ere, ez luke luze mantentzeko indarrik.

Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BOROBILA

Sovietarrak ala errusiarrak?

ASKOTAN entzun behar izan dugu Euskadin, «Ez, Errusia ez, Soviet Batasuna» edo «Errusiarrak ez, kontxo!! Sovietarrak». Horrela zuzendu digute mila aldiz. Jakin badakigu estatu erraldoi horretan (munduko seirena) Errusia, «Errepublika subirano» bat dela beste hamalauren artean. Beste askori ez dio kezkarik sortu diferentzia txiki horrek.

Orain dela gutxi, B. Ieltsin Errusiako lehendakaria bihurtu da. Sufragio unibertsalez. Bere botere politikoa, Gorbaxovenaren atzetik bigarrena izango dela dirudi. Eta Soviet Batasunean ez da gauza erreza botere politikoa eta erabakikortasuna non dagoen jakitea. Egun honetan ere, Gorbaxov, Ieltsin eta beste zortzi errepublika leialen lehendakariak Batasunaren bermoldaketaz diskutitzen ari dira (9 + 1). Separatistak diren Baltikoko hirurak zein Moldavia, Armenia eta Georgia ez dira presente egoten. Argi dago bertako eta kanpotar begiraleentzat hor dagoela etorkizunaren erronka. Gorbaxovek konpondu behar duena.

IÑAKI BARCENA
(EHUko irakaslea)

IZAN ERE Errusia eta alboko errepubliketan ez daude barne bakean. Estatu erraldoiak arazo nazional, ekonomiko eta politiko ugari sortu ditu. 16 errepublika autonomo, 5 erregio autonomo, 10 bailara autonomo, 6 lurralde eta 49 erregio administratibo daude. Zelako puzzlea!!

Uraletatik Ozeano Bareraino, Siberian hain zuzen ere, zenbait herri, arraza, kultur erlijio eta garapen moeta desberdinen ebidentzia ugari topatzen dugu. Eta baita borondate politiko diferenteak, baina denak Inperioan bezala, Errusiaren Errepublikaren barne!!

Errusiako lehendakariak, Moskun botoa eman era gero, militar oso gazte bati ea botoa nori eman zion galdetu zioten. Gaztea Derzu Upsalaren iloba izan zitekeen. Eta ez zuen erantzun. Elkar hizketatzaileak, ez diola ulertu konturatu eta sei hautagaien izenak ahozkatzen dizkio eta «ea nori». Erantzun bakarra: «Ez dut ulertzen». Nik bezain beste zekien errusieraz. Ezer ere ez. Eta militar bezala Moskun eman zuen botoa.

UNE kritiko honetan, errepublika eta herri ezberdinen arteko errespetu eta elkar ulertzea funtsezkoa dute. Hegoaldeko Kirj iziako lehendakariak bere konstituzio aurreproiektuari, betoa ipini zion. Zergatik? «Kirgizistanekeo lurrak Kirgizistanekeo herriarenak dira» esan beharrean, berak horrela defenditu zuen: «Kirgizistanekeo lurrak hemen bizi diren herri guztienak dira». Txapela kentzekoa!!

OLINPIADEN AURREAN BARTZELONA ERNE

Olinpiadetarako urtebete besterik geratzen ez zaigunean, Bartzelonak aurrera daramatza prestaketa guztiak. Bisitaria ederto asko jabe daiteke hiriak bere barnean bizi duen eraldakuntza sakonaz. Aztermakinak, garabiak eta brozelak nagusi dira hiri barruko paisaia berrian. Herritarrek, bitartean, gogor eusten diete eraikuntza saltsa-maltsa guzti hauen ondorioei. Hiri olinpikoaren izendapenari ordaindu beharreko zerga.

AURREKO edizioen marka guztiak hautsiko omen dituzte 1992ko olinpiadek. Partaidetasunaren marka (165 herrialdetako 15.000 atleta), informazio estaldurarena (11.000 kazetari eta ehundaka milioi ikusle potentzial) eta diru bilketarena (132.000 milioi pezeta). 27 egunetan zehar, hiria bisitatuiko duten 500.000tik gora bisitari mobilizatzaiteko 30 mila bolondres inguru izango da. Sergurtasun indarretako 10.000 kide... Eta noski, esandako guztiarekin batera sekulako inbertsio eta aurrekontuak.

Bartzelona-92 Batzorde Antolatzaile Olinpikoa (COOB- 92) dugu olinpiaden antolaketaz arduratzen den erakundea eta berai lau erakunde nagusik osatzen dute: Madrilko Gobernua, Catalunya Generalitat,

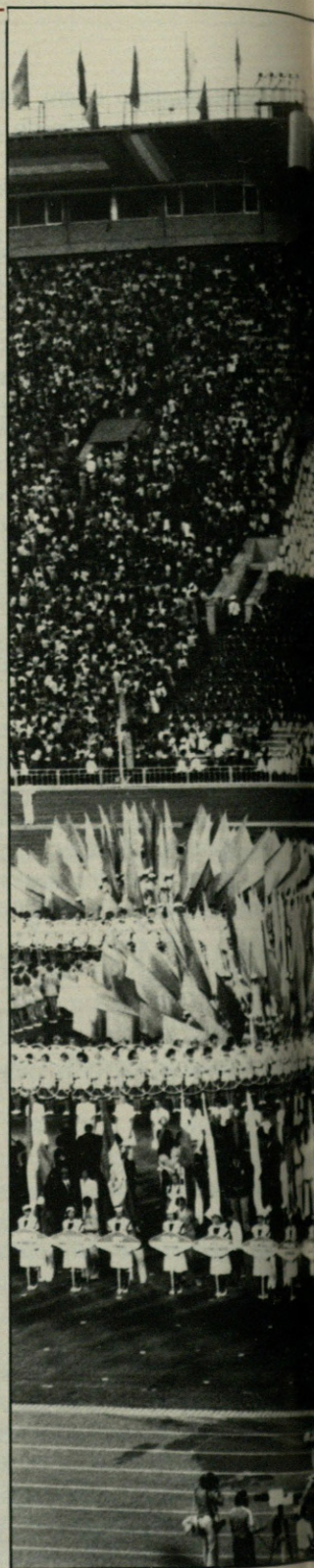
Bartzelonako Udala eta Espainiar Batzorde Olinpikoa (COE). Pasqual Maragall Bartzelonako alkatea da partzuergo modura funtzionatzeko duen COOB-92ko burua, bere batzorde exekutiboa berrogei pertsonen osatua dago eta 132.000 milioi pezetako aurrekontua du (6.600 milioi inguru libera).

Antonio Filloy prentsa sailekoak dioskunez, *«nahiz eta bere sortzetik, 1987an, alderdi desberdi-*

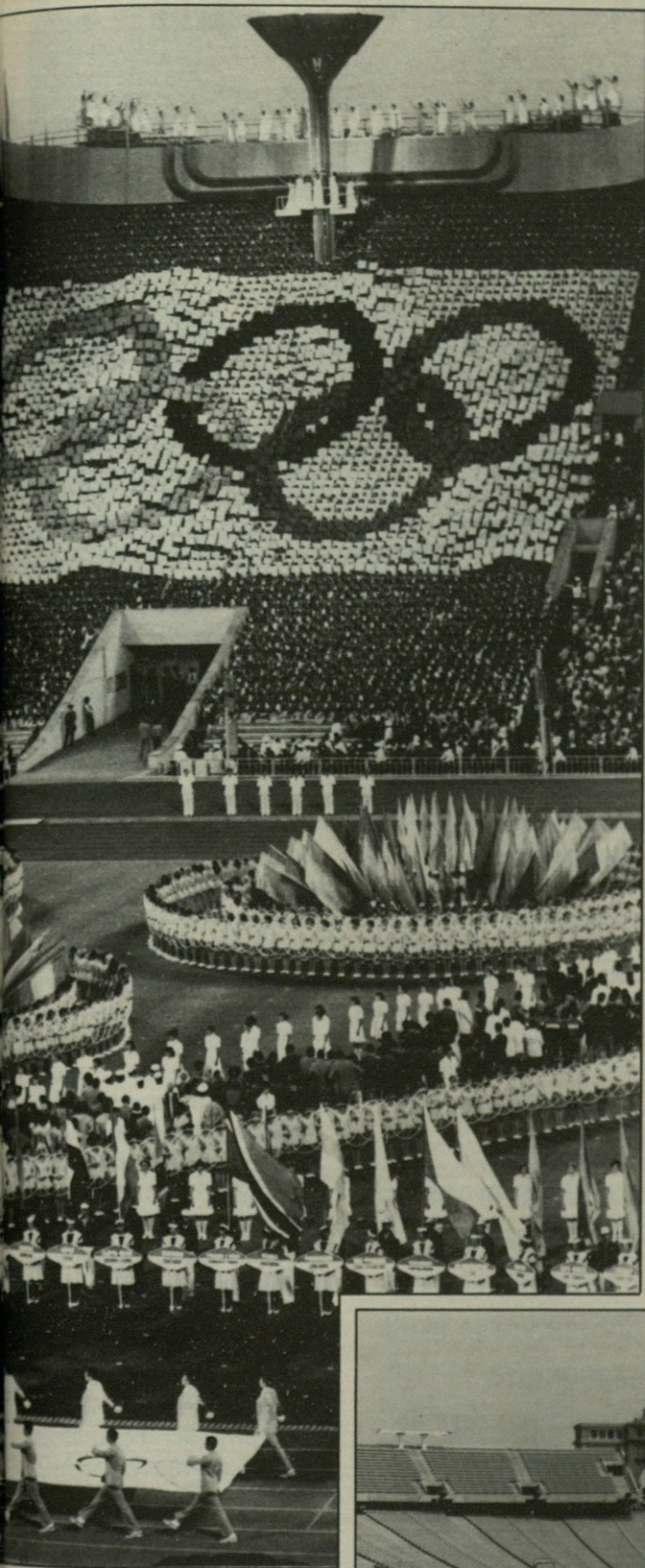
nek Batzordeaz egin zeza-keteen erabilerari beldur handia izan badiogu ere, azkenean pozik gaude, ez baita horrelako ezer gertatu. Orain arte COOBeko batzorde exekutiboaren erabaki guztiak aho batez hartu dira. Joku Olinpikoak ideologiaren gainetik egon daitezela lortzen ari gara». Alabaina, ospatu berri diren udal hauteskundeetan Joku Olinpikoen erabilera nabaria zen Bartzelonari dagokionean; propaganda sozialistak esaterako, JJOOen gai aipagarrienetako batzu gogor erazten zituen Maragall alkategaiaren argazki baten ondoan.

Diru kontuei azaletik so eginez, Bartzelona-92ak erakarri dezakeen diru kopurua bi bilioi térdiko kopurutzarraren ingurura hurbil liteke. Kirolaz gain,

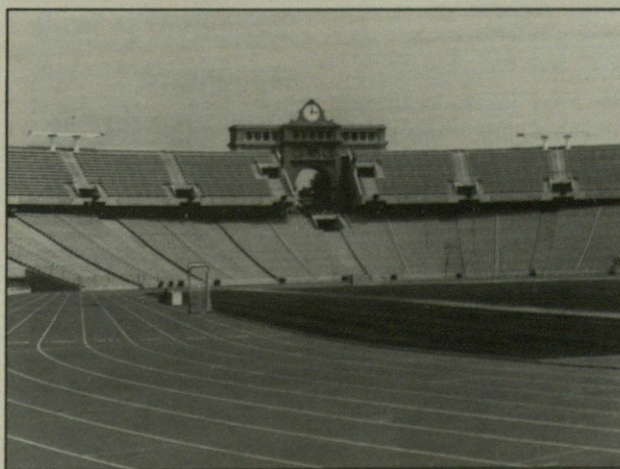
**Bartzelona
92ko olinpiadetara
500.000 pertsona
inguru hurbilduko
dira eta bi bilio
pezetako diru
sarrerara espero da ●**

beraz, JJOOek sekulako gertaera ekonomikoa suposatzen dute. Horrela, bada, 500.000 milioi pezetako inbertsio publiko eta pribatuaren zati handia berri-

Catalunya munduaren
erdigune bilakatuko da.

tzuliko da udal eta enpresen kutxetara. Ekonomia eta JJOOen arteko harreman zuzena ikusirik, hiriko zenbait sektorek JJOO eragiten ari diren espekulazioa salatu du. Udal sozialistak dioenez, aldiz, azken bolada honetan gertatzen ari diren aberasteko operazioak (etxebizitzaren salneurria boskoiztu da zazpi urtetan) eta olinpiadek ez dute zer ikusirik.

Bertako politiko ugariak bere kezka azaldu du JJOOek hiriri ekar liezaioketen zorraz. Filloy lasaia go ageri zaigu: «Autofinan-

taz ibili gara aurrekontua lantzerakoan, gastuak sarreren arabera planifikatuz, bilduko dena baino gehiago gastatu ez dadin».

Erakundeen propagandak behin eta berriro zabalitzen du mezu bera, jokuak amaitzean hirian geratuko den azpiegitura guztiarena alegia. «Inbertsio publiko eta pribatuen artean 500.000 pezeta baino gehiago JJOOekin zerikusirik duten inbertsioetan burutuko dira —zehazten du Filloyk—, goi mailako kirol esparruak, aireportu eraberritua, hiri olinpi-

■ Olinpiadetatik urte batera, Katalan Batzorde Olinpikoak eta bere egoeran dauden beste askok zaila dute nazioarte mailako onespina ●

tziatu egiten direnez, JJOO ez dira inongo zama ekonomikorik izango herri-targoarentzat. Sarrerei esker COOBko 132.000 milioi pezetako aurrekontua estalita geratuko da: batez ere irrati-telebisten ordainari (sarrera guztien %34), enpresa laguntzaileen ekarpenari (%22a) eta loteriari (%22) esker. Arre-

koa, komunikazio mailako azpiegituraren hobetzea... Aipatutako inbertsioak beredentzia oso garrantzitsua izango dira, Olinpiadak pasa eta gero hemen geratuko bait dira».

Antoni Lecha Moviment de Defense de la Terrako (MDT) kideak ez ditu horren baikor ikusten finantziario kontu horiek, «Olinpiaden autofinantziazioari buruz gure zailantzak ditugu. Azkenean, nabiko garbi dugu Bartzelonaren burutzen ari diren herri lanak herritarrek ordainduko dituztela».

Katalan Batzorde Olinpikoak

Duela bost urte, 1992ko egoitza olinpikoa Bartzelona izango zela aldarrikatu

Catalunya eta Baltikoko herrietako Batzorde Olinpikoek hilaren hasieran olinpiadetan parte hartzea eskatu zuten.

zenean, proiektu ofizialaren aurkako zenbait eritzi azaldu ziren. Ezagunetarikoa, dudarik gabe, Katalan Batzorde Olinpiarraren (COC) eraketa defendatzen duten taldeena izan da.

Ez da berria JJOOetan Catalunyak aspalditik nahi izan duela bertako ordezkaritza Nazioarteko Batzorde Olinpikoaren barne ikustea (NBO). 1920raino jo behar dugu. Mogimendu honen hastapenetara hurbiltzeko. Sasoi hartan zenbait kirolak beraien federazioak zituzten eta horiek Nazioarteko Batzorde Olinpikoaren biltzarretara joaten ziren. Primo de Riverak lehenbizi eta Francok geroago eragotzi zituzten lehenengo gogo horiek.

Ia 70 urte geroago eratu zen ADOC, Catalunya nazioarte mailako batzordean onartua izan dadin lanean diharduen erakundea. Alber Bertran ADOKeko kideak azaltzen digunez, «Erakundeak jadanik 5.200 kide dauzka, Catalunyak 200

udal COCren alde agertzea lortu dugu, eta zenbait talde kultural eta 100 intelektualek ete bere aldeko manifestu bat atera zuten».

Alderdi politikoen jarrera, ordea, zuhurragoa izan da. «ERC izanda publikoki eta inolako ingurukeriarik

■ «JJOO politikoki erabiliko dira eta mundura Bartzelona eta Catalunyaren irudi espainiarra zabalduko da» ●
ANTONIO LECHA (MDT)

gabe ADOC eta COCren alde agertu izan den bakkarra —azpimarratzen du Bertranak— Gobernu lanean ari den CIUren jarrera, aldiz, zalantzarazkoa izan da: haren batzarre eta

mitinetan COC erreibindikatu badu ere, praktikan ez du bat ere urratsik eman agindutakoa betetzeko».

Olinpiadetatik urte batera, COCk zaila du bere nazioarteko onespina. Karta olinpikoak dionenez, herrialde batek bost kirol federakunde izan behar ditu —gutxienez— Nazioarteko Batzorde Olinpikoaren kide izateko. Nahiz eta Catalunyan 12 federakunde NBO sartzeko prestakizunak bideratzen ari diren, oraingoz bat bera ere ez dago aipatutako batzordean. NBOKo kidea izateko ez da beharrezkoa estatua izatea baina praktikan estaturik gabeko 11 herrialdek besterik ez dute lortu NBOn onespina.

Alde eta aurka

Catalunyak herriaren gehiengoa bere batzorde olinpikoaren aldekoa da. Zenbait sondeoren arabera katalanen %80 bere alde da-

Olinpiadetako arduradunek diotenez etorkizunean ere hor izango da eraikitako azpiegitura guztia.

go. «Ondorio tamalgarriak izan litezke» COC NBO n sartzan ez bada —obartarazten du Bertranek—. Gure gogoak betetzen ez badira, aurrerantzean gerta daitekeenaz inork ez diezagun ezer leporatu, NBOren erabakia jakin bezain laster gure taldea, ADOC, desagertu egingo da». 1989an Montjuiceko kiroldegia inaugurazioan, CRIDA eta Pujolen kumeak —CDCren gazte-riak—, Juan Carlos I. erregeari egindako boikota, berriro gerta liteke datorren urtean.

Gutxi dira 1992ko proiektu olinpikoaren aurka agertu direnak. Ekologistek eta legebiltzarrez kanpoko alderdi batzu (MDT eta LCR), besteak beste, kontrapuntua jarri dute nagusia den beroaldi olinpikoaren aurrean.

Bartzelonako olinpiaden aurka egoteko bi arrazoi aipatzen dizkigu MDTko Antoni Lechak: «Alde batetik, ezkerreko erakunde iraultzailea izanik, ezin dudu JJOO suposatzen duten zarrastelkeria ekonomikoa onartu, kirol ikuskitzuna baino negoziotzat hartu bait dituzte. Horrez gain, beste batzutan ere gertatu ohi den bezala, JJOO politikoki erabiliko dira eta mundura Bartzelona eta Catalunya-ren irudi espainiarra zabalduko da».

Zorreakin ala zorrik gabe, Katalan Batzorde Olinpiarrekin ala ez, nolabaiteko irudi espainiarrekin, Bartzelona zain dago. Hila-bete batzu barru zalantza asko desargertuko da...

Josu Albero

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
2004 DONOSTIA

HISTORIA ETA GERO

Amaitu da Historia. F. Fukuyama, 1989

■ EDITH CRESSON ETA INGELESEN GIZONTASUNA

FRANTZIAR eta britainiarren arteko liskar eta eztabaidak ez dira egungoak, aspalditik datorren kontua da. Aldiro azaleratzen dira tira-birak eta oraingoan Edith Cresson Frantziako lehen ministro berriak harrotu ditu hautsak. Duela lau urte Cresoni egindako elkar hizketa bat kaleratu izan du «The Observer» egunkari ingelesak eta bertan britainiarren gizontasuna zalantzan jarri zuen. «*Britainiar gizonen %25 homosexualak da. Gizon anglosaxoiak ez dira emakumeez interesatzen, eta horrek azterketa behar duen gaiada. Ez dakit kulturala ala biologikoa den, bainabor bada funtzionatzen ez duen zerbait, hori argi dago.*» Britainiarrek, beren aldetik, «*Cresson bera dela funtzionatzen ez duena*» erantzun dute.

■ KOLERAZ KUTSATUA

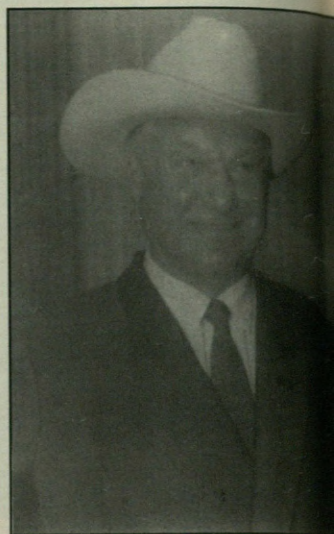
COLOMBIAN koleraren prebentzio-rako arduraduna bera koleraz kutsa-

turik geratu zen joan den astean. Izurriteak jotako zona batean —Timbiki herrian— geratu zen kutsatuta, irakin gabeko uraz garbitutako plater batetik sopa hartu zuenean. Beherazko larriarekin eraman zuten ospitalera eta dagoeneko arriskurik gabe geratu da.

■ SOVIETARRAK ETA EEBB-ETAKO ISUNAK

EEBBetako soviatar enbaxadak hiru milioi dolarreko diru kopurua zor dio Washingtoneko udalari, azken hiru urteetan ordaindu ez dituen trafiko isunengatik. Isun gehintsuenak autoak txarto aparkatzeagatik izan dira eta EEBBetako estatu departamenduak gutun bat bidali berri du soviatar enbaxadara, honek kopuru hau ahalik eta azkarren ordain dezan. Washingtonen diplomatiko askok ez dute horrelako trafiko isunik ordaintzeko ohiturarik, eta horretan sovietaarrak buru badira ere, bere atzean duen tropela ere ez da makala, besteak beste, Israel, Omán, Gabon eta Nigeria.

E L E M E L E

«*SESBko* lehendakaria izango banintz, Baltikoko errepublikei independentzia osoa emango nieke».

Boris Ieltsin, Errusiako lehendakaria.

«*Ez da matxinadarik izan, ez iparraldean ezta begoaldean. Iraneko infiltratuak izan ziren. Horrela aitortu dute Rafsanyani zein Busbek. Iparraldean matxinada egon bada, 11 egun besterik ez zuen iraun. Gainera, Siria, Iran eta Turkiatik etorri zirela aitortu dute.*»

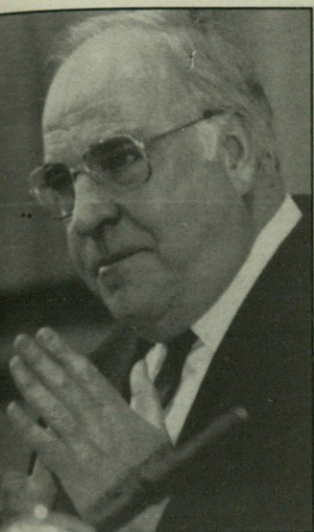
Hamid Hamadi, Irakeko Informazio ministroa.

«*Margaret Thatcher ezjakina eta gezurtia da.*»

Edward Heath, Erresuma Batuko lehen ministro ohia.

«*Frantziar langilea zoratu egiten da ikustean bere enpresara hiruzpalauemazte eta hogei ume dituen atzerritar bat beltzen dela. Horri zarata eta usainarena gebitu behar zaio.*»

Jacques Chirac, Pariseko alkatea.

«Nazionalismoa eta arrazismoa dira Europak gaur egun dituen arriskurik nagusienak».

Helmut Kohl, Alemaniako Kantzileria.

«Kurduera zenbait dialektoz osatua dago eta dialekto desberdinetan hitz egiten duten pertsonak ez dute elkar ulertzen. Hizkuntza bat erakusteko, kultura baten hizkuntza izan behar du, eta ez dut uste kurduera hizkuntza kulturala denik. Kurduar herriak bein ere ez du izan estaturik eta orduan ez du ondare kulturalik utzi».

Turgut Ozal, Turkiako lehendakaria

«Urte bukaerarako, edo gehien jota 92aren basierarako gutxi geldituko da egungo SESBko alderdia».

Iuri Blojin, Soyuz talde komunista kontserbatzaileko buruzagia.

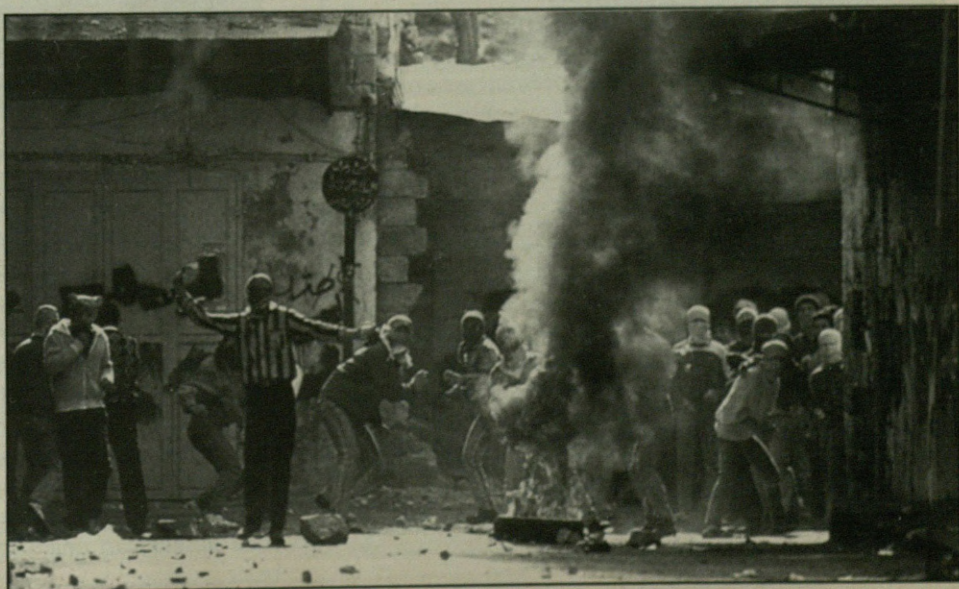
O I H A R T Z U N A K

BERLIN BERRIRO DA ALEMANIAKO HIRIBURUA

AZKENEAN, eztabaida eta zalantza ugari ondoren, Berlinek, Alemaniako hiriburu historikoak, Alemaniako hiriburua izatea berreskuratu du. Bundestagek eztabaida gogorak bizi zituen erabakia hartu beharreko orduan baina azkenean, 17 botoz besterik ez, Berlinek aldekoak gailendu ziren (337 alde eta 320 aurka). Bonnen aldekoak ziren nagusi azken unera arte, baina Helmut Kohl kantzileria, barne ministroa eta Willy Brandt kantziler ohiaren Berlinek aldeko hizketaldiak ekialdeko hiriaren alde desorekatu zuten balantza.

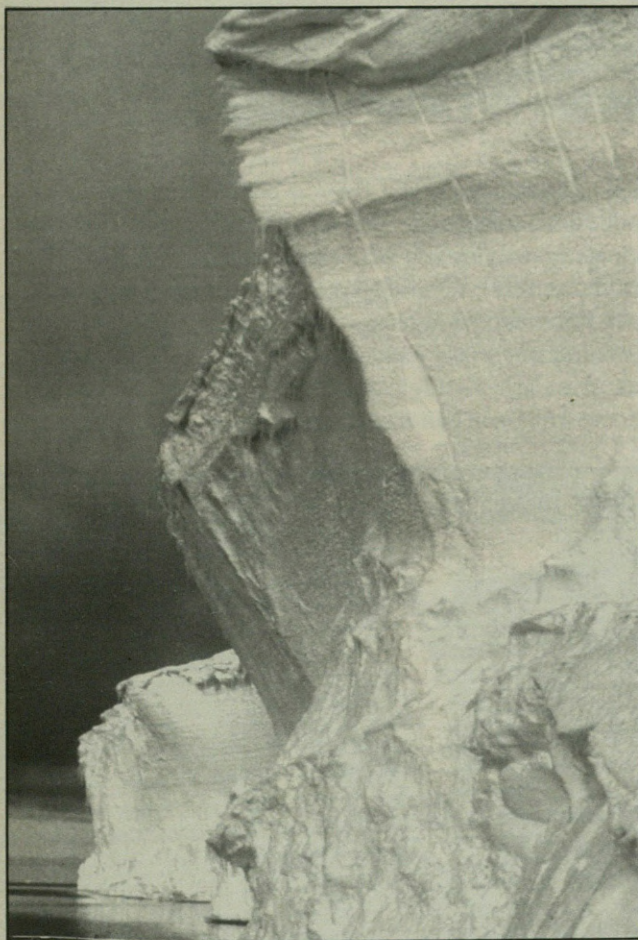
AMAL TALDE INTEGRISTA PAE-REN AURRETIK

JOAN den astean lurralde okupatuetako Hebrón herriko Komertzio Ganbararako hauteskundeetan, Hamas talde palestinar islamiarraren inguruko zerrendak PAEzaleen zerrendei gailendu zitzaizkien. Hamas taldearen aldekoek sei eskainu lortu zituzten eta PAEren aldekoek lau. PAEk garrantzia kendu dio Hamasen garaipen honi. Beraien ustetan nahiko hauteskunde gremialak ziren eta senitarteko harremanek pisu handia zuten. Hala ere, aditu guztien esanetan PAEk «zartako» handia hartu du emaitza hauekin, beraiek nahiko garbi ikusten bait zuten Komertzio Ganbaran nagusi zirela.

Antarktida, «bake eta zientzirako kontinentea»

INTERES EKONOMIKOEN AHOTAN URTU DAITEKE IZOZKI GOZOA

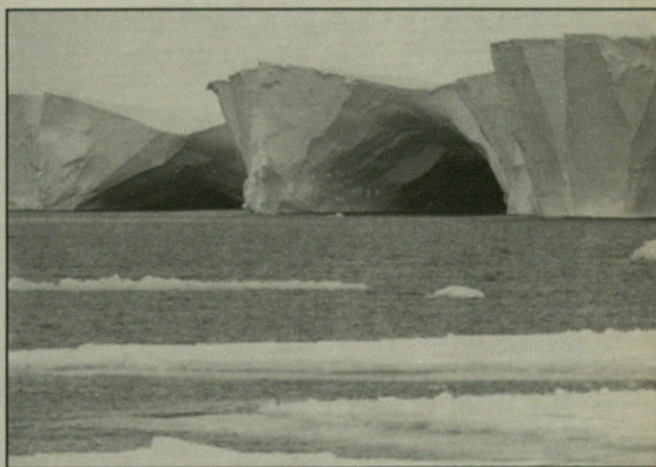
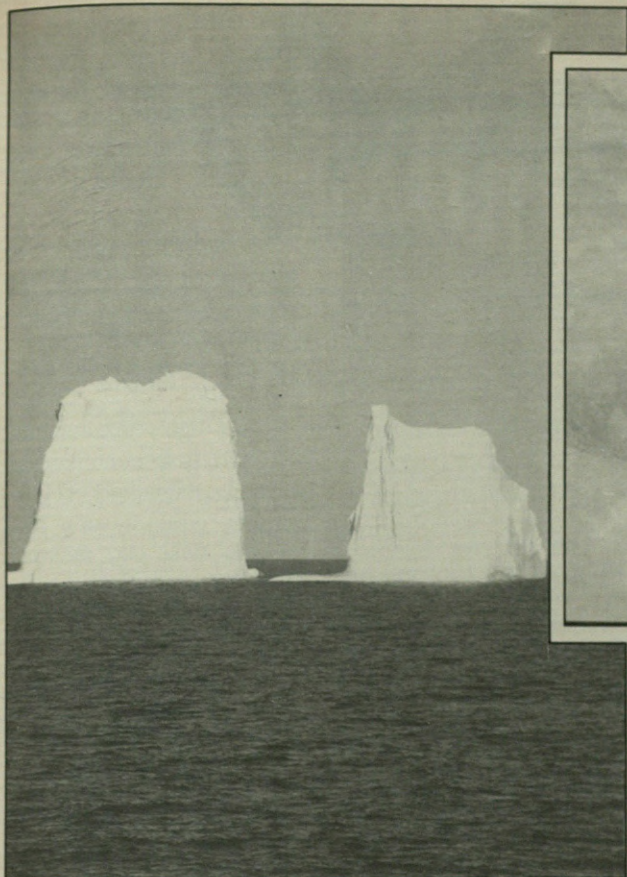
Antarkida kontinentearen %80 izotza da eta 30 milioi kilometro kubikoko bolumena du.

Antarktida da, Amazoniarekin batera, ekologistak gehien larritzen dituen planeta zokoa. Kontinente zuriak dituen aberastasunen ustiakuntzak sortuko lukeen kutsadura eta klima aldaketak ahozpe jar lezake Lurra.

PAISAIA zuria; *iceberg, ekaitz eta pinguinoz jositako parajea*. Honetxek laburbilduko luke azaletik Antarktida kontinentearen izaera. Edozein ekologistarentzat, ordea, bada oraindik zer josi esaldiari. «Petroleo eta hondakinez zikindutako izotz puska erradiaktibo; Ozonoaren babesik ezean, zeru zulatua izakiari bizitzeko aukera alerik eskaintzen ez dion lurralde; planeta osoko klima aldaketaren arrazoin» bihur liteke, Lurraren defentsan adituek diotenez, Antarktidan minereleen aktibitateak erregulatzen dituen konbentzioa deskuidoa onartuko balitz.

Apirileko «Madrileko Tratatuaren arabera, aldaketarik proposatu ezik, datozen berrogeitamar urteetan ez daiteke mineralik esplotatu pinguinoen erresuman. «Bake eta zientziarako kontinentea» litzateke Antarktida.

Berrogeitamar urteak pasatuta eta akordioa sinatutako herriren batek eskatuko balu, aparteko konferentzia egingo litzateke protokoloa puntu horretan aldatzeko. Minerale aberastasunak ustiatzeko erabakia hartuko litzateke tratatuko herri gehiengoak nahi izango balu. Aldaketak ez lirateke zilegi herrien %75a konforme izango ez balitz.

14,2 milioi kilometro karratu ditu Antarktidaren azalerak. Aberastasun izugarriak ditu kontinente zuriak. Uranioa eta burnia dira besteak beste aurki daitezkeen mineraleak.

Munduari bira eman zion berriak apirilean. Arrazoi ekologikoak ekonomikoen eta energetikoen gainetik nabarmen gailendu direla zabaldu zen herri gehienetan. Josefina Castelví Estatu espainiarreko ordezkariak, apirilaren 29an, tratatua erabaki berri zela, «ez genuen borrenbeste espero» zioen. «25 urteko etena lortuko zela pentsatzen genuen; baina egun baue-tako emaitzek, mundu

osoan pentsakera aldatu dela frogatzen dute. *Natura zaindu beharreko ondasuntzat jotzen du jendeak*». Tratatuaren onespina hain hurbil sentitu zutenentzat biziki pozkarria izanik ere, Greenpeace-ko kideak ez zeuden gobernuak deliberatutakoarekin horren harro: «Txikizioari berrogeita-mar urteko epea jarri baidzik ez dute egin».

Dena den, boto eskubi-

dea duten hogeitasei gobernuen onespina ezinbestekoa da Antarktidako Tratatu lege bihur dadin. Eta gaitzespenaren zurrumurruak gero eta sona handiagokoak dira.

Era askotako sentimenduak biztu ditu Antarkidak 'deskubritu' zenetik. Baina bi dira ikuspegi nagusiak. Zuria eta beltza bezain desberdinak biak. Alde batetik, Australia, Frantzia, Italia, Belgika eta New Zealand bezalako herrien jarrera dugu. Errekurtso naturalak ustiatzearen kontrakoak, hauetxek. Beste alde bate-

tik, Estatu Batuak, Argentina eta Chile bezalako herriak ditugu; hauek ustiakuntza erregulatua alderantziz, errekurtsoak aprobetxatu behar direla defendatzen dutenak. Bi ikuspegiak hurbildu nahi izan ditu Madrilko Tratatuak, berrogeita-mar urteko epearen sinatzearekin.

Aberastasun izugarriak ditu Antarktidak. Ur gozoaren erreserbaren %80 dago pilatuta bertako izotzetan. Bestalde, burni, ikatx, zink, kobre, uranio eta beste hainbat mineral aurki daitezkeela diote adituek. 115

ANTARKTIDAREN ZATIKETA

Ozeano Pazifikoa

Ozeano Atlantikoa

Ozeano Indikoa

M. OTXOTORENA

milioi metro kubiko gas natural du gordeta Ross itsasoaren plataforma kontinentalak. Horretaz gain, 50.000 milioi kupel petroleo, hau da, munduko erre-serben %7, izkutatzen ditu

berg-ek petroloerak hondora ditzakete erraz, edo edozein tuberia txikitu. Petroleo ihesik gertatuko balitz, hara heltzeko zailtasunek hilebetez atzera deza-kete interbentzioa. Gainera,

ratu izan dute zientzilariek. Iraganari buruzko datuak pilatzen dituen almazena da Antarktida; ur izoztuak gure planetaren historia gorde-tzeko ahalmena du. Zientzilariek izotz zilindroak hartzen dituzte milaka metroetako sakontasunetik. Elur geruzak bata bestearen gainean pilatuta daude zilindro taladratu hauetan, eta horietan, atmosferatik prezipitatutako hondakinak, bolkanek isuritako zikinkerien modukoak aurki daitezke. Izotz geruzen artean gorde diren gas burbuila nimoioak Antarktidaren historia liburu dira, aspaldiko garaieta-ko atmosfera giroaren berri ematen bait dute.

Biologoek ere badute zer ikasi eta aztertu bertako fauna eta florak dituen espeziei

erreparatuta. Krill izeneko karramarrotxo gorriak, elikaduran oinarritzkoa den animaliak harritzen ditu gehien.

Mineraleen esplotazioa alde batera utzita ere, kutsaduraz zér esanik badute bertan jarri dituzten berrogeitik gora baseetako zientzilariek.

Gaur egun gizakumerik ez dago, base zientifikoetan ez bada. Baina hala eta guztiz ere, gizakumearen presentzia dela eta, neurriak hartu behar izan dira. 1.985 urtean jada, 3.000 pertsonatik gora zegoen bertako natura ikertzen. Base zientifikoak arriskutsuak izan daitezke, pistak zabaltzeaz gain, hondakin asko pilatzen bait dute.

Greenpeace-koak kexu dira: «*begi bistakoa da base hauek ez dutela kontuan ekosistema abul bonen oreka. McMurdo base iparramerikarra, bertan jarritako handiena, gestio txar-raren adibide garbia du-gu. Metal astunak kutsatua dute itsasoa. Zikinkeria maila hori ez litzateke orartuko Estatu Batuetan. 30 urteetako hondakinak eta zakarrak pilatuta daude bertan. Eskerrak zientzilariek diren!*».

Greenpeace-k ekintzak egin izan ditu baseetan azken urteotan. Dumont d'Urville base frantsesean esate baterako obrak gelditu arazi zituzten. Frantziarrek hegazkinentzako pista zabaltu nahi zuten eta hainbat irla txikitzen ari ziren horretarako. «*Pinguino eta petrelen orde, bulldozer-ak ikusten dira. Paradoxa zera da, base bonen atxakia pinguinoen koloniak estudiatzea zela.*».

Izotza memoriarekin alderatu izan dute zientzilariek; ur izoztuak iraganeko garaiei buruzko datuak pilatzeko ahalmena du

izotzak. 'Izozki' gozoa, beraz, egungo energia politikan interes ekonomikoak jokoan dituenarentzat.

Ustiakuntza, teknikoki zaila

zeano Australeko ekaitzek eta izugarritzko ize-

normalean erabiltzen diren baliapideek ez lukete ezer handirik konponduko hain tenperatura hotzetan (Antarktidako negu gorrian tenperatura recorda -88 gradutakoa da).

Bestelako interesik ere bada kontinente zurian. Izotza memoriarekin alde-

GAT 1.025

THINDOKI, S.A.

Portugal autobusez, 9 egun	38.900 pezeta
Hiri Inperialak autobusez, 10 egun	47.100 pezeta
Marokko - Atlas - Sahara autobusez, 12 egun	55.900 pezeta
Italia autobusez, 12 egun	55.700 pezeta
Italia: autobusa + hegazkina, 12 egun	64.900 pezeta
Europa Zabala autobusez, 13 egun	61.900 pezeta
Erdiko Europa: hegazkina + autobusa, 12 egun	74.600 pezeta
Inglaterra - Eskozia: hegazkinez + autobusa, 11 egun	76.300 pezeta
Eskandinabia hegazkinez, 10 egun	95.300 pezeta
Eskandinabia - Fiordoak hegazkinez 10 egun	102.900 pezeta
Turkia hegazkinez, 15 egun	94.400 pezeta
Grezia - Estantbul - Kapadozia hegazkinez, 15 egun	94.700 pezeta
Grezia - Estantbul hegazkinez, 15 egun	92.700 pezeta

PANAVISION EUSKADITIK, IRTEERAK DONOSTIATIK

Paris - Herbehereak autobusez, 10 egun	48.900 pezeta
Italiako bira handia autobusez, 10 egun	72.900 pezeta
Italia artistikoa: autobusa + hegazkina, 9 egun	82.900 pezeta
Italia magiakoa: hegazkina + autobusa, 9 egun	82.900 pezeta
Erroma - Napoli - Sizilia hegazkinez, 15 egun	134.900 pezeta
Italia osoa hegazkinez, 15 egun	131.900 pezeta
Paris-Herbehereak-Rhin Ibaia: autobusez, 10 egun	87.900 pezeta
Paris-Herbehereak-Rhin Ibaia: autobusa + hegazkina, 8 egun	73.900 pezeta
Paris-Herbehereak-Rhin Ibaia: hegazkina + autobusa, 8 egun	73.900 pezeta
Amsterdam - Rhin Ibaia - Oihan beltza - Suiza:	
hegazkina + autobusa, 10 egun	86.900 pezeta
Tirol - Viena - Praga: hegazkina + autobusa, 11 egun	89.900 pezeta
Praga-Budapest-Viena-Tirol:	
hegazkina + autobusa, 11 egun	95.900 pezeta

Francisco Gascue, 1
Telf. 52 45 12
20.100 RENTERIA

General Etxagüe, 14
Telf. 42 38 34
20.003 SAN SEBASTIAN

Urdaneta, 11 bajo
Telf. 88 72 00
ORDIZIA

Legazpi, 8 bajo
Telf. 72 37 76
ZUMARRAGA

DENA UTZI ETA ZATOZ GUREKIN MUNDUA EZAGUTZERA!!!

LESBIANEK PLATAFORMA BERRIA DISKRIMINAZIO ZAHARRARI

Pasa den ekainaren 19an Euskadiko Lesbianen Kolektiboko partaideek prentsurreko bat eskaini zuten, estatu mailako Koordinadora barruan osatu eta onartu berria den plataforma aurkeztu ahal izateko. Plataforma honen hamabi puntuez, lesbianismoaren egoeraz, etabar, hitz egin dugu aipaturiko kolektibo honetako bi partaiderekin.

ORAIN bi urte sexu berdineko bi pertsonen arteko ezkontza legalki onartua izan zen Danimarkan. Hori ikusita, eta Estatu espainiarreko legediak horrelakorik onar dezan aldaketa asko behar dituela jakinez, estatuko lesbiana eta gay kolektiboak gai hau lantzen hasi ziren.

Lesbianen Kolektiboek,

konkretuki, eta bi urtez iraun duen debate baten ondorioz, plataforma erreibindikatio bat aurkeztea erabaki dute. Hamabi puntuz osatua, plataforma honen nahia lesbianek gizartean bizi duten isolamendua hautsi eta salatzea da, aukera lesbiko eta gaya heterosexualekin parekatzearen gain.

Ekainaren 19an emandako prentsurreko mahaikideak.

Ana eta Pili Euskadiko Lesbianen Kolektiboko partaideak dira, eta estatu mailan hasi den kanpaina honi buruz hitz egiteko irrikitan agertzen dira; «*barreman lesbikoak klandestinitatean bizitzen direla kontuan izanik, lesbiana diren emakumeek Kolektibokoak aurpegia eman eta lan egiten dugula ikustea oso garrantzitsua da guretzat*», dio Pilik.

Ekainaren 28a Lesbiano eta Gay Harrotasunaren Eguna dela aprobetxatuz, plataforma hau kalera eramango da lehen aldiz, kanpainaren diseinua ondoren amaituko den arren, zeren eta Anak dioenez, «*kanpainak honek urtebeteko iraupena izan dezan abaleginak egingo dira*».

Aurkeztutako plataforma

Aipatu bezala, plataforma honetan sexu berdineko partaideek osatzen dituzten bikoteak legalki bikote heterosexualen pareko izan

daitezen eskatzen da. Baina honek kontraesanak sor ditzake zenbaitentzat. Hori argitzeko, Pilik harremanen instituzionalizatzearen eta Estatuak bizitza pribatuan parte hartzearen alde ez daudela dio; baina lesbienek, lesbianak izateagatik soilik, ez dute derrigorrez beste harreman mota desberdinen nahia izan beharrik, bere ustez. «*Salatzen duguna zera da, aukera-*

bikote lesbiano edo homosexualiek jasaten duten diskriminazioa ez dugu onartzen».

Norabide sexuala zerbait bereizgarritzat jotzen duten fitxa polizialak, dokumentuak... deusezteak eskatzen dute Kolektibokoek. Eta lan kontuan sindikatuek alderdi politikoei baino interes gehiago izango dutela beraienez esaten du Anak.

Heziketa mailan lesbia-

Piliren ustez lesbianen borrorak bere fruituak jasoko ditu.

■ **«Ez gaude harreman afektiboen instituzionalizatzearen alde, baina ezkondu nahi eta ezin duten bikote lesbiano eta homosexualiek jasaten duten diskriminazioa ez dugu onartzen; aukeraketa desberdinak egiteko ahalmenik ez izatea salatzen dugu» ●**

keta desberdinak egiteko ahalmenik ez izatea», gehitu du. «Ez gaude harreman afektiboen instituzionalizatzearen alde, baina ezkondu nahi eta ezin duten

nismoa eta homosexualitatea diskriminatuko ez dituen sistema bat ere azaltzen da talde honen eskarretan.

Iritzi publikoari jakin

Danimarka eta iparraldeko herrialdekoak dira emakume hauen borrokaren eredu.

arazi diskriminazio bat jasaten dutela, baina eskubideetan, ez betebeharretan, hori da batez ere beraien nahia. «Benetazko diskriminazioa, ez legala», Pilik dioen bezala. Zeren eta «orain arte Kolektiboan izan ditugun debateak oso teorikoak izan badira, oraingoan lesbianen benetazko egoera konkretua aztertzen saiatu gara eta, horren arabera, plataforma egoki bat egin», jarraitzen du. Aukeraketa sexual desberdinak egiten dituzten arazoak legalak ez direla diote biek, errealak baizik: lanean kontratuak berritzeko arazoak, etxea

aurkitzeko ere larri...

«Gaur egun Europa mailan bi legedi mota daude lesbianismoa eta homosexualitatea ikutzeko orduan: bata Danimarka eta Holandaren ereduak izango litzateke, nabiko irekia eta berdinzalea; eta bestea, askoz ere itxiagoa, Erresuma Batua —homosexualitatea eta lesbianismoaren edozein motatako bultzapena debekatzen duen klausula onartu duena, adierazpen askatasuna kinkan jarritz— eta Austriarena», adierazten du Pilik. Beste herriek araudi garbirik ez dutela diote, eta Anaren ustez, ez dute «legedi garbirik eska-

tzen, badakigu eta ezinezkoa dela gaur egun borrokalorik lortzea. Esaten dugun gauza bakarra zera da, diskriminazioari aurka egitea askoz ere zailagoa dela legea eskuetan duzularik, legerik ez dagoelako hain zuzen ere».

Gizarte jasankorra

El gungo gizartearen atzerakada aipatzerakoan, gizarte eta harreman mailan atzerakada bat bizitzen ari garela onartzen dute, alderdi politikoen erreakzionaritasuna eta, ondorioz, zenbait jenderena ere azpimarratuz. Baina egiten ari diren lana alferrikakoa ez dela eta bere emaitzak jasotzen ari direla ere esaten dute. Gazteenak pertsonen arteko harremanak beste era batera ulertzen hasiak omen dira. «Hau gizarte bonetan bizi dugun kontraesanetako bat da», Piliren ustez.

«Hain jasankorra den gizarte honekin haustea da nolabait gure plataforma-ren helburua. Besteek zure norabide sexuala onartzen duten heinean, zure bizitza lasaiagoa izango da. Jasankortasuna da jasotzen duzuna besteengandik, ez errespetu edo ulertuntzarik. Egiten duzun gauza bakarra parean duzunaren jasankortasun maila hori neurtzea da, eta berak onartuko duen neurri horren arabera jokatzeko, eta aspektu horretan lotuta zaude», dio Pilik, eta Ana guztiz ados azaltzen zaigu.

Garbi dagoena, beraien esanetan, zera da, gaurko kanpainia eta konbenioak askoz ere aurrerakoiagoak direla. Horregatik aukeratu dute une hau beraien pla-

Ana baikor azaltzen da.

taforma aurkezteko, lerro politiko materialago batekin, jendeari jarrera bat hartzeraz behartuz eta ikus daitekeen zerbait eskainiz. Sindikatuekin, adibidez, ba omen dute zer eztabaidatu; eta instituzioekin ere hitz egin beharrean omen dau-de.

Lesbianen Kolektiboek izan duten laguntzari buruz hitz egiterakoan, Emakumeen Asanbladak eta estatuko Erakunde Feministen Koordinadorako gainontzeko partaideen laguntza azpimarratzen dute. «Euskadi mailan, oso garrantzitsua da Mugimendu guztiaren integrazioaren lorpena. Egizan eta Emakume Independenteen Taldeak baiezkoa eman diete gure proposamenari eta Gipuzkoako kasu konkretuan barreman honek jarraipena izan dezan nahi da». Izan ere, azken urteotako Ekainaren 28ak askoz ere bateratuagoak izatea lortu da, eta hori mantentzeko asmoa dute.

Plataforma alde batera utziz, eta azken bolada honetan pil-pilean egon den gai bat gogoratzea egokia litzatekeelakoan, ernalkuntza artifizialari esker haur bat izan duen lesbiana bi-

Aukeraketa sexual desberdina eginez gero, arazoak ez dira legalak, errealak baizik: laneko kontratuak berritzeko, etxea aurkitzeko... ●

kotearen inguruan sortu den polemika dela eta zer pentsatzen duten galdetu diegu. Erantzuna bizkor botatzen du Anak: «*lesbiana eta homosexualen arteko barremani ematen zaien tratamendua errepresiboa eta sentsazionalista izateari utz diezaion exigitzen dugu. Beraien eskubideak baliagarri eginez haurra izateko erabakia hartu duten bi emakume dira, besterik ez*». Azaldu izan diren iruzkin «zientifiko»ak ere lotsagarriak dirrela diote. «*Horregatik, emakume hauei izanduten adorea eskertzen diegu, beraien erabakia publikoa egitean lesbianismoa berriro plazaratu bait dute, benetan existitzen garen zerbait gogoaraziz gizarte honi*». Hala ere, «*haurraz erditu den emakumea hilez gero bere bizilagunak haurraren inolako eskubiderik ez lukeela izango ez du inork gogoratu. Hori bai dela diskriminazioa, eta egoera hori posible egiten duen butsune legal borretaz inor ez da mintzo*», esaten digu Anak. Dena den, eta oztopo guztiak ez ahaztu arren, itxaropentsu agertzen zaizkigu bi emakume hauek.

BAT ALDIZKARIA

Gure nazio-hizkuntza berriro Euskal Herriko mintzabide eta oinarri bihurtuko bada, bi gauza lortu behar ditugu: bata, hizkuntzaren alorreko fenomenoak ahalik eta ongien ezagutzea, eta bestea, hizkuntz pizkundean **Herriak berak** parte hartu gabe **irtenbiderik ez** dagoela sinetsi eta sinestertztea.

Baina Herriak **jakin** egin behar du; ahalik eta ongien eskolatu eta jantzi. Eta asmo horren barnean kokatzen da aldizkari hau: Soziolinguistikaren eta Glotopolitikaren alorretan oso erroturik dauden idela nagusiak ezaguteraztea.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

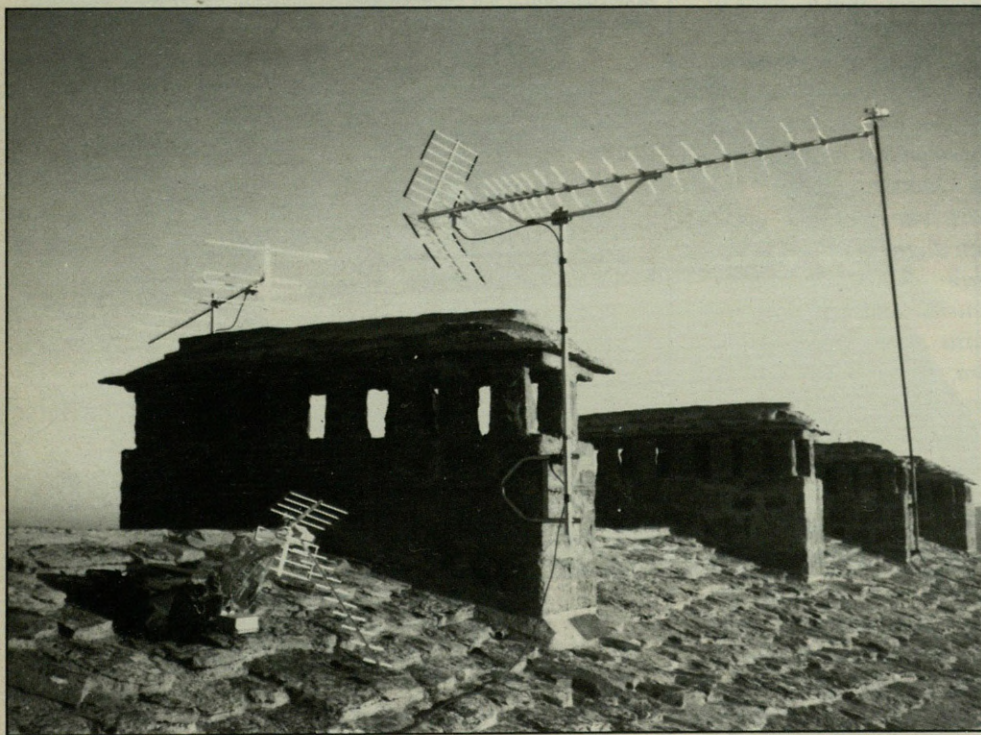
Izen-deiturak _____
 Helbidea _____
 Herria _____ Post. Kod. _____
 Herrialdea _____ Tel. _____
 Bankua/Aurrezki-Kutxa _____
 Sukurtsala _____
 Kontuaren zenbakia _____
 - Harpidetza: 2.000 pezeta, 100 libera.
 - Hiru ale urtean.

Baleazaleen kalea, 12-1.A. 20.011 DONOSTIA. Tel. (943) 466676. Faxe: (943) 466894

Amagoia | ban

Nafarroan ETB ikusteko 40 errepikagailu pirata daude

PIRATERIAREN ETEKINAK

Hona hemen Paz de Zigandak ikastolak Aralarreko San Migelen jarritako errepikagailua.

Hasieran etxean egindako teknologia sinplea erabili zuten eta apurka apurka potentzia eta kalitatea handituz, nafartar gehienek EITB jasotzea lortu zuten. Nafarroan kokatzen diren 40 errepigailu edo transmisore pirata hauek ikastola, euskal kultura, euskal komunikabide eta euskararen inguruan murgiltzen direnen esfortzu ekonomiko eta sozialaren emaitza dira.

NAFARROAN diren 40 errepikagailuen sarea eratu dutenak ez dira telekomunikazio ingeniariak. Borondatez eta gogoz, Nafarroako komunikabide euskaldunen hutsune legala gainditu dute. Euskalerrria Irratia eta Xorroxin Irratia lizentzia gabe igortzen diren bezala, ETB-1 nafartarren etxe gehienetara heltzen da, gehienek nola eta nork egin

duen jakin gabe.

EITBk, legalki, Euskal Autonomi Elkartearen du muga fisikoa baina praktikan Euskadi Irratia eta Euskal Telebista Iruñean entzun eta ikusten dira. Bitartean, EITBk berak ez antolatutako eta ez ordaindutako sare klandestino honen etekinak jasotzen ditu.

Errepikagailuen sare klandestino honek EITBk estrategikoki mugetan —Araba eta Nafarroaren artean eta Gipuzkoa eta Lapurdiren arteko mugetan— jarritako errepikagailuen seinalea hartu eta Nafarroan zabaltzen du. Estrategia honen helburua Euskal Autonomi Elkartetik kanpo ahalik eta eragin eremu handiena lortzea zen. Kalkulatzen da, ETBko audientzia kopuruaren % 15 edo 20 artekoa Euskal Autonomi Elkartetik kanpokoa dela, hau da, Burgos, Cantabria, La Rioja eta Nafarrokoa. Manu Castilla, ETBko audientziaz arduratzen dena zera esan digu, «Oso zaila da Nafarroan loar mendian (Araban kokatua, Nafarroako mugaren alboan) kokatua dagoen errepikagailutik jasotzen dugun audientzi kopurua jakitea, elkartetik kanpo

dagoen orokorra dakigu bakarrik. Bestetik, Iparaldeko datuak ez ditugu, batez ere, bertan egiten diren audientzia ikerketak guk egiten ditugunekin konparagarriak ez direlako».

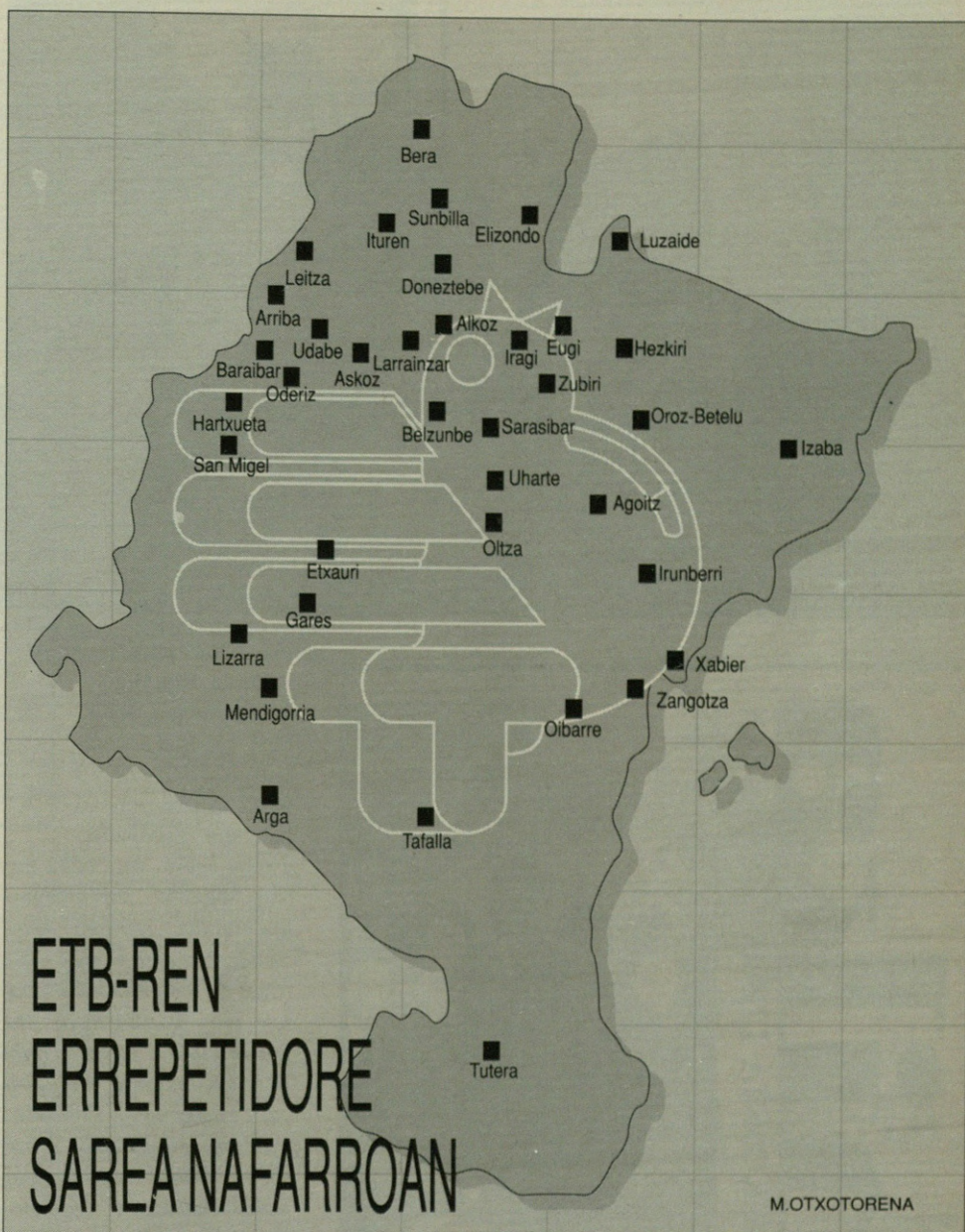
Ioar menditik igortzen den seinalea Nafarroako Erriberaraino, Lizarraraino eta batzutan Iruñera ere heltzen da. Dena den, seinalea Iruñera heltzen denarako oso ahula da, ETB-2 nahiko ondo ikusten bada ere, ETB-1koa oso txarra da. Hala eta guztiz, errepikagailu pirata gehienek ez dute ETBko errepikagailu honetatik seinalea hartzen, jatorriz oso makala delako, beste kanal pribatu baten interferentziak edo komuni-

■ Nafarroan dauden errepikagailu guztiak piratak dira ●

kazio zaratak jasaten bait ditu. «Askotan eskatu diegu errepikagailu horren seinalea garbitzeko, baina badirudi interes kontra-riak daudela. Alde bate-rik, Iurreta, bestetik Eusko Jaurlaritza...» esan digu Rafa Zazpek, San Migeleko errepikagailua egin zuen Irrati eta telebistako tekni-koak.

Eredu bat

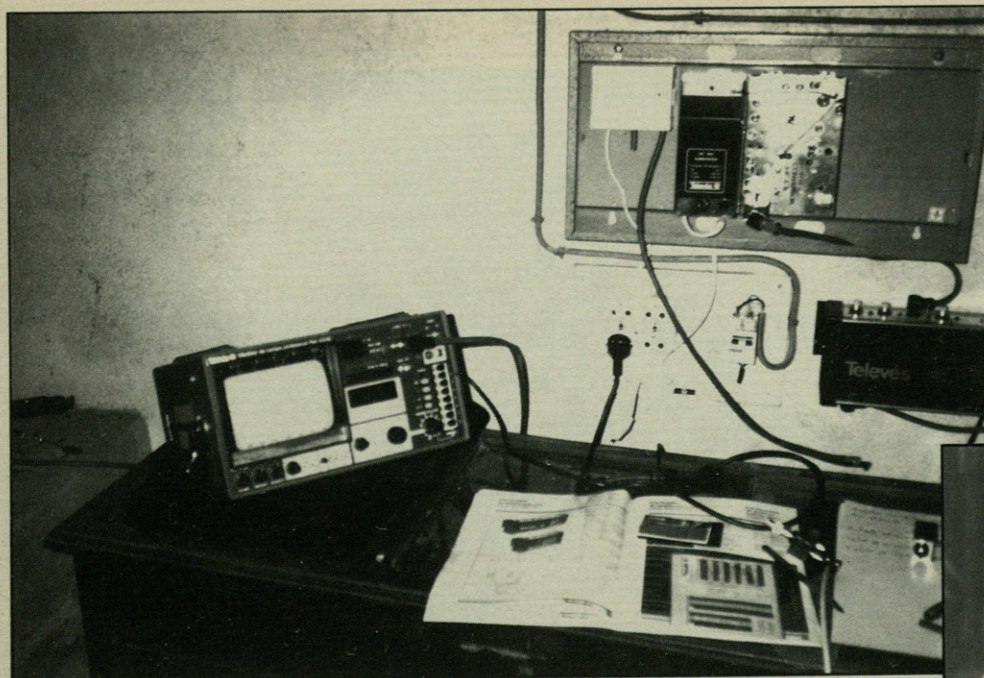
az de Ziganda ikastolako gurasoek honen aldeko apostua egin zuten duela 5 urte t'erdi, 1986an. Euska-lerria Irratiko bultzatzailea izatetik aparte, ETB jaso-tzeko duten errepikagailu

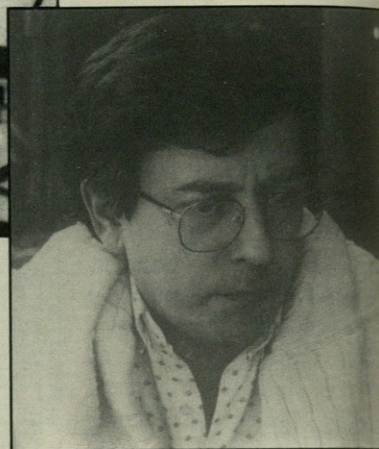
pirata, Nafarroan daudenen artean potenteena da, 100 Wko indarra bait du. Hau da, Iruñea eta bere inguru-raino, beste aldetik Oizerai-
no eta Altsasuraino heltzen da ETBko seinalea. ETB-1en harrera ahalbideratzen duen errepigailu honek Aralarreko San Migel San-tutegiko teilatuan finkatuta dago, eta aparailu osaga-
rriak San Migeleko erreta-bloa gordetzen duten alar-men gela bereborean daude. «Guretzat errepikagailua-ren seguritatea izugarri garrantzitsua zen, esan di-

gu Rafa Zazpek, Euskadi Irratia jasotzeko lehenbiziko saioak egin zirenean sabotaia ekintza batzu egin ziren eta. Bestetik, Sakana eta Iruñerako ekoiztu behar zuen errepikagai-luak oso ondo gordeta egon behar zuela pentsatu genuen. Kontutan izan 300.000 biztate inguruko herrialdea dela. Bost urte hauetan ez dugu arazorik izan, Roldan Gobernado-rearen San Migeleko apai-zari bidalitako gutun bat ezik. Presioak jasan ditugu baina jendea pozik dago».

Mapan ikusten dira Nafarroako lurraldean zabalduak errepikagailu piraten sarea.

San Migeleko errepikagailuaren hasieran erabilitako aparailu osagarriak. Behean, Rafa Zazpe montaia guztiaaren tekniko.

Beraz, San Migeleko Santutegia, soilik, ETB-1 igortzeko erabiltzen da. ETB-2 martxan jarri zenean hau ere zabaltzeko asmoa agertu zen, baita ere San Migeleko errepikagailua erabiliz. «Bertako apai-zak ezetza eman zuen—jarrailu du Rafa Zazpe—, batez ere, gauza legal eta komertziala egitea nahi bazuten Artxueta mendian egin zitekeelako. Bestalde, Paz de Zigandako gurasoen nahiak euskarazko komunikabideen igorketa da. Nafarroan gazteleraren igorketak ez dauka arazorik, aldiz komunikabide euskaldunek «Ley del vascuence»-n bere muga legala aurkitzen dute».

Paz de Zigandako gurasoek telebista eta irratiak euskaraz ikusi eta entzuteko eskubidea aldarrikatzen dute. «ETB legaliki ikustea aldarrikatzen dugu baina hau posible ez bada, bitartekoak jartzen ditugu.»

Errepikagailu pirata herri-tar hauengatik diru laguntza eskatu diete Lakuako Administrazioako komunikazio arduradunei, batez ere eki-

poen hobekuntzari dago-kiona, honi esker Euskadi Irratiko eta Euskal Telebistako seinalea hobetzeko. «Beraz, sare pirata honen berri badaukate», esan digu Rafak. Oraingo, ez dute erantzunik jaso. «Oraingo jaso dugun laguntza bakarra ekipo teknikoak nork saltzen zituen esatea izan da. Entrepresa honekin kontaktoan jarri ginen eta horrela eratu dugu sare guztia».

Errepikagailuen sarea

Nafarroako 40 errepikagailuak, den denak, piratak dira. Ez dira ez Euskal Telebistako ezta Eusko Jaurlaritzako jabegopekoak.

Gaur egun, modalitate berria sortu da. Herri batzuetan eratu diren errepikagailuak bertako udal-txeak ekonomikoki bultzatutako transmisoreak dira,

hika

KIOSKO ETA LIBURUENDETAN

NAFARROA

eta gainontzekoak
HAUTESKUNDEETAN
Milagros Rubio,
Patxi Zabaleta,
Sabino Cuadra.

¿400.000 etxebizitza?
Demagogia eta dinamita

IRAULTZA

gertaeren haritik

Urterako harpidetza: 3000 pta. hika Plaza Berria 6, 4., 48005 Bilbo

hau da, diru publikoarekin. «Erdi ofizial, erdi pirata» definitu ditu Rafa Zazpek. Gehienak potentzia gutxiko errepikagailuak dira, mikroigorleak. Hauen eragin esparrua oso txikia da: 50, 100 edo 300 pertsona, azkoz jota.

San Migelekoak, lehen esan bezala, potentzia handiena du. Zazpek kalkulatu du apurka apurka 4.000.000 milioi pezeta (200.000 libera) ordaindu dituztela «berri subentzioa» erabiliz —errifak, jaiak, etabar—. Posible da erreportaia honetan aipatutako baino errepikagailu gehiago egotea, bertan murgiltzen den jendeak ere ez bait daki osora zenbat dauden. «Batzuk proiektua dira».

Errepikagailu pirata gehienak Nafarroako iparraldean kokatzen dira. «Arrazoi geografikoak argiak dira: mendiak». Aldiz, hegoaldean hiruzpalau errepikagailu besterik ez daude.

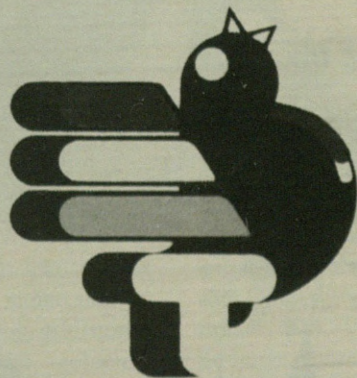
Norentzat etekinak?

Are klandestino honen etekin ekonomikoak EITBk eskuratzen ditu. Bere nafartar audientzia kopurua handitzen den heinean publizitate iturriak ere ugaltzen dira, hau da, dirua. «Horren inguruan baserre asko izan ditugu. Hemen dirua jarri eta esfortzu ekonomiko handiakegiten ditugun bitartean EITBk

publizitate iturri berriak lortzen ditu. Gozoki publizitario guztia lurretara doa eta hemen ez da ezer-txo ere gelditzen. Baina, bestalde ez bagara horretan burubelarri ibili, izan dagu hasieran nabiguenen belburua lortu dugulako, euskararen difusioa gauzatu dugu».

Eusko Jaurlaritzara jo dugu eta Kepa Mugarra, Komunikazio Zuzendariarekin hitz egin dugu honetaz, «gu teoriarik elkartetik kanpo ezin dugu ezer egin, politika arrazoiak direla medio. Aldiz, EITBk bai bere zabalkuntzabultzaz deza, Nafarroako eta Iparraldeko gaiak EITBk eramaten ditu zuzenean. Bestetik, errepikagailuak Bizkai-koak, Arabakoak eta Gipuzkoakoak badira, guk ipini eta mantentzen ditugu. Nafarroan eta Iparraldean

EUSKAL TELEBISTA

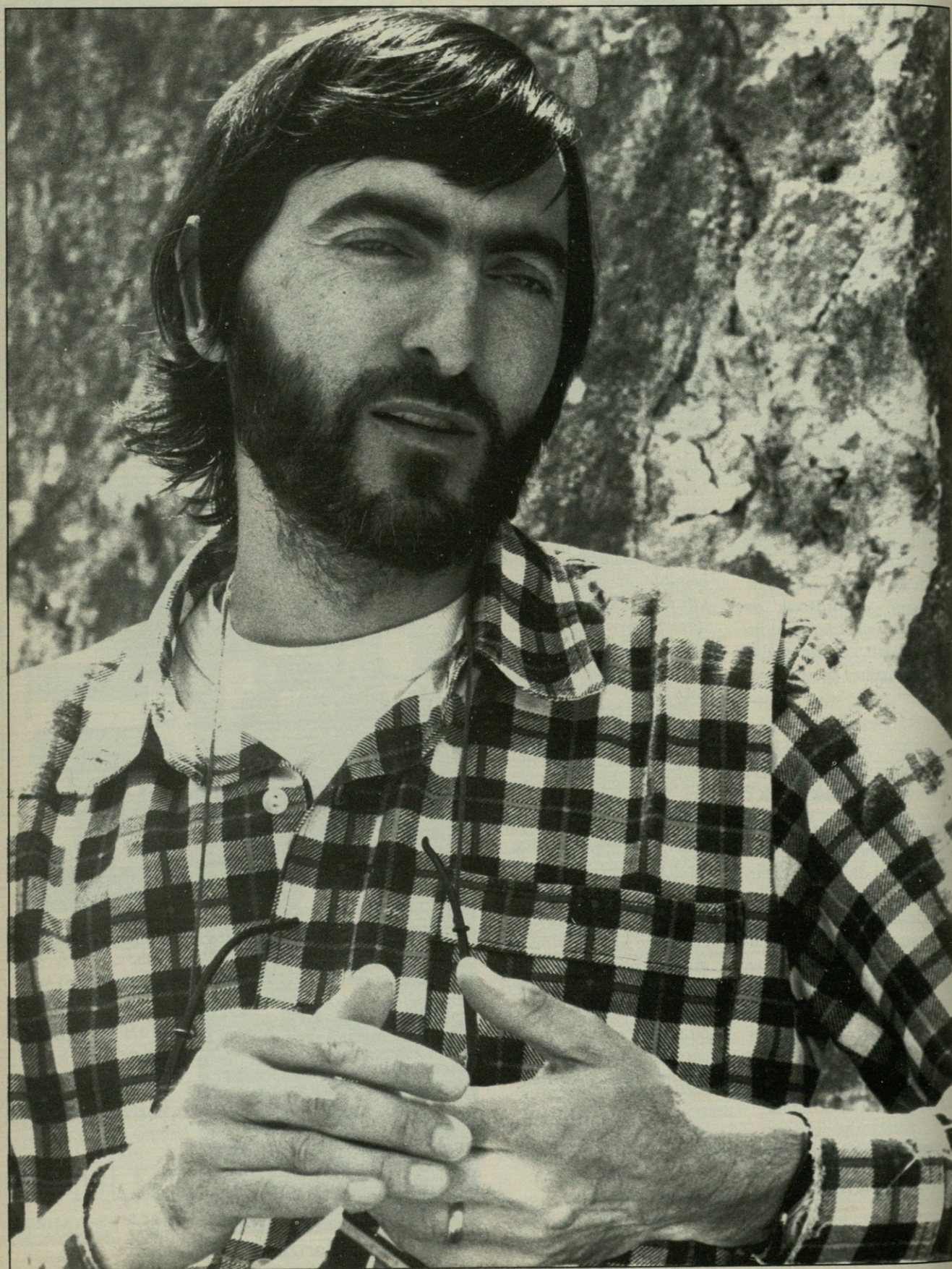
badira gu teoriarik ezin dugu hori egin, Euskal Autonomi Elkartearen aurrekontuak ezin ditugu beste lekuetan gastatu. Dena den, EITB bere Kanpo Harremanetarako Idazkari-tzaren bidez komunitate-tik kanpo dauden arazo edo negoziaketez ardura-tzen da». Iñaki Zarraoa, Zuzendari orokorrarengana jo dugu negoziaketa eta arazo hauetaz informazioa jasotzeko asmoz baina ezin izan dugu bere idazkariaren harago pasatu.

EITBk, teoriarik, ezin du Euskal Autonomi Elkartearen kanpo dauden errepikagailuen mantenimenduan lagundu.

■ Nafarroan dirua jarri eta esfortzu ekonomiko handiak egiten ditugun bitartean, EITBk gozoki publizitarioaren etekinak jasotzen ditu ●

Myriam Gartzia

MIGUEL ANGULO

«Mendian, hobe hiru ekologista, hiru mila baino»

Sortzez baionarra, bere sustraiak Hego Ameriketara bilatu behar dira. Mendizale amorratua ttikitatik, mendiz mendi ibiltzen da Miguel Angulo, gure onerako, berari esker txoko zoragarriak ezagutzeko parada daukagulako, bere liburuak irakurriz, eta baita ere bere aholkuak segituz mendira ateratzen garelarik. Baionako kale batean elkartu gara hiria maite ez duen idazle honekin.

ARGIA. *Nundik heldu zaizumendizaletasun hori?*

MIGUEL ANGULO.

Nere aita mendizalea zen gerla denboran jadanik, eta liburu bat erosi zuen, gaur egun agortua dena «Euskal Pirinioetako gidoia», Jean de Fosduraurena. Nere aitaren liburutegian beti ezagutu nuen, eta irakurri nuelarik, mendira joateko, aipatzen ziren lekuak hurbiletik ikusteko gogoia eman zidan.

Gero, hirurogeigarren hamarkadaren hasieran, karta berri batzuk agertu ziren, 1/25.000koak, Geografiako Instituto Nazionalekoak. Horiek aldaketa bat izan zen, ongi marrazkituak bait zeuden, mendi-zelaiak garbiki erakutsiak. Bultzada bat izan ziren niretzat, gehiago mendira joateko. Nire lagunekin edo bestela nire anaiekin, ni baino zaha-

ragoak bait ziren. Eta autoa erabiltzeko karneta zutelarik mendira eramaten ninduten. Nere erreferentzia hasieran aipatutako liburua zen, baina mendira joaten nintzen aldiro notak hartzen nituen, eta liburu horrek ere erruak bazituela konturatzeko hasi nintzen. Erran behar da 50ekoa zela liburua eta garai horretan muga benetazkoa zela, eta zailtasun guztiak bizi behar zirela Pi-

rinioetako hego aldea ezagutzeko.

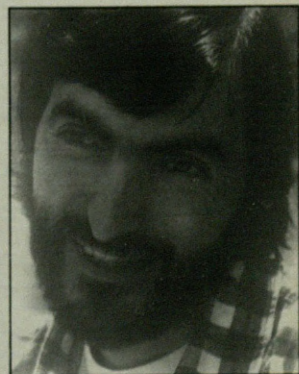
Horrela joan zitzaidan denbora, eta 21 urte bete arte mendiz mendi ibili nintzen, notak hartuz eta bide berriak markatuz zuzenean karten gainean. 21 urterekin idazten hasi nintzen.

Baionako Euskal Erakustokiko aldizkarian lehen artulua argitaratu nuen, Artzamendiaz, itzuli berezi batzuk proposatuz, eta aipatzen nituen ibilaldietan ikusiak nituen leku politik deskribatzen nituen ere. Jadanik Baionatik aski hurbil dauden mendi gehienak ezagutzen nituen. Beraz horrela segitu dut eta Orda jaunak nere artikulua publikatzen jarraitzen zuen arazorik gabe. Denborarekin, pittakan ohartu naiz nere artikuluek arrakasta bazutela eta hasi naiz tiratze gehiago egiten, eta nihaurrek liburutegietan artiku-

luak zabaltzen. 73 eta 74ean jende gutti ibiltzen zen mendian, baina garai hori izan zen mendira joateko modu berri baten hasiera. Jendea bide berri batzuk bilatzen hastear zegoen.

A. *Garai hartan, beraz, zure artikulua salbu informazio gutxi zegoen mendiei buruz?*

M.A. Bai. Pirinio Zentralez informazio nahikoa eta gehiegi zegoen. Hiru edo lau urtez artikulua publikatu nituen, aldizkari horretan. Irati, Larrun, Mundarraine... horiek denak aztertutako nituen nere artikuluetan, eta urtero jendeak ondorengoa zertaz izango zen esateko eskatzen zidan. Eta

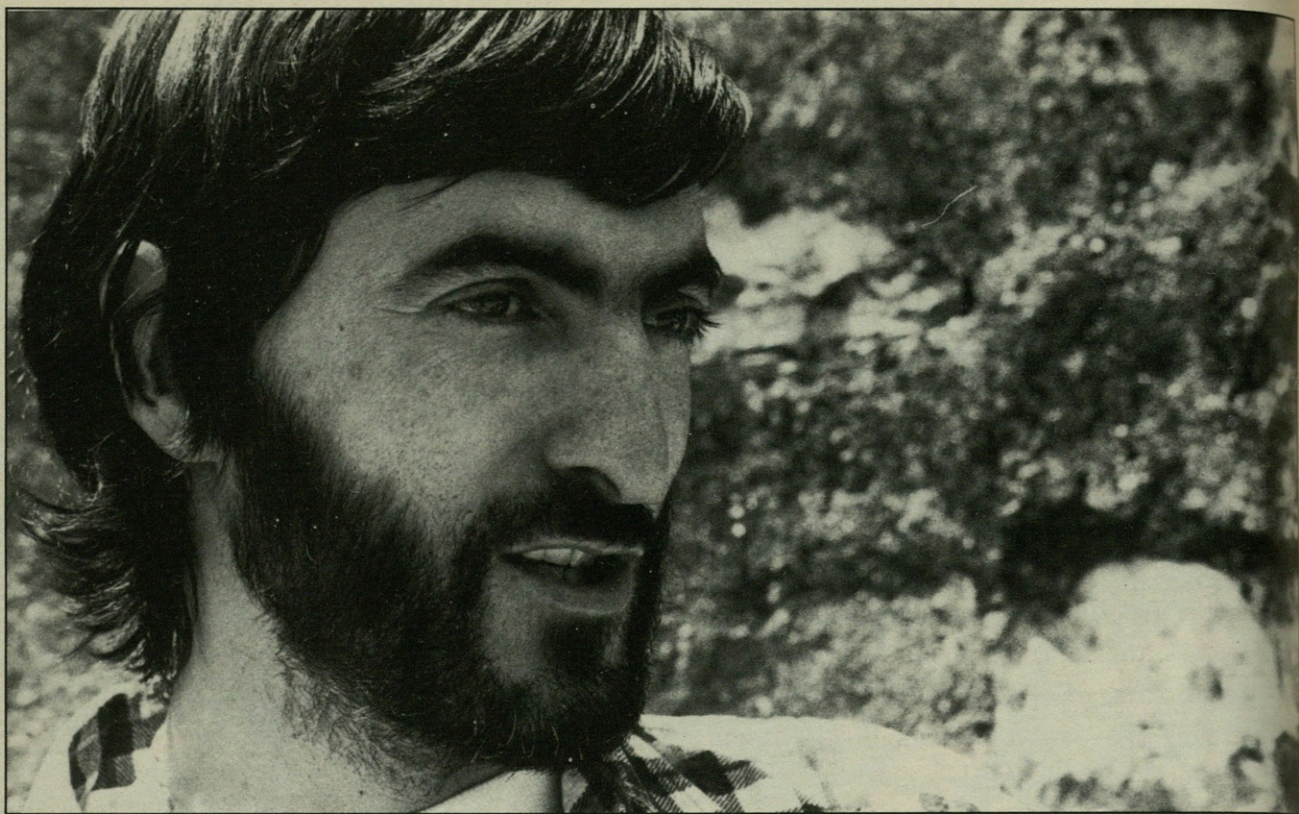

NORTASUN AGIRIA

Marrazkilaritza eta musika irakasten ditu ●

Vietnamdar janaria oso gustokoa du ●

Hiru haur ditu, Emmanuel, Sebastien eta Elodie ● Italiako Dolomita mendi katea ederrenetariko da bere ustez ● Irakaslea ez balitz ibiltari profesionala izatea nahiko luke

Gaztea izan arren, leku asko ikusi ahal izan ditu M. Angulo.

azkenean zergatik ez nuen Euskal Herriko mendiez liburu oso bat egiten hasi ziren galdetzen. Jadanik ideia hori nuen buruan eta horrela hasi nintzen. Baina hori animaleko lana hasi nuen. Lan hori nolabait mugatu egin nuen, Euskal Herriko mendiak soilik aipatzea erabaki nuelako. Baina nahiz eta horretara bakarrik mugatu, ezin bukatuzko ibilaldiekin hasi nintzen lanean. Oixtion aipatzen nuen bezala, jadanik mendi mordo bat ezagutzen nituen, baina hala ere berriz ikusi behar izan nituen eta ezagutzen ez nituenak aztertu; kartak landu; dokumentuak bilatu; eta guzti hori egin ondoren, analisisa orokorra egin. Eta, bistan dena, irakurlearentzat testu atsegin eta ulergarria idatzi.

Margoek ere lan asko ematen dute, oso zehatzak nahi izaten bait ditut. Garai

hartan ikaslea nintzen Parisen eta hiru egun pasatzen nituen han goian eta beste lau hemen mendi zoko guzietan ibiliz.

Bestalde, erran behar dut Parisera trenez joaten nintzela. Garai hartan 7 oren behar ziren haraino iristeko. Denbora hori idazteko era-

■ «Herriek ez dute mendiaren aberastasuna kontutan hartzen» ●

biltzen nuen. Momento horietan ez nuen inolako trabarik nahi bezala lan egiteko. Ondoren argitaletxe bat bilatu nuen. Lehenik Pabe aldean, han liburu erreionalistak argitaratzen zituen

editore bat bait zegoen: Poye. Baina berak antolaketa guzia proposatu arren liburua finantzatzea eskatzen zidan. Eta horrela egin nuen nere lehen liburua: «Euskal Pireneetako gida», 1977an agertu zena.

Liburu horrek izan zuen arrakasta ikusirik, Donostiako Elkar argitaletxekoek nirekin zerbait egin behar zutela erabaki zuten. Hiru urtetik behin berriro argitaratzen zuten nire lehen lana. Eta orduan hasi ginen liburu ederrak egiten, koloreetan, eta hori benetan konturatu nintzen liburu on bat egiteak ematen duen lanaz.

Bide ezezagunetaz egin ditudan liburuarentzat, adibidez, nere lan guztia otsailan utzi niep, eta liburua azaroan bukatu zuten, sei hilabeteko lanaren ondoren.

A. Argazkiak zerorrek egingen dituzu baitaere?

M.A. Bai, eta hori ere ongi konpontzen gara Elkar-ekoak eta ni. Niretzat koloreek garrantzi handia bait dute, eta badakit zuzen zer koloreko ingurumena ikusi dudan argazkia egiteko momentuan. Beraz, hori primatzailearekin lan egiten dugu, oreka berri batzuk eskatzeko eta lortzeko. Baina lan asko ere egiten dut gaur egun ordenagailuarekin, lana errazten dit. Adibidez ez dut gehiago eskuz margorik egiten, hori ordenagailuarekin egiten dut. Testuak lantzeko ere erraztasun gehiago daude tresna horrekin. Bistan da programak egokitu behar ditudala, nik nahi bezala lan egiteko ahalmena izateko. Baina lortzen dut, eta benetan lagungarria egiten zait.

A. Euskal Herriko paraje guztiak ezagutuak izango dituzu jadanik...

M.A. Gehien gustatzen zaidana mendian egotea da. Ibilkari aski arrunta naiz, ezagutzen dut jende asko ni baino askoz azkarragoa, pisu handiak eramateko gai direnak, lasterrago ibiltzen direnak. Eskalada egiteko, eskiatzen ibiltzeko benetan

«Euskal Herriko leku ezezagunetaz gehiago idazteaz dut pentsatzen» ●

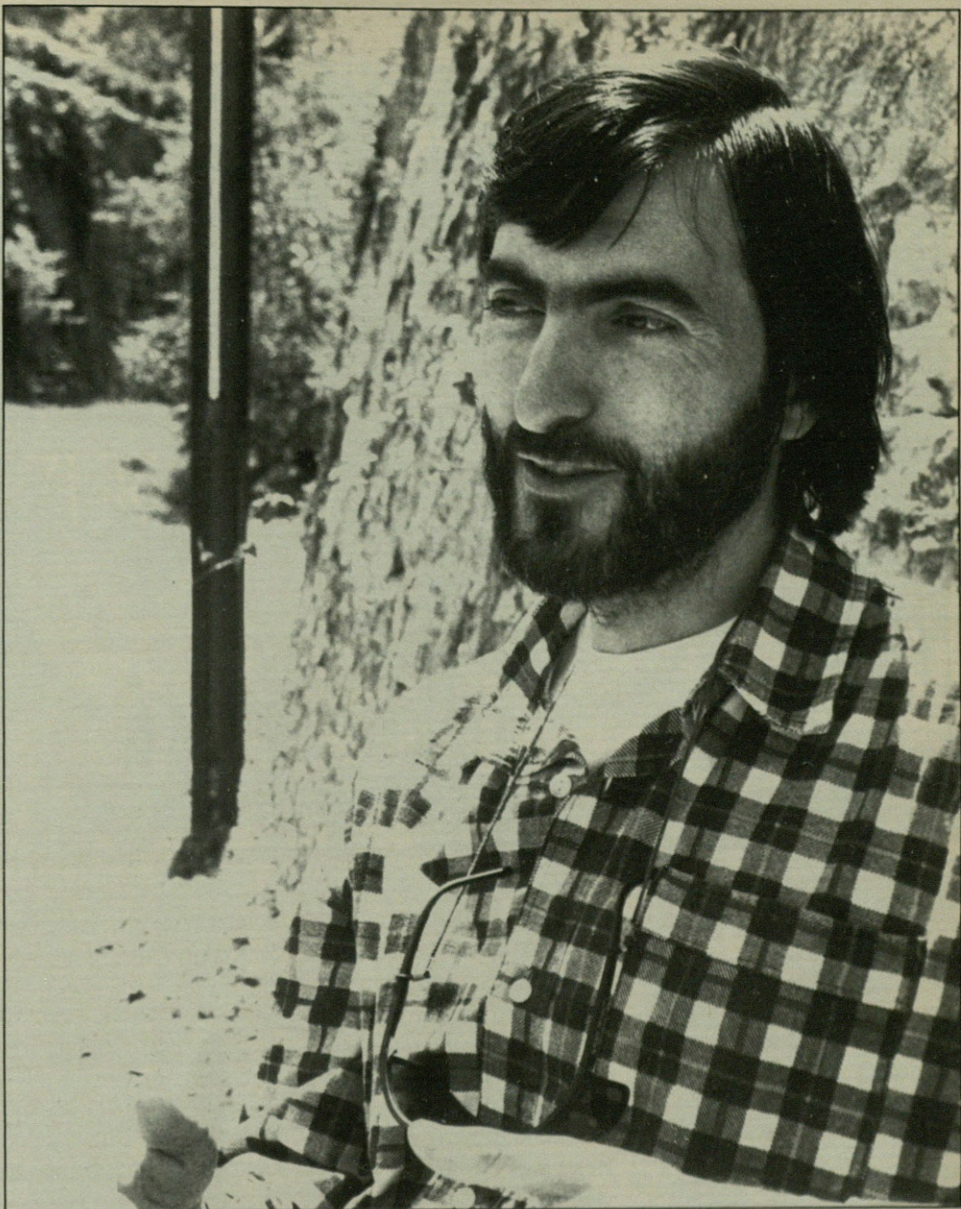
pertsona arrunta naiz. Ez ditut ahalmen izugarriak baina, mendian, gustura nago.

A. Nola atzematen dituzu leku bitxi guzi horiek?

M.A. Bilatzeko dudan gogo horrek ez nauela uzten egia da. Horrelakoa izan naiz beti. Ibiltzen nintzen leku guztien arrasto edo gauza bereziak noatuz joan naiz betidanik.

Bestalde erran behar dut ahal dudan denbora guzia mendian pasatzen dutala eta gurutzatzen naizen jendearekin hitz egiten dudala. Artzainek, arrantzaleek, etabarrek xehetasun batzuk ematen dituzte beti. Bide zaharrak ezagutzen dituzte. Nondik pasatzen ziren gehienetan gogoratzen dira, eta hori oso importantea da. Baita ere erran behar da gero eta materiale gehiago dagoela lan horietan aritzeko. Hegazkinetik ateratako argazkiei esker, adibidez, detaile guziak garbi azaltzen dira. Xehetasun gehiago ematen dute: nik bilatzen dudan bide erromanoa, edo urzuta, edo leku arkeologikoa.

Askotan erabiltzen dudan

Ibiltarietaz gain, txirrindularientzako ateraldiak ere prestatzen ditu.

beste materialeak Madrileko Instituto Katastralekoa da. Mendi zelaiak emateko oso txarrak dira, baina bide zahar asko ematen dituzte, eta horiek ez dira berriro hartuak izan karta berrietan. Egia da bide horiek batzutan desagertu egin direla, sasiak zabaldu bait dira etabar. Askotan horiek proposatzen dizkiot jendeari, eta horri esker bide zaharrek bizi berri bat hasten dute, ibilkari horiek zaintzen bait dituzte.

Bestalde, nere arbasoak konkistadoreak ziren, nire aitatxi Paraguaykoa zen.

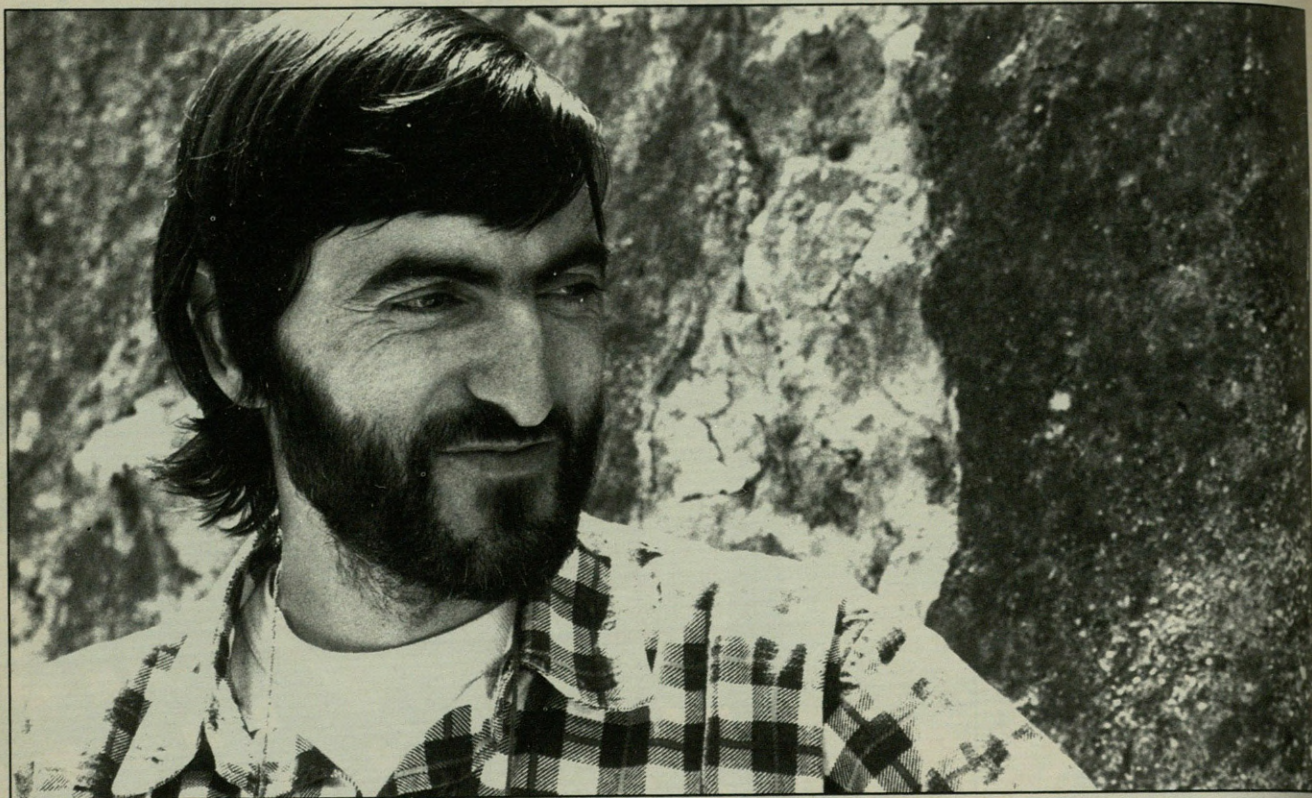
Beharbada, leku berriak atzemateko dudan dohain hori hortik etorriko zait.

A. Pentsatzen dut Euskal Herritik kanpo ibiliko zirela ere.

M.A. Bai. Irakaslea naiz eta beraz askotan gertatzen den bezala Kolmar hirira bidali ninduten, Alsaziara. Eta hortik Italia, Alemania eta Austriara joan nintzen eta hango mendiak ezagutu. Esperimentzia oso interesgarria izan da, itzultzerakoan begi desberdina bait nuen, kritikoagoa. Eta han ikusi nuen

baita ere ingurugiroaren zaintzeak zer erran nahi duen. Gu baino askoz ere aintzinatukoak daude. Suitzan gertatzen dena aipatu gabe, zeren eta horiek iragarkiak denetan ematen bait dituzte, eta horrela mendiko bideak benetazko autopistak bilakatzen dira. Hemengo herriek beren ingurumena kontuan hartu beharko lukete, beren ardua da nere ustez.

A. Alde hortatik zertan daude Euskal Herriko mendiak?

Inguruaren kontserbazioa dela eta arduratua agertzen da.

M.A. Azken 20 urte hauetan konturatu naiz borda gehienek beren teilatua galdu egin dutela. Edota lurrera erortzen ari zenez, ondoan berria baina betoinezkoa den bat eraiki dela. Badirudi mendien aberastasun guztiak hondatzen uzten direla. Herriak ez dira ezertaz arduratzen, artzainek egindako bideak desagertzen uzten dira. Normala da bide berri batzuk egitea, normala ez dena da bide horiek egitean bide zaharrak estaltzea kasurik egin gabe. Euskal Herriko parte bat estaltzen ari da. Hegoaldean, bereziki Nafarroan, ahaleginak egiten ari dira leku arkeologikoak iragartzeko. Alde honetan ez da inongo ahaleginik egiten. Edozoin astakeria egin daiteke mendian inongo erreakziorik gabe. Eta gainera nik uste dut jendea debekaturiko erreserba naturalak antolatu behar liratekeela. Parkeak egiteak ez du arazoa konpontzen, eremu basak behar dira.

A. Zer lan mota egin beharko lukete gaur dauden mendizale elkarte horiek?

M.A. Jadanik jendea mendira bidaltzeak bideen zainketa errazten du. Mendiaren izpiritua eta nortasuna jendearen baitan atxikitze balio du ere, eta ho-

«Jende guztiak ez du ingurumena errespetatzen; horrek ondorio txarrak ukan ditzake» ●

rra ere jendeak natura errespetatzen ikasten du. Baina zenbait elkarte urrune joaten dira eta horrelako bat badugu Donibane Lohizunen. Mendia garbitzera joaten diren horietakoa da. Mendia garbitzeko ini-

ziatiba oso interesgarria da, baina herriek ere hartu behar lukete ardura hori.

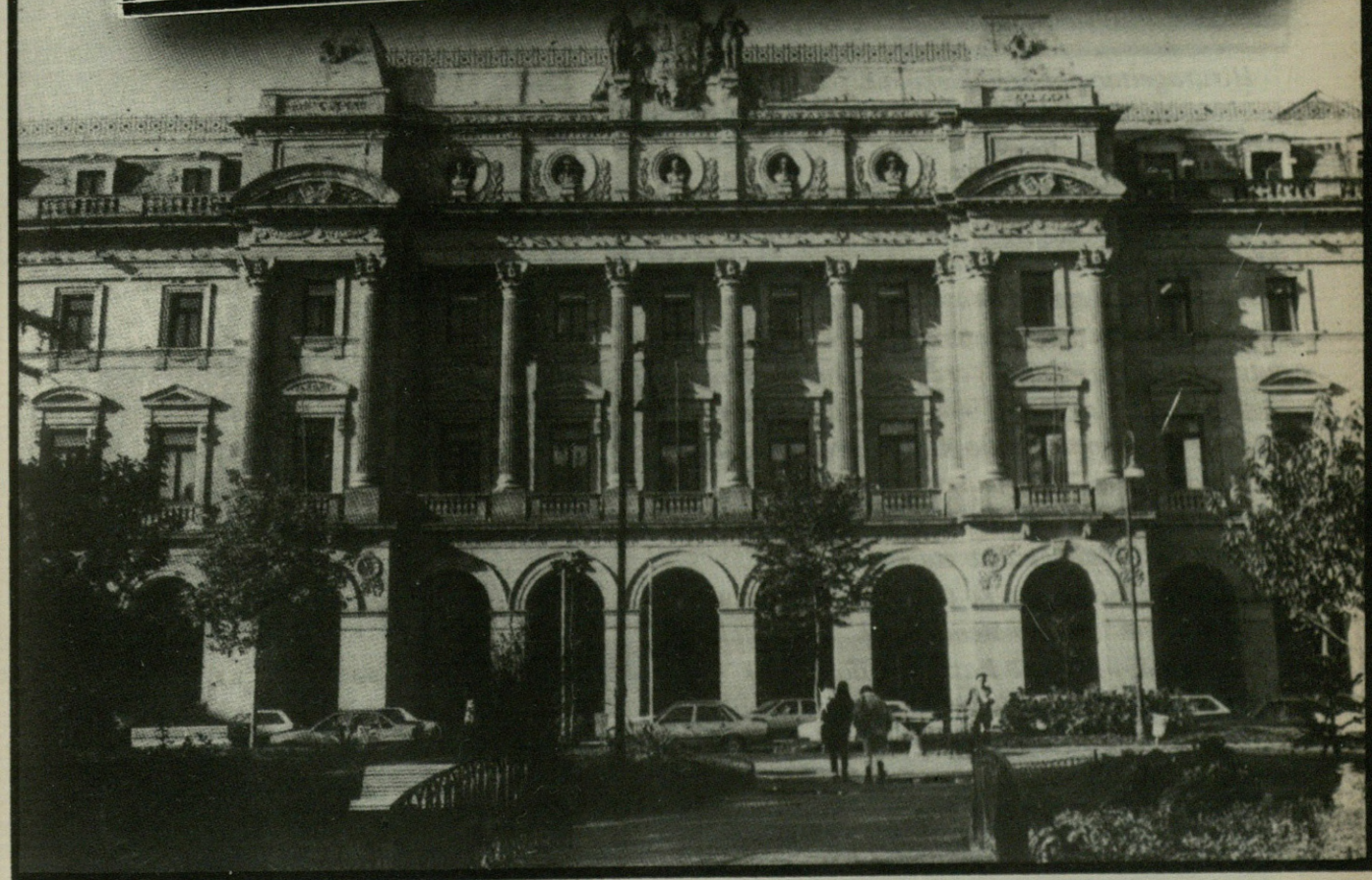
A. Noiz arte pentsatzen duzu idazten segitzea?

M.A. Euskal Herriko leku ezezagunak ez dut gehiago pentsatzen idaztea. Jende gehiegi bidaltzen bada, ondorio txarrak izan daitezke mendiko landare eta abereengan, eta hori ere kontuan hartu behar da.

Nere azken bi liburuk ere pixka bat desberdinak dira, bizikletaz egiteko ibilaldiak proposatzen bait ditut. Jende askok erosi ditu azken urteetan eta horregatik lehen liburuan ibilaldi errazak proposatzen nituen, baina orain agertuko den liburuan zailtasun handiago batzuk aipatzen ditut... Oraingoan ere denak neuk egin ditut, eta aipatu berri ditudan horiek aski interesgarriak direla erran daiteke.

|xabel Etxeberria

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA ZURE ZERBITZURAKO

Gipuzkoako Foru Aldundia

Pastoralaren itzalak badu freskura

BERRIRO biztu da pastoralarekiko lilura. Hainbakarrenez. Aurki hasiko da berriro manexen peregrinazioa, zenbait euskaldunen Lourdes ttipia. Uztail-abuztu arteko muga, Zuberoko oiha sakratuan barne ausartzeko atxakia izan ohi da. Aurten, gainera, bada saltsa gehigarri. Urte berean bi pastoral izanak elkarrekin ezin konponduaren mamua zabaldu zuen aurrenekoan. Xalbador aski pertsonaia epikoa ez izateak eztabai-

da ekarri zuen oster. Azken finean, berritasuna gailendu zaio eztabaidari, eta liskarrik ez da sortu bederen. Bermoduan, urtetik urtera sorpresarik erakartzea ongarri zaio pastoralari, freskotasun adierazle.

Baina udako erromesaldi berezi honek aspaldi hasi zuen bueltakoa ere izaten. Lilurak izan dezakeen zentzu peioratiboaz ere akaso, baina zuberotarra ez den antzerkiak aspaldi jaso zituen antzinako tragikomedion

zantzuak. Lete eta Intxixu aipa litezke, baina hain urrutira jo gabe berriak ere baditugu, aurtengoak.

Hor dago Agerre Teatroa, esate batera. «Pantzar pastoral» lana hurbilketa ia etnikoa da, guztiz interpretatiboa. Eskenek sor dezaketen sentsazioei kontaketa baino gehiago errepertzen dio ikuskizunak. Duela hilabete batzuk bertsio estilizatu bezala definitu zuen kazetari batek, eta hala da, gorputz espresioan oinarritutako lana. Izpirituari heldu nahi izan diote, urruntasunaren laguntza eta trabaz.

— **Aurki hasiko da berriro manexen peregrinazioa; uztail-abuztu arteko muga, Zuberoko oiha sakratuan barne ausartzeko atxakia izan ohi da** ●

ALBOKO zutabetik Jean Louis Davant kexu ari zaigu, pastoralak Euskal Herri osora hedatu behar lukeela aldarrikatuz, *zinezko euskaldunen*

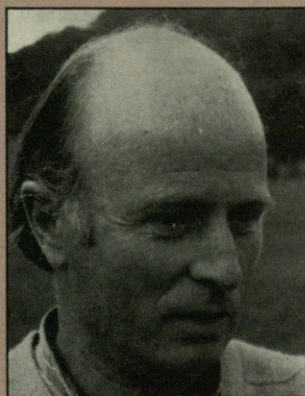

Pastoralaren zenbait moldez baliatuko dira Lekeition «Gastibeltzaren Karabinak» antzezteko.

Trageria

U **DAN** sartu gara era harekin pastoralen aroan. Engoiti jendeak bada- kike: biga baditugu aurtan. Berriz ere publiko ederra etorriko zaigu Manexetik eta Hegoaldetik, parte bat antzerki mota horren maitasunez, bestea bukolismo bila. Azken mota horri erran nahi nioke lurreko pa- rabisutik atera ginela zuberotarrak ere eta nahiko hiritartuak gabela. Horrek ez dio ezer kentzen pastoralaren ederrari eta egun horietan etortzekotan, antzerki mota horren gozatzera etor zaitezte beste gabe. Ezin da urtero aintzinea ukan Kakoetako erreka.

ARRETA sakonago bat merezi du gure teatroak eta, egia erran, min emaiten dit askoren seriosotasun eskasak. Lehenik zuberotarren artean, ba- daude iduriz kalaka partida baten egitera jiten direnak. Horretan pasatzen dute bederen denbora gehiena: horrelako jokolaria halakoaren semea dun, edo bestearen iloba, eta abar...

JEAN LOUIS DAVANT Hirugarren mota batekoentzat, ardi usaina du pastoralak, eta izenak berak adierazten du. Ez dute ikusten berri- tula, oraikotu. Beharbada pastoralik ez dutelako ikusten. Zenbat dira an- tzerki mota horretara agertzen diren euskaltzale haundiak? Nolaz bada eginen dute horren kritika beren idazkietan edo ikasleen aurrean? Ene ustez bada hor zerbait egoki ez dena.

HOTS, pastoralak ez da seriozera hartzen eta ez zaut serioza iduritzen joera hori. Literatur sariketetan ere horrelako zerbait nabari da. Antzerki saileko lehiaketan ager dadila pastoral bat, harentzat asmatzen da bigarren sari berezi bat, araudi- en aurka. Uste dut azken urte hauetan bi aldiz horrela gertatu dela. Eta hori ere desegokia iduritzen zaut, pastoralak ez delako zinez antzerkitzat hartzen. Lan hoberena baldin bada, saria eman behar zaio, sari bakarra, naski. Eta onena ez baldin bada, saririk batere ez.

Azken gauza bat normala iduritzen ez zaidana: nolaz gure Zubero ttikian etsirik egoiten den pastoralak. Badakit, emanaldi batzu emaiten dira beste eskualdeetan eta gauza ona da ezagutarazteko. Baina ez da hori nahikoa, ez da neholaz ere aski. Euskal Herri osora hedatu behar luke, zinezko euskaldunen teatro klasiko bilakatzeraino.

Amerikarra edo japoniarra balitz, aspaldian kopiatua lukete Lapurdiko eta Hegoaldeko idazle eta antzezle ospetsuenek. Ordu da has daitezen. Baina ez otoi eni aipa lapurtar pastoralik edo beste horrelakorik. Pastoral bat baizik ez da: egun zuberotarra, bihar agian euskalduna, erregela berdinekin. Hots, pastoralak beste gabe. Eta desegokia iduritzen baldin bazaigu hitz hori, beste izen bat ere badu: trageria.

teatro klasiko bilakatzeraino. Erronka kutsua ere badu bere irudi- katzeak: «Amerikarra edo japonia- rra balitz, aspaldian kopiatua lukete Lapurdiko eta Hegoaldeko idazle eta antzezle ospetsuenek». Euskal teatro klasikotzat homologatzeak pastoralak biziko lukeenik dudazkoa da; errazago etor liteke testu-liburue- tarako kondena. Nahiz eta jakin herri honetan klasikotasuna eta zaharta- suna ez direla derrigorrez bat. Erron- ka horri, hala ere, Maskarada taldeak eta Lekeitioko herriak egin diote bere gisako arrapostua.

Lekeition, pastoralaren alde ko- lektibo eta dibertigarriena bereganatu nahi izan dute, «Gastibeltzaren Karabinak»-en *remake* amaterra bu- rutuz 70 jokolari, musika banda, bertsotan kantatua... Molde eta erre- geletan ez zaizkio erabat lotu zube- rotarrari, libreago jo nahi izan dute. Mereziko du, bai, Iñigo Pikandia erdi inozoa bertsio berri batean ikusteak. Gure epikotasun laburrean, Gastibel- tzako eskupetaria Robin Hood be- zalakoa da: ez gara inoiz nekatuko Kalkutako Marahari, Kubako India- noari edo Custer Jeneralari egindako bisitak modu desberdinez birgogo- ratzen. Bergarako besarkada Sher- wood basoan gertatu ez bazen ere.

BISITARI ikaragarria izan da Do- nostian egunotan. Ikara behintzat maiz eragin digu Christopher Lee zaldunak. Drakula-renak sei filmee- tan *besterik* ez ditu egin. Fantasiari lotuta marraztu izan dugu beti, eta gertuagotik ikusita bihotzean zer edo zerk egin digu hozka, izkina txiki ba- ten apurketa. Mereziko izan du jasotako bisitaldiak. Gutxi barru, bi dimentsio- tan maiteko dugu berriro, Hiru Mos- ketarien aurka, Holmesen pipari eus- tsiz... geure heroi pertsonalei buruz- ko balizko filmeetan protagonista.

Josu Landa

Karlos Linazasororen «Eldarnioak» liburuan 31 narrazio

«Ipuinetan zehaztasuna eta ekonomia gustatzen zaizkit»

Urtetan sari literario ugari eta garrantzitsuak irabazitakoa da Karlos Linazasoro, baina bere lanak irakurtzeko ez dugu orain arte aukerarik izan. Estreinaldi aparta egin du Erein argitaletxeak atera berri dion «Eldarnioak» liburu mardularekin.

TOLOSAKO Liburuetegian lanean hasi zelarik abiatu zen literaturaren bi-dezidorretatik barrena. Liburuz jositako apalen arteko laberintoan ibili da bost urtetik hona. Borges en ipuin batean bezala. «*Hemen nenbilela izan ditut bisitari Bioy, Monterroso, Rulfo, Txekhov, London eta beste hainbat idazle*» kontatu digu Karlos Linazasorok, bere liburuaren atarian ere irakurri ahal izan ditugun hitz berberetz.

Eldarnio itxurako bisitari haiek izan ziren, antza denez, Linazasororen literatur zaletasunaren iturburu. Eta halaxe bildu ditu bere narrazioak ere, «Eldarnioak» izenburuz.

Liburuan ageri diren ipuinetatik idazten hasitako lehenak 1987koak dira eta 1990koak azkenak. «*Urte askotako lana izan da. Hasi- siera batean banuen liburu bilduma bat, gero hankaz gora botatakoa. Batzuk erretiratu eta berriak idazten hasi nintzen orduan. Horrela beste bilduma berri bat sortu zen, eta beste bat gero, aurreko bildumatik erreskatatutakoak hartuz. Hiru liburu atera zaizkit horrela, hiru etapa ezberdin, baina bilduma*

bezala osotasun bakarrekoa».

Hogeitamaika istorioz osatuta dago berrehun eta berogitamar orrialdeko liburu, hiru atal edo eldarnio ezberdinetan apailatua: hasierakoa, bakardadearen ingurukoa, lirikoena; bigarrena, genero beltzaren tankerakoa; eta hirugarrena, laburretakoa. «*Azken boladan idatzitakoak dira hirugarreneko horiek. Borgesek eta Bioy Casaresek bildutako ipuin laburreko antologia batzuk irakurri nituen eta izugarri gustatu zitzaizkidan. Ipuinaren esentzia gordetzea da hauen helburua, muina bakarrik gordetzea. Lilura berezi bat daukate, efektu berezi bat bilatzen dutelako, ironiaren bitartez irakurlearekin jolasten*».

Lehen eldarnioetan Garcia Marquez, Txekhov edo

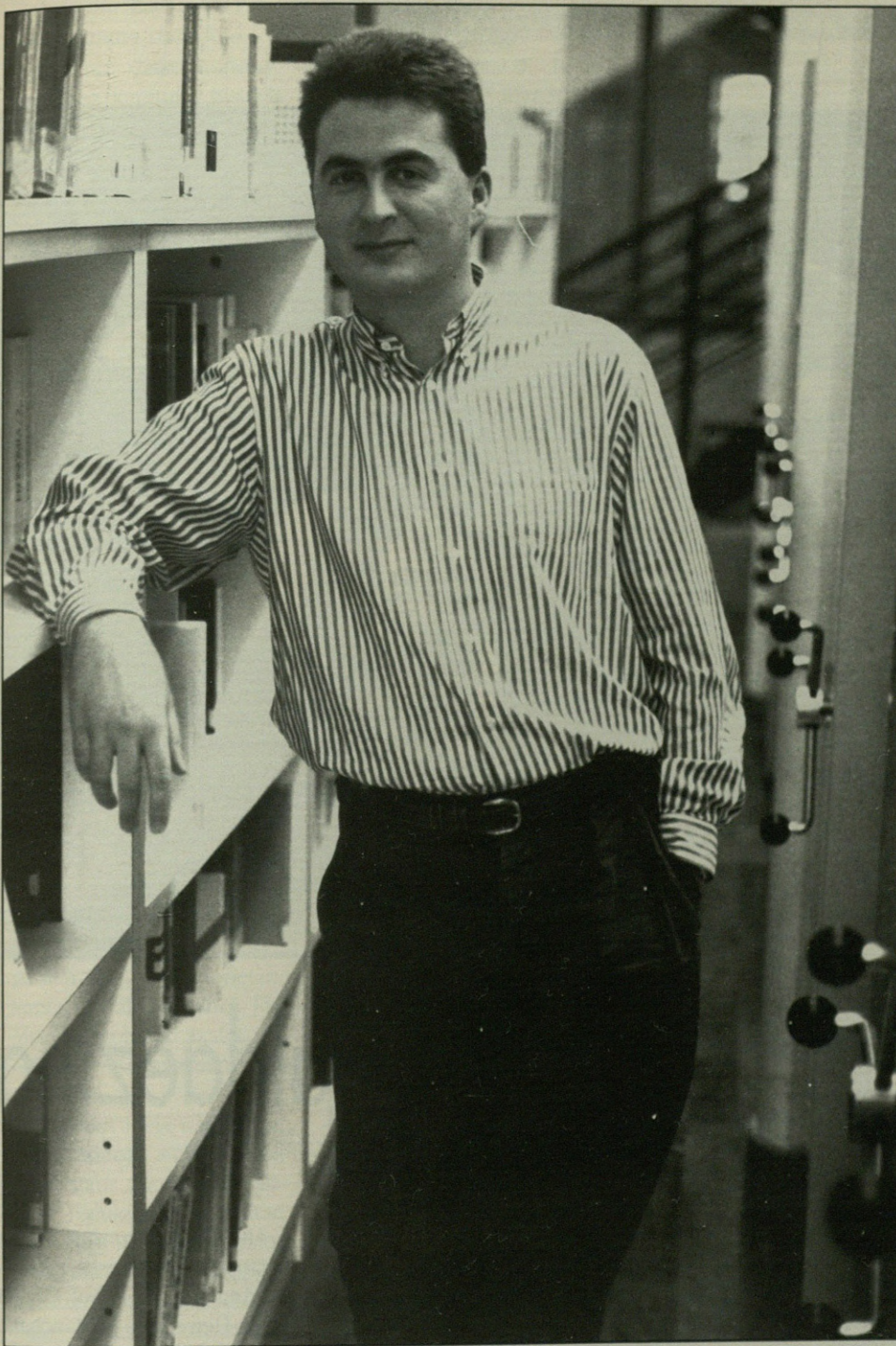
Aldecoa izan omen zituen bisitari; bigarrenetan, Greene, Chandler, Hammet edo Doyle; eta hirugarrenetan, Saki, Quiroga, Kafka edo Cortazar.

Liluraren harian

Eragin handia izaten dute irakurketek Linazasororen narrazio molde eta giroetan. «*Hori igartzen da, eta ez dut izkutatzen*». Eta plagioaren gaia atera dugu so-lasaldira. «*Idazkera guztia da plagioa*», idazle guztiak bizi dira euren eraginek. Plagioa, ez dakit, zilegi iruditzen zait, baina ezberdina da kopia, lotsa-gabe egina. Egia da plagioa egitea postura kosziente bat dela, baina jarriko dugu adibide bat: Atxagak Villiersen ipuin bat plagiitzen du, «*Esperantza*», eta mundiala duk Atxagaren ipuin hori. Hori zilegi al da ala ez da?».

Indarra duten argumetuak maite ditu Linazasorok, «*neretzat horretan bait dago ipuinaren muina. Ni ez naiz idazketaren jarioan ibiltzen. Zehaztasuna eta ekonomia gustatzen zaizkit. Argumentu luzetan ere aritzen naiz, baina ni ez naiz bain kontalaria, azkeneko efektua lortzea gustatzen zait, azkeneko*

■ «Argumentu luzetan ere aritzen naiz, baina ni ez naiz hain kontalaria, laburrean eta azkeneko efektua lortzea bilatzen dut» ●

Tolosako Liburutegiko apalen artean izan ginen Linazasororen bisitari.

lilura. Askotan, luze jota, ez da hori lortzen».

Luze idazten duenean, zuzenean errealtateko kontuei lotuta egin ohi du. «Gertatutako historiak dira oinarrian, nabiz eta fikzioaz nabasten diren. Errealtate hori kontatze-

ko kontalaria izan behar izaten da. Laburrak aldiz, fikzio hutsak dira, amaierako helburura begira jarrita».

«Izeba Irisenda» izena du liburuko narratzaileak. «Nobela bat egiteko datu eta egiturak tajatuak

neuzkan, baina ipuin bezala geratu zitzaidan. Nobela egitekotan, gaiak hala eskatuko balu bakarrik egingo nuke. Bailarabaten hustuketa kontatzen da hor, eta gaiak narratzaileak izatea eskatzen du. Orduan, nobela bateko kapi-

tulu baten antzera geratu da pixka bat».

Urtetako lana egin du liburu hau apailatzearaino. Paper ontzian edota apaletan gordeta utzi behar izan ditu. Ospe handiko sariak irabazi dituzten ipuin zenbait ere kanpoan utzi eta argitaletxeko arduradunen jipoi nahiz laguntzez berri-dazketak burutu ditu.

Eta hala ere Karlos Linazasororen lanak ez dira na-

Egunero idazten du ordu t'erdiz edo. «Agian idatzi, prezeski idatzi ez, baina bai apunteak hartu, konponketak egin» ●

rratibakoak bakarrik, bi poema liburu argitaratzeko hitz emanda ere bai bait dauzka dagoeneko. «Lizardi saria jaso zuen 'Udaz - keneko karabanaerratia' Elkar-ek aterako du, eta bestetik 'Desterruko erromes' Imagine Euskadi saria Banco Hispanoren bilduma batean. Azken bost urteetan idatzitakoak, denak urte honetan bertan kaleratzea da kasualitatea. Beharbada jendeak pentsatuko du idazteko makina bat naizela!».

Idatzi ordea, egunero idazten du, ordu t'erdiz edo, bazkal osteko ordu alferretan. «Agian idatzi, prezeski idatzi ez, baina bai notak hartu, apunteak, konponketak. Egunero esertzen naiz mahaiera».

Gorka Arrese

Negu Gorriak-en jarrera aldaezina

Argitaratu berri da «Gure jarrera», Negu Gorriak taldearen bigarren diskoa. Grabaketan Kaki, Iñigo eta Fermin taldeko hasierako partaideez gain, Mikel Cazalis nahiz Mikel Abregok ere parte hartu dute eta hitzak egiteko garaian Jon Maia bertsolariaren laguntza izan dute. Esan Ozenki taldearen inguruan sortu den zigilu berriarekin kaleratu dute Lpa, eta beste talde batzurenak ere argitaratzekotan daude laster batean.

AURREKO diskoa aurkeztu ondoren, Negu Gorriak iazko urte bukaeran Basati Diskak etxearekin single bat kaleratu zuen Herrera de la Manchako martxan jotzeko asmoz. Hango emanaldia-ekin bideo bat kaleratu dute aurtan Amnistiaren Aldeko Batzordearen alde. Jarraian sartu ziren estudioan buru belarri lan berriari ekiteko.

Kaki, Fermin, Iñigo, Mikel Cazalis eta Mikel Abregoren

artean burutu dute «Gure jarrera». Anestesia taldeko partaidea da Mikel Cazalis eta Herrera de la Manchako kontzertua prestatzeko sartu zen taldean. Diskoan baxua jotzen du eta zenbait kantetan ahotsaz ere aritzen da. Mikel Abregok, bestalde, bateria jotzen du. Programaturiko bateriaz aritzeaz aparte, taldeak bateria akustikoa erabiltzea pentsatu zuenean deitu zuten BAPeko Mikel. Laguntzen artean, Jon Maia bertsola-

riarena eta Eneko BAPeko abeslariarena izan dute.

Bigarren disko honetan, kapituluz kapitulu, historia oso bat azaltzen saiatu dira. «Gure jarrera» jarri diote izena, baina «Frankotiradore baten jomuga» ere izan zitekeela aipatu digute.

Zuzenean jotzeko asmoa

Nahiz eta «Gure jarrera»k aurreko diskoaren ildo beretik jarraitu, kantak askoz ere landuago agertzen dira. Nabari da Mikel Abrego eta Mikel Cazalisekin batera eta baxua ondo prestatu dituztela estudiora joan aurretik.

Kitarrak lehengo lanean baino indartsuagoak dira. «Gure jarrera»n *sampler* asko erabiltzeaz gain, sunpina ere erabiltzen dute, Euskal Herriko instrumentu zahar bat, gaur egun ia inork jotzen ez duena.

Aurrekoan hitzak Fermin Muguruzak egin zituen gehien bat, eta honetan, kanten gaiak Ferminen Jon Maia bertsolariari azaldu eta Maiak bertso moduan moldatu ditu.

Hitzetan ideia nagusi bat dago, taldeak nola ikusten duen gaur egungo errealitatea. Edukina hiru zatitan bana daiteke: sarrera, garapena eta amaiera. «*Lehen kantak 'Lehendabiziko bala' izena du, kanta bakoitza bala bat izan daiteke.*»

«Itxafero mekanikoa» izeneko beste kanta batek azkarregi bizitzen diren pertsonen buruz hitz egiten du. Bartolo ARGIAko kazetaria zenari eskaintzen diote: «*kanta, Agurra, era heavyan da, bere bizitza berrant heavya izan zelako.*»

Espainian nahiz Euro-

pako beste hainbat herrialdeetara banatuko dute «Gure jarrera», eta Dischord izeneko Estatu Batuetako disketxe independente batekin ere jarri dira harremanetan.

Nobedadea da taldeak zuzenean aritzeko asmoa daukala eta aurreko bira bati ekingo diola. «*Non joko dugun ezin dugu oraindik zehaztu. Euskal Herrian joko dugu baina bira batez ere Europan zehar izango da. Eta Cariben ere egingo*

dugu beste pare bat kontzertu.»

Zigiluaren sortzaile

Esan Ozenki taldearen inguruan sortu den disketxearekin kaleratu dute bigarren LP hau. Esan Ozenki, Kaki, Fermin eta Iñigo, Negu Gorriakeko partaideek, Matxitxa musika eragileak eta Anjel Valdesek osatu dute. IZ disketxea utzi ondo-

ren, Anjel Valdes Esan Ozenkiren koordinatzailea da orain.

Negu Gorriaken aurreko diskoan eta Kortaturen azken bietan, Matxitxa eta taldeko partaideen artean eraman zuten aurrera produkzio guztia. Grabaketa, azala eta barrungo liburuxka euren ordaindu ondoren, Oihuka etxeari saldu zituzten.

Hala ere argitaratzearen urratsa ematea gelditzen zitzaion taldeari. «*Orain gure*

Esan Ozenkikoek argi daukate ez direla disketxeen arteko konpetentzia sartuko.

«Gure jarrera», Mikel Abrego, Fermin, Iñigo, Kaki eta Mikel Cazalisen artean grabatu dute.

zigiluarekin ateratzea lortu dugu. Bero bero geunden eta zigilua sortzera animatu ginen. Bapatean jende asko animatu da gauza bera egitera, baina kointzidentzia butsa izan da. Talde ugari daude eta, ondorioz, normala da bainbeste zigilu sortzea. Argitaratzearen urratsa gainditu dugunez, hu-

rrengoa banaketarena izango da. Guk betidanik nahi izan dugu dena kontrolatu eta gero eta independenttego izan. Pixkanakalortzen arigarela uste dugu».

Dena den, Esan Ozenkiren lana ez da Negu Gorriak diskotako grabatzera mugatuko. Hurrengo proiektua Delirium Tre-

mens taldeak zuzenean grabaturiko single bikoitza da, eta zigilua eta taldearen arteko koprodukzioa izango da. «Delirium Tremensena eta gero Anestesia taldeari utziko diogu zigilua. Anestesiak autoprodukzioaz kaleratuko du Ep bat eta guk zigiluaren bitartez argitaratzeko baimenak erraztuko dizkiegu. Gero beste zenbait talderen diskoak ere kaleratuko ditugu, adibidez Bukaera taldearen Lpa».

Argi daukate ez direla diskoteken arteko konpetentzian sartuko. Talderen

batek eurekin kaleratu nahi badu, eta ondo egokitzen bazaie eta ahal badute, egingo dute. Ez dute talde baten atzetik ibiltzeko asmorik beste diskotxe batek baino diru gehiago eskaintzen.

«Esan Ozenkiren ardatza euskaraz argitaratzea da, eta ideia gure inguruko taldeak grabatzea. Guri atsegin zaizkigun taldeak gure diskotxean egongo balira, primeran».

■ «Zigiluaren ardatza euskaraz argitaratzea da, eta ideia gure inguruko taldeak grabatzea» ●

Zigilu bat muntatzea ez omen da zaila. Kontua, baldintza batzuk betetzea eta behar den dirua izatea da, betiere salmenta batzuk ziurtatu samar edukitzea ezinbestekoa den arren. Baina alde horretatik arazorik izango ez dutela espero dute. «Negu Gorriak diskoa ondo salduko dela uste dugu, eta aterako den dirua gure artean banatu beharrean beste talde batzurenak argitaratuko ditugu».

Nahiz eta Negu Gorriak hemengo diskotxeetatik nahiz zenbait multinazionalen aldetik grabatzeko proposamenak jaso, nahia- go izan dute euren zigiluarekin argitaratu eta, bide batez, Esan Ozenki bertako zenbait talderen lanak kaleratzeko erabiltzea.

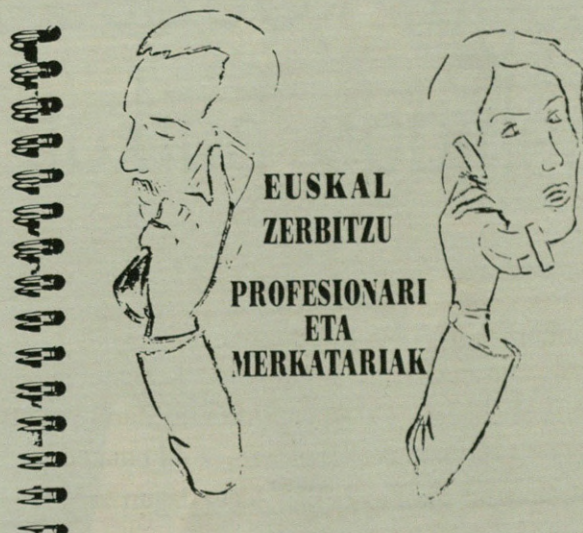
■ Negu Gorriak aurten Euskal Herrian zuzenean jotzeaz gain European zehar nahiz Cariben ere arituko dira ●

Joxi Goikoetxea

LIBURUENDE TAN SALGAI
700 PTA - 40 LIBERA

EUSKALDUNON GIDA

EUSKARAZ BIZITZEKO TRESNA

- Euskaraz atenditzen zaituzten Euskalerri osoko 6200 helbide
 - **Profesionalak:** medikuak, arkitektoak, abokatuak, idazleak, aholkulariak, kazetariak, notarioak,...
 - **Zerbitzuak:** ileapaindegia, ikastetxeak, euskaltegiak, autoeskolak, unibertsitateak,...
 - **Dendak:** janaridendak, altzaridendak, informatika,...
- Iparralde eta Hegoaldeko herri guztien posta kodeak
- Barakaldo, Bilbo, Donostia, Gasteiz eta Iruñeko posta kodeak

Euskal Herriko bertsolari gazteen arteko txapeldun bihurtu zen Gernikan

Unai Iturriaga: «Gaztea zarenean jendeak gehiago barkatzen dizu»

Gazteen artean aurtengo Euskal Herriko txapelduna dugu Unai Iturriaga. Hamasei urteko durangarra gazteekin ezezik helduekin ere tokia eskatzen dabil, Bizkaia-Araba lehiaketan Jon Enbeitaren atzetik bigarren geratuz erakutsi zuen moduan. Hala ere ez du ematen txapelak zama handirik ematen dionik: betiko legez lagun artean kantari.

«Belarritakoengatik entzun behar izan dut bastante. Orain, normal».

ARGIA. *Duela bi aste gazte mailan txapeldun atera zinen, baina aurrekoan ere txapeletik hurbil egon zinen, ezta?*

UNAI ITURRIAGA. Iaz Euskal Herriko txapelketan saioa nahiko ondo hasi, gero kartzelan flojotxo ibili, eta azkenean hirugarren edo geratu nintzen. Aurten hartu dut lehenengoz Euskal Herriko txapela, iaz Bizkaikoa izan zen. Aurrekoan Jon Maiak irabazi eta Igor Elorza geratu zen bigarren.

A. *Eta zer sentitzen da bat buruan txapelagaz dabile-nean?*

U.I. Txapelagaz buruan momentu bat bakarrik egoten gara, eta sentitu... ba poza, ez? Helburua ez da txapela lortzea, baina sari polita da. Urte osoan ibili zara klaseetan edo dena denakoa... ba gero txapela gustora jantzen duzu.

A. *Maisua, Lopategi, ere pozik izango duzu. Bera txapeldun, zeu ere bai...*

I.U. Berak lan hau hartu zuenenan Bizkaian bazuen apostu gaitz bat: Bizkaian bertsolaritza nahiko utzita zegoen, eta gazteen artean prestigio eta onarpen bat ematea nahiko erreto handia zen. Orain ikusi du ez bakarrrik txapelak lortzen direla, ikusten da saioetara jende gazteagoa doala, gazteen artean beste giro bat somatzen dela.

A. Zer nolako maila iruditu zitzazun Gernikan egindako txapelketan?

U.I. Nik uste dut maila ona egon zela bai txiki zein nagusiagoetan. Maila gero eta hobeagoa dela uste dut. Lehen baziren bi edo hiru maila gorenean, baina iruditzen zait orain esparrua zabalagoa dela eta maila antzerakoagoa.

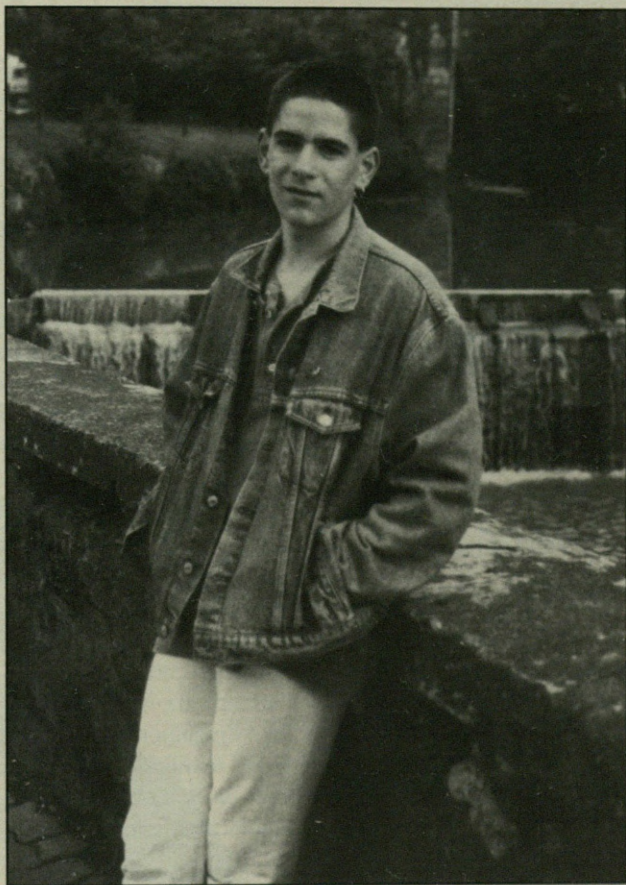
A. Gazteen txapela irabazi arren, zu sarritan ibiltzen zara nagusiekin, batez ere belduen Bizkaia-Araba finala eta gero.

U.I. Igor Elortza eta biok saioaren bat edo beste egin dugu nagusiekin, askorik ez. Lehengo urtean ere egon ginen, baina apur bat eskapate moduan edo, nagusiak beren aldetik eta geu aparte. Orain jada eurekin egiten dugu. Gaztea zarenen jendeak gehiago barakatzen dizu nagusiei baino, baina orain guttienez eurekin parekatzen gaituzte.

A. Baserritik datozen bertsolariekin zaudetenean, zuek belarritakodun gazteak eta, zer esaten dizute?

U.I. Belarritakoengatik entzun behar izan dut bastante. Normalean ondo hartzen zaituzte. Eurentzako pozgarria izaten da gu bezalako gazteak ikustea. Baina ez dute nahi izango hamasei urte izanda abarketa

■ **«Ez diozu eskatuko hirurogei urteko bertsolari bati zure arrazoiak botatzea. Gazteok geure bertsolaritza egin behar dugu» ●**

Jon Lopategiren ikasle taldekoa da Unai Iturriaga.

eta txapelagaz ibiltzea...

A. Non kantatzen duzu gustorago txapelketan, plazan...?

U.I. Plazan gustorago. Txapelketara Lopategik batu gaitu. Orain hiru urte barne-tegi batetan biltzen gara Bizkaian kantatzen gabiltzan gazteok. Urtean sei biderrez edo joaten gara, eta orduan bada lagunaren artean denok batzea, eta txapelketan ez da egoten tentsio hori.

Ni plazan gustorago, baina plaza batzutan baino gustorago txapelketetan. Joaten zara erdal giroko plaza batera, eta ikusten duzu

plaza beteta egon arren, igoal daudela pilotan jolas-ten edo deitu dizuna eta beste bi bakarrik daudela entzuten.

A. Kendu da jada ideia bertsolaritza baserri eta sagardotegi giroko gauza bat izatearena. Bertsolaritza hirira ere sartu da.

U.I. Ezin daitekeena izan da denbora aurrera joatea eta bertsolaritza estankatuta geratzea. Gero, ez diozu eskatuko hirurogei urteko bertsolari bati zuk botatzen dituzun arrazoiak botatzea. Hirurogei urteko bertsolari horren arrazoiak bere giro

eta adineko jendeak ondo hartuko ditu, baina gazteok gure giroko bertsolaritza egin behar dugu.

A. Idatzirako asmorik bai?

U.I. Nik neuk ez dut askorik idazten. Kasualitatea izan da aurten Bizkaiko idatzietan ere irabaztea. Hiruna bertso ziren, eta nik idatzi ditudan bertsoak beti izan dira txapelaketara joan behar eta bost minututan

■ **«Oso positiboa izan da gaztetxe eta institutueta kantatzea. Giro guztiz ezberdina eta oso ona» ●**

idatziak. Gustatzen zait idaztea, baina ez txapelketa batera aurkezteko. Kopla batzu botatzeko idazten dut, barre egiteko; bestela askorik ez.

Neurri baten barruan idaztea zaila da. Ahoz aho zelan bapatekoa den, ahalik eta ondoen egiten duzu eta kitto. Baina behin idazten hasten bazara, euskara on batetan egin behar duzu, kontrakzio guttiagoz...

A. Kantari, norekin gustorago, gazte ala adinekoekin?

U.I. Gazteekin, hori seguru. Gazteekin zure giroan zaude, badakizu zer esango dizuten eta zeuk ere zer esan behar duzun. Zure aidean zabilta, gauza berriak esan zenitzake, trankilago... Oso positiboa izan da gaztetxe eta institutueta kantatu izan dugunean. Giro guztiz ezberdina eta oso ona. Jendeak eskertzen dizu.

Itzi Uriarte

Pina Bausch eta William Forsythe plaza berean aurrez aurre

Egungo koreograforik handienak Pariseko Châtelet-en ikusgai

Bata alemandarra, bestea Estatu Batuetan jaioa, bata emakumezkoa eta bestea gizona, dantza garaikideko bi kontzeptzio kontrajarriak. Abiapuntua koreagrafiatzen berrikasteko nahia da biengan baina batak natura eta bihotza lantzen dituen bitarteak besteak artifizioa eta intelektua azpimarkatzen du. Pina Bausch eta William Forsythe.

DUDARIK ez da egongo aurren, dantza munduko balantzea egiterakoan, urteko ekintzarik garrantzitsuenak zein izan den erabakitzeke, zaila bait da benetan, egun berberetan eta oso metro gutxitako distantzian, dantza modernoko bi «erraldioak» batera ikustea. Mundu guztiko kritikarien begiak daude bertara bilduta: «Palermo, Palermo» eta «The Second Detail».

Komunikazioa, gaurko egoereratarako egokituriko gorputzaren hizkuntz berria, horiexek dira Pina Bauscheren kezka nagusiak. Lehen lanak Kurt Weil

eta Brecht-en testuetan oinarriturik egin zituen eta harrez gero eskandalua sortu dute bere koreografiak. Gizartearen sakoneko joerak aztertu eta modu zehatz eta gordinetan aurkezten ditu, bere inguruko gizartearen grisa eta mediokritatea eskeintzen dio ikusleari. Eta bide horretan egin du aurrea «Palermo, Palermo» bere azken lanean ere.

Jatorri oso desberdineta dantzariekin, ez da baxo gogo edo folklorikoa Bauschek eskeintzen duen Siziliako irudia: zaborrez zikindutako zorua, hareak euriteak, biolentzia giroa eta,

gailurrean, beltzeko gizonen dantzari paregabe baten bortxaketa.

Forsythek ere edan du Bauschen iturritik eta nabarmena da hori eszenatikiko objektuen erabileran. Baina teknika berrien bilaketa ez da Frankfurturiko katuriko amerikararen kezka nagusietakoa. Ezaguna du dantza klasikoa, bai eta Ipar Amerikako «modern dance», eta dantza beraren gaineko gogoeta da bere lanaren ardatza.

Orain Parisen aurkezten duen lana, «The Second Detail», lan oso baten lehen parte da. Aurreko lanetan landutako probokazio eta kontradikzioaren bidetik segituz, «The loss of small détail» lanaren bigarren parte, lehendabizikoaren antitesia da. Ordenadore eta koreografia epatante guzti horien atzean benetako jentzia ala dantza munduko «bluff» handiena izkutatzen den jakin nahiko lukete kritikari zenbaitek. Eraitza, nolahi ere, eskenatokiaren gainean dago.

«Limb's Theorem».

New Yorkeko Arte Jaialdia

Nazioarteko kultur trukaketa bultzatzeko sortu zen iaz New Yorkeko Arte Jaialdia eta ekainaren 8an hasitako aurtengo edizioan 60 ikuskizun plazaratuko dira hamasei egunetan zehar. Mexiko, Brasil, Britainia Handia, Japonia, Espainia, Korea, Malaysia, Frantzia eta beste hainbat herritako lanak erakutsiko dira: antzerkia, musika, dantza eta haurrentzako programa berezia.

Antolatzaileek adierazi zutenenez 1992ko ospakizunei aurre hartuz, Espainiako ordezkartza ugaria bertaratu nahi izan dute, horien artean «La Furia dels Baus», «El Comediants» eta «Ketama» ikuskizun flamenkoa lekuko.

«Coluche» berreskuratu nahian

Duela bost urteko udaberriaren bezperatan hil zen Frantzia Coluche, kamioi baten gurpilen azpian. Komikoa, lehendakari-gaia, pertsona bizi eta sailkaezina, bazter guztiak nahastu zituen bizirik zegoela. Hil ondoren oster lejenda bilakatu zen eta beraz, argitaratua, berrargitaratua, aztertua, hots, manipulaturia izan da. Gizon urratua zena pertsonaia eder, eredugarri, moral eta gezurrezkoa bilakatu dute. Eta irudi faltsu eta desitxuratu horri aurre egiteko kaleratu du Philippe Boggio kazetariak «Coluche» liburua, pertsonaia bizi, eder eta gordinaren islada.

Corsicatik kantari

BULGARIAKO kantu koralek azken boladan izandako arrakastak bultzaturik edo, bata bestearen atzean hasi dira girak egiten eta diskoak ateratzen Corsikako musika talde polifonikoak. A Filetta, Caramusa, I Muvrini, Nouvelles Polychonies Corses... luzea da, egitan, zerrenda.

Eleiza edo baserri kantak, polifonia da amankomuneko puntua, belaunaldiz belaunaldi eskuratutako tradizioa. Hortik aurrera nork bere bideari ekiten dio tradizioa eguneratzeko saioan. Zaharrenetakoa den A Filetta taldekoek honela definitzen dute beren lana: «47 Geratu egiten den kultura ezin daiteke bizirik dagoen herriaren islada izan. Guk sortu egin nahi dugu gure kantuak indarra nahikoa izan dezan, hori gabe ezinezkoa bait litzateke transmititzea».

Caramusa taldekoek musika liturgikoaren arloa

lantzen dute eta beren eritiz kantatzeko moduan eta aintzineko musikatresnak erabiltzeko moduetan bilatu behar da modernotasuna. Fideltasuna eta berrikuntzen arteko bide ugari, eta horien arteko bat emakumezko ahotsak sartzea, duela hamabost urtererate guttiz gizonezkoen alorra bait zen Corsican musika polifonikoa.

Kantu mota hau irlatik kanpo guttiz ezezaguna izan da orain arte eta hedakuntzarako une egokia ematen duen arren, beldur dira kantariak moda hutsa ez ote den izango Bulgariako ahotsen Misterioak piztutakoa. «Zaila da oraindik gurean artista estatusa lortzea, kantu korsiarrek ez du nahikoa pisurik» zioen I Muvrini taldeko J.F. Bernardinik egoeraren laburpena eginez.

J.M. Heritz

T E I L A K

■ EGUNKARIAK ELKAR HIZKETARAKO DEIA LUZATU DIO BERRIZ ERE EUSKO JAURLARITZARI

IRAGAN ASTEAN izan zen prentsaurrekoan, Euskaldunon Egunkariaren Administrazio Kontseiluak Eusko Jaurlaritzari Administrazio Kontseiluan postu bat eskaintzearen erabakiarekin eta elkar hizketarako deiarekin oraindik erantzunik jaso ez duen Joseba Arregi Kultur Sailburuari bidali zioten gutunaren berri eman zuen. Prentsa aurrekoan ere, Joseba Arregik hauteskunde garaian egindako adierazpenak gezurtatu eta CIESen eta bere inkestaren berri eman zuten. Egunkariaren inkestaren arabera Egunkariak 40.000tik gora irakurle ditu eta CIESen arabera 30.000tik gora.

■ TRIKITILARI GAZTEEN TXAPELKETAK FINKATUAK DITU EGUNAK

EUSKADIKO Trikitilari Gazteen XI. Txapelketak 17-22 urteko gazteak bil-

duko ditu. Lehenengo kanporaketa Makean (Lapurdi) izango da uztailaren 21ean eta Beñat Galtzetaburu soini-lariari egingo zaion omenaldiarekin bat egingo du. Bigarrena Ipiñaburun (Bizkaia) uztailaren 25ean eta azken saioa Zeanuriko plazan izango da abuztuaren 17an.

■ LARZABALEN ETA ETCHEPAREREN LANAK ARGITARATU DIRA

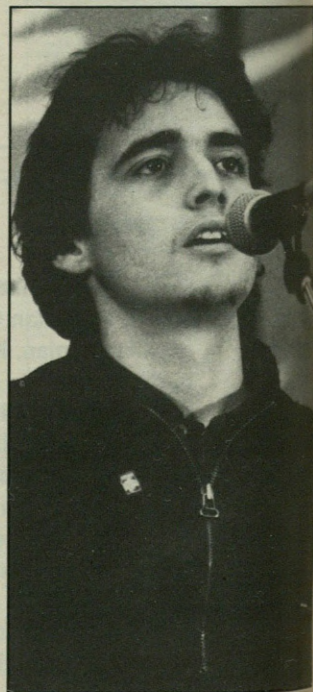
PIARRES XARRITONEK, Piarres Larzabalen lanak bildu eta argitaratu ditu Elkar argitaletxearen eskutik. Sei alek osatzen dute bilduma. Lau antzerti lanez burutuak, beste bat ipuinez eta, azkenik, hainbat oroitzapen biltzen dituena. Lehen alea kalean dago eta bere izenburua «Etxahun eta...» da. Bestetik, Xarritonek 1963an argitaratu zuen Etchepareren ipuin eta artikulua bilduma Inazio Mujika Iraolak berri-datzu du galduta zeuden idazlanak erantsiz. Ipuin bildumaren izenburua «Mendekoste gereziak» da eta Ereinek argitaratu du.

«Euskaltzainek, nork bere jakinduriaren erakustaldia egiteaz baino areago arrauak ezarri, bete eta bete arazten abalegindu beharko lukete».

Joxerra Garzia.
Euskaldunon Egunkaria,
1991-VI-21.

«Eta esango banu aste batean entzuten diren bertso erdiak baino gehiago bapateko itxurako bertso preparatuak direla? Telebistak eta irratiak jaialdietatik hartzen dituzten bertsoak, eta jaialdi bandietako asko eta askotan gai batzuk abisatu egiten dituzte gaijartzaileek. Azken urteetan gehitu egin da joera, eta telebistarekin dimentsio arriskutsuak bartu ditu. Ez dagoen maila sinestarazten ari gara. Etorriko da buelta».

Jon Sarasua.
Euskaldunon Egunkaria,
1991-VI-20.

«ETBk komunikabideetan egiten duen publizitateetik %75 espainolezkoa da. Administrazioari exigitu behar diogu bere portaera aldatu eta behar diren neurriak har ditzan, bera bait da exenplua eman behar duena».

Karmele Aierbe.
Egin, 1991-VI-18.

«Euskarazko komunikabide batentzat ez da erraza erdarazko publizitateari uko egitea. ETB-1ek diru sarrera horri uko egin behar al dio erabat? Diru publikotik bizi beharko luke orduan. Ni erdarazko publizitatearen kontra nago. Baita zulo hori diru publikoz berdindu behar bada ere».

Mikel Atxaga.
Deia, 1991-VI-20.

«Txapelketak trikiti berritzaile bidetik ere jo behar du. Honek ez du esan nahi trikiti klasikoarekin moztu behar denik. Abalegindu behar da denei gusto ematen».

Imuntzo.
Euskaldunon Egunkaria,
1991-VI-19.

TXUTXU - MUTXUKA

OSKORRI-K DANTZA DOINU TRADIZIONALAK LANDUKO DITU

LAISTER argitaratuko da Oskorri taldearen «Hi ere dantzari» diskoa. Dantza doinu tradizionalak joko ditu Oskorrik Elkar argitaletxearen eskutik kaleratuko den Lpan. Disketxearen hurrengo lanak, Easo abesbatzak bere 90. urteurrena ospatzeko burutu duen disko bikoitza, Pantxoa ta Pelloren bilduma Lp bikoitza eta Imanol Urbietaren zuzendaritzapean grabaturiko «Kilometroak 91» izango dira. IZ zigiluak bestalde H.A.T., Hernaniko Akordeoi Taldearen «Libertango» izeneko diskoa kaleratuko du uztailen. H.A.T.k jazz antzeko tango berezia jorratzen du eta Lpa, Astor Piazzolaren omenez izango da. IZk ere, abuzturako Egan plaza taldearen single bat argitaratuko du. Singlea, taldearen azken Lpan agertzen ez diren bi kanteak osatzen dute.

NOR - NORI - NORK

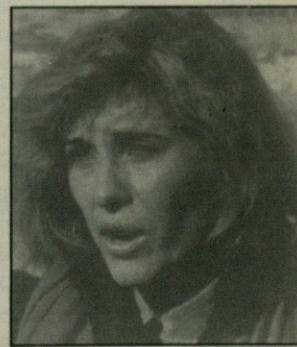
RUDI BARNET

Donostiako Zinemaldiko zuzendaria bota egin dute «Euro Aim» Europako Zinema eta Telebista Azokako idazkaritza nagusiko kargutik. EEEko bilera batetan hartu zuten erabakia Luxenburgén, baina Barnetek ez du halakorik onartu nahi eta epaitegira jotzeko asmoa omen dauka ●

MIKEL LABOARI

buruzko liburu bat idazten ari da Iñaki Zarata, El Diario Vasco egunkariko «Devorame» musika orrialdeen arduraduna. Kantariaren bizitza eta musikaren inguruko lana Elkar argitaletxeak kaleratuko du, lehendik ere Benito Lertxundi eta Oskorri taldearekin egin zuen bezalatsu ●

MARIA BAYOK

arrakasta handiz kantatu zuen Milango Scala-n ekainaren 15ean. Soprano nafarrak Puccini-ren «La Bohème» obrako Musetta pertsonaia jokatu zuen munduko opera antzokirik garrantzitsuenetako horretan, Gianandrea Gavazzeni-ren zuzendaritzapean eta Mirella Freni lagun zuela ●

Kirola

«Bizi Euskadi 91», Ipar Euskal Herri- tik aurtengoan

BIKLOTURISMOA

gustoko dutenentzat ekai-
nean burutzen den **'Bizi
Euskadi'** itzulia urteroko
zita izaten da. Orain zazpi
urte Martuteneko Lanbide
Heziketako Institutuaren
ardurapean antolatzen ha-
sia, aurtengo edizioak bost
egun iraungo ditu eta Ipar
Euskal Herriko hainbat herri
bisitatzeko aukera parega-
bea da. Ibilaldiari, ekaina-

'Bizi Euskadi' gazte askoren
topaleku izaten da.

ren 1an, Donostiako Uda-
letxetik emango zaio ha-
siera eta egun horretan Bi-
darrairera ailegatzea izango
da helburua. Hortik aurrera,
beste lau egunez, Iparral-

deko bazterrak izango dira
txirrindulariek zeharkatuko
dituztenak.

Egun bakoitzean 80-100
inguru kilometro egingo di-
ra, fisikoki ondo prestatu
egotea beharrezkoa izango
da beraz. **'Bizi Euskadi
91'** ren helburua, hala ere,
ez da ibilaldi gogor bat egi-
tea, eta horretarako men-
dateak alde batera uztea da
antolatzaileek hartu duten
erabakia.

Itzuli honetan edozein
ikastolatako gazteek parte
har dezakete eta derrigorrez
eraman beharreko gauza
bakarrak lo egiteko zakua
eta pasaporte dira. Hala ere

txirrina konpotzeko tresnak
eramatea ere gomendaga-
ria da edozein ezustekori
aurre egin ahal izateko. Bi-
raren arduraduna Patxi
Aiestaran izango da.

● Hilaren 29an, **'Hiru
handiak'** ibilaldian, men-
dizaleek Aizkorri, Anboto
eta Gorbeako gailurrak egin
beharko dituzte.

Bidaiak

Belate inguruan galdurik, Baztango bazterren bila

BAZTAN aldera jo ge-
nuen azken txandan mendi
saiotxo egitera. Iruritatik
gora, Ziga eta Berroeta ar-
tean utzi genuen autoa. Bi-
dean ikusgarri dira benetan
bertako dorretxe zein
etxeak.

Mendian gora, hasieran
lainotan eta gero lainoen
gainetik, pinu bakar bat ez
dagoen basoartetik abiatu
ginen.

Abartan gailurrera aile-
gatzerakoan, bertara iriste-
ko inguratu behar diren Pi-
kuda eta Saioa mendiak mi-

resteko aukera izan genuen.
Azken honek piramide ba-
tekin antza du, gainontzeko
tontorren artean itxura xe-
lebrez. Basoak atzean utziz,
artzantza zelaietan barrena,
Abartan zein pikuda laino
itsasoaren zehar gero eta
urrunago ikusiz, hegoalde-
rantz jo genuen.

Ibilaldi honetakoak nahi-
ko malda gogorrek diren
arren, pena merezi du gora
igotzeak. Gainera gailurrera
mendebaldetik ere joan
daiteke, eta galtzeko arris-
kua txikiagoa da ondorioz.

**Berroeta
izan zen
irtenaldiaren
abiapuntua.**

Gu, hala ere, nahasi egin
ginen, eta beste bide batetik
jo ere bai. Aipatzekoa da
malkar haietako artaldeeta-
tik gertu bost edo sei ardiren
hezurdura osoak topatu
genituela adar eta guzti. Az-
kenik, mendebalderantz bi-

de ona hartuta, garai batean
erromes bidea zenaren XII.
mendeko bi eraikuntzare-
kin topo egin ondoren, lizar
basoetan behera Belatera
iritsi ginen.

EÑAUT APAOLAZA

Zientzia

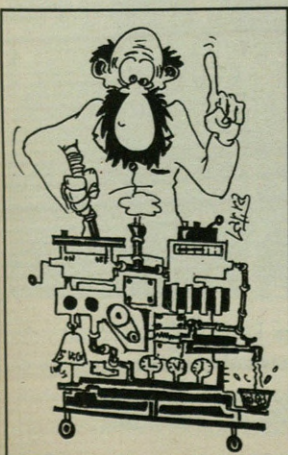
Gastronomia

Osasuna

Azeleradore elektrostatikoa

Stransburg-eko Ikerketa Nuklearrerako Zentruan (CRN), munduko azeleradore elektrostatikorik handiena frogatzen ari da. Hilabete gutxi barru, Vivitron izeneko makina honek EEBBetako Oak Ridge-ko azeleradore elektrostatiakoaren marka guztiak apurtu beharko ditu. Azkena aipatutako azeleradore honen tentsioa 25 milioi voltetara baldin bada ere, berriarena 35 milioi voltetara izango da. Baina, azeleradore hau ikertzen ari diren ikerlarien asmoa ez da errekorra apurtzea, barreiapen angeluar eta espektral handia izango duten partikulak lortzea baizik. Aparatu honen kostua 1.500 milioi pta-koa izango da eta martxan 1992 urtean jartzea espero da.

ELHUYAR

JOSE ANGEL ITURBEREN ELTZA

Iñaki Saezentzat

IÑAKI SAEZ

Iñaki Saez bezalako pertsona batentzat menu bat prestatzea erraza ez bada ere, saiatu egingo gara berari buruz dakitzagun zenbait ezaugarri kontuan harturik: bai Athleticek daraman kirol joerari eman dion jarraipena eta laguntza, eta baita Lezaman aspaldidanik gazte mordo batekin egin izan duen lan eskerga ere.

Aurreko bi puntu hauek ikusita, gure sukaldaritzan ohizkoak eta betikoak diren platerak alde batetik, eta gazte horiek itsatsi dioten arnas berriak ohartuta bestetik, gure sukaldearen azken korronteen adierazgarri izan daitezkeen lotu nahi izan ditugu.

Lehen platera, beraz, izokin eta muxil tartarea.

Bigarren platera Gernikako piper berdeak 'Begi-handi' izenekoez barrubeteak.

Bi plater hauen ostean, hirugarrena: 'Rossini' *tournedo* gozo bat.

Postrerako, berriz, krema tutulutxo epelak txokolate saltsaz.

Hau dena laguntzeko honako edariak jarriko dizkizugu: 'Cavas Hill' ardo zuria eta 86ko 'Viña Salcedo' ardo beltza. Azkenbururako, azkenik, oportoa.

Espero dezagun sukaldaritzan ematen ari diren bi korronte hauen elkarretak gure Athleticek jarraipena izan dezan eta datorren urtean 'alirera' kanta dezagun. Besterik gabe, badakizu non gauden, ea bisitatxo bat egiten diguzun.

JOSE ANGEL ITURBE

Fruta jatea baino gauza errefreskagarriagorik ez dago.

Fruitu tropikalak, osasuntsuago ezin

FRUTA jatea derrigorrezkoa da edozein dietatan, bitamina zein gatz mineralen aberatsak bait dira oso. Frutaren osagarri nagusia (% 80 eta 95a bitartean) ura da, eta bertan aurkitzen dira bait A eta C protobitaminak zein gatz mineralak ere. Ur kopuru handi horrek gainera, oso egoki bihurtzen ditu bero handiko boladetako. Kalori kopurua bestalde oso baxua da, eta datilak eta mahatsa bezalakoei tan salbu, 55 kalori baino ez dira izaten 100 gramo bakoitzeko. Karbono hidratoari dagokionez bestalde, kopuru handitan izaten da ere. Karbono hauek gorputzak erraz jasotzen dituen sustantziak dira, fruitua orduan eta helduago egon orduan eta ugariago izango dira hauek.

Musika

Festetarako bakar-bakarrik

BADIRUDI oraingoan udararen hasiera dela eta talde berbeneroek beren aukera aprobetxatu nahi dute, bi erataraino; jakina da urtaro honetan gozatzeko aukera dugun festa piloetan egiten dituzten ekitaldiak diruiturri gozo bat direla talde hauentzat, baina diskak ateratzeari ere eman diote, eta duela aste batzuk «Harkaitz-ekoak baziren oraingoan «Basakabi» dator diskoa eskaintzera.

Zer esan musika honetaz? Berbeneroen musika milaka aldiz tabernetan, irratan eta telebistan entzundako musika ia berbera da, eta ia berbera dela badiot orohar ez duelako inongo aportazio berezirik egiten da. «Basakabi» ez da salbuespena. Kasu honetan arazoa larriagoa dela derizkiot ongi xamar jotzen badute ere, bertsioak (kanta guztiak dira eta), berez direna baino arinago eta sustantzi gabekoago bihurtu bait dituzte.

Dena den disko honen alderdirik eskasena zalan-zarik gabe letren aldetik dator. Hasteko kontraesanez beteak daude eta inkoherenteak dira, bestetik topikoz beteak. Guzti honek erakusten du ez dutela inongo ardurarik jarri idazterakoan, eta garrantzitsuena musika dela, ahalik eta arinena jendea dantzara bultzatzeko.

Musika hau festetan entzutea gauza bat da, eta beste, desberdina, diskoan entzutea.

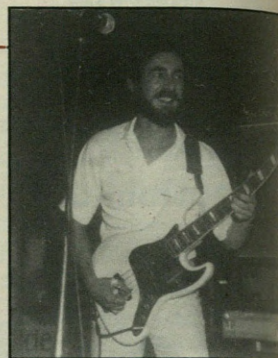
Ezer xebeberrik aipatzekotan, Juan Luis Guerraren musika euskaraz entzutea.

ENAUT APAOLAZA

● Ekainaren 30rako, Sestaon, musika-jaialdia antolatu dute, herri hartan sortu diren rock-taldee bultzatzea emateko. Talde ezezagunak ezagutzeko parada ona, beraz, musika-zeentzat.

● **Akelarre** taldea bete-betean sartu da herri festetan. Aste honetan, Lasarten izango da, ekainaren 30ean, gaueko 23.30etan.

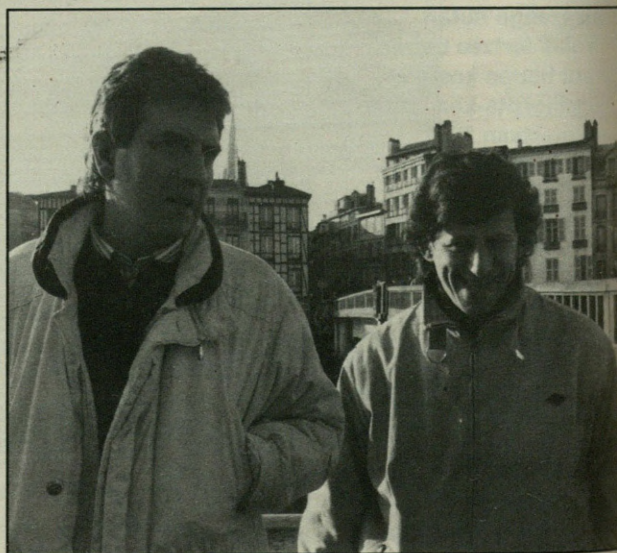
● Ekainaren 30ean, Irungo Ensanche plazan, **Basakabi** taldeak bere disko berria, «Betirako» izenburupean argitaratua, aurkeztuko du, jaialdia gaueko 22.00etan hasiko da. Talde bera uztailaren 5ean, Usurbileko Santixabeletan izango da, gaueko 23.00etan eta hilaren 6an Amarozen (Tolosa-ko auzoa), ordu berean.

● Donostiako Anoeta kiroldegian rock-kantaldi mundiala antolatu dute uztailaren 6rako, bertan, **Hertzainak**, **Piztiak** eta **Tahures Zurdos** talde nafarra ari-tuko dira.

● Usurbilen, uztailaren 7an, San Fermin egunez, **Minxoriak** taldearen eskutik dantzaldia izango da herri-ko pilotalekuan.

● Uztailaren 2tik 7a bitartean **Getxoko Nazioarteko Jazz Festibala** ospatuko da.

● Gaur egun, **Pantxo** eta **Peio** kantariak azken diskoan jorratu dituzten bide berriekin gozatzeko aukera gehiegi ez dagoenez gero, guztiz gomendagarria da ekainaren 30ean, Asteasun eskainiko duten kantaldiari norberaren ajenda tartetxoa gitea.

Antzerkia

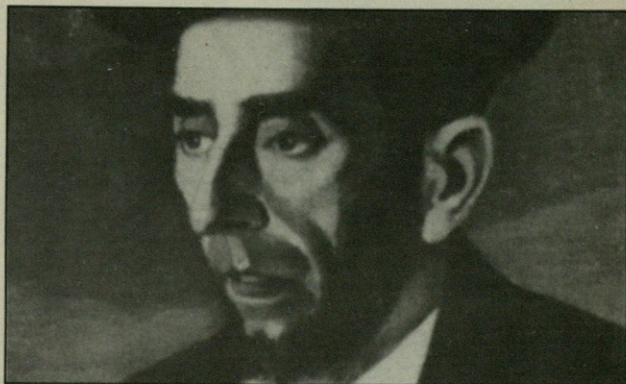
● Beasaingo udaleko antzerki-eskolak, bertako Aurtzaka eta Tolosako Udaberri dantzataldeak lagun, «**Murumendiko Mari**» izeneko antzezlanaren **prestatu du**. Maite Agirre taldearen zuzendaritzapean, euskal kondaira izan zitekeen baten muntaia da honako hau, **A. Lertxundi**, **B. Atxaga** eta **J. Sarriain** indarren testuez baliatuz osatua.

● Ekainaren 29an, Ordizian, **Bederen 1** taldeak, aurten euskaraz nahiz erdaraz antzezten duen lanaren emanaldi berria izango da. «Jacques eta nagusia» Beti Alai pilotalekuan izango da ikusgai, gaueko 22.00etan hasita. Aipagarria da lan honen egileak, Milan Kunderak, jaso berria duela «The Independent» egunkari ingelesaren saria.

● Hilaren 29an, **Goloka** taldearen eskutik, «Goloka oilo koloka» izango da ikusgai, Zumarragako Udaltxeko plazan, arratsaldeko 18.00etan. Obra hau, kalejira eta kale-antzerkiaren arteko nahasketa bitxia, talde honen azkeneko lana da.

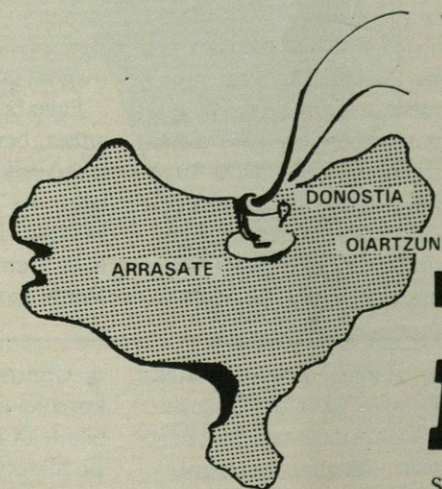
● «**VI. Bilintx Haur eta Gazte Literatur Saria**» martxan jarria da aurten ere. Lehiaketa bi mailatan banatua egongo da, eta bietan ere diru sari garrantzitsuak eskuratu ahal izango dituzte partehartzaileek. Argibide gehiago nahi duenak, Donostiako Fermin Calbeton Kaleko 'Bilintx' liburudendara jo beza.

Lehiaketak

● «**VI. Bilintx Haur eta Gazte Literatur Saria**» martxan jarria da aurten ere. Lehiaketa bi mailatan banatua egongo da, eta bietan ere diru sari garrantzitsuak eskuratu ahal izango dituzte partehartzaileek. Argibide gehiago nahi duenak, Donostiako Fermin Calbeton Kaleko 'Bilintx' liburudendara jo beza.

Zure etxeko kafea.
Zaporea, lurrina,... bereziena...
kolombiarra ehunetik ehun.
Kolombiako kafearen agiria duen
Euskal Herriko etxe bakarra.

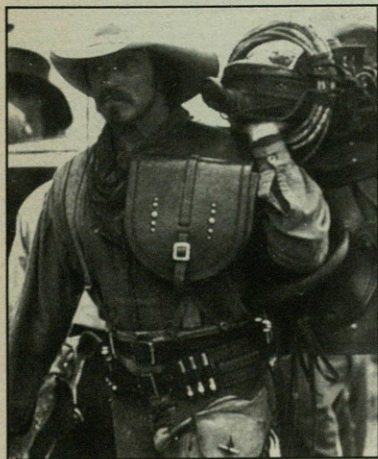

LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12—35 49 14

Zinema

Artea

Unai noraezean

TOM SELLECKek unaiarena egiten du Simon Wincer-ren zuzendaripean.

Western generoa eztabaibatzen duten bitartean, etorkizun oparorik daukarentz, «Dancing With Wolves» Costnerrenak daukan arrakasta komertzialaren ostean baina arrakasta horrek ez ditu derrigor kritikoak komentzitu, «Vaquero sin Rumbo» honek desafio galanta botatzen du.

Western generoaz mintzo

eta ezaugarri batzuz dihardugu. Gizona eta bere ezinbesteko zaldia/idia; gizona eta bere arma, honen erabiltzeko gaitasuna eta nola ez ba, eskualde zabal eta ezezagunak ezagutzeko/menderatzeko premia.

Azpimarratzekoa ezagutzeko/menderatzeko premia gizaseme zuri, anglosaxoi, men-

debal hezkuntzdun baten ikuspuntutik burutzen dela. Filmean Australiako joan den mende amaierako girora garamatza. Eta ezinezkoa bertoko jatorrizko biztanleak ahaztea, hots arborigenoak.

Arborigenoek dira lurralde gorri eta lehor horien jabe. Zernahi gerta ere hortxe diraute. Zuri anglosaxoiek batipat zernahi sarraski eginik ere, eta makina bat burutu zuten, hortxe agertzen/desagertzen dira arborigenoak. Hainbat gizalditan iraun ostean zurion uhin batek ezin ditzakeela deuseztu desafiatur.

● Robin Hood ospetsuaren bi bertsio berri ikusgai ditugu egunotan. Bata Kevin Reynolds zuzendariaren «Robin Hood, lapurren printzipea» da, Kevin Costner aktorea erreparto buru duena. Bigarrena, berriz, Jhon Irvin-en esanetara errodatutako «Robin Hooden abenturak» izenekoa da. Azken honetan Patrick Bergin da protagonista nagusia.

Artista berrien lehiaketa

IZEN berri asko plazaratu zaizkigu Donostiako artista berrien XXXIII. lehiaketarako parte hartzaileen artean. Eta berriak izanagatik ere ez horregatik maila txikiagokoak. Pinturan zein eskulturan arretatsu begiratu beharreko lanak dira. Guztira berrogeitik gorako egile eta obra. Gipuzkoako adierazgarrienak. Era guztietako estiloak biltzen duen erakusketa interesgarria egunotan Donostiako Kutxako Garibai kaleko Erakusketa Aretoran arratsaldeko 17.00etatik 21.00etara ikus daitekeena.

Lizarribarrekin bere «Toki-tara joan ziren»-ekoan erreallitatea maisuki agertzen digu. Xaloki. Hiria eta ingurunea. Carcedo-ren «nik gorri-koan ere sujerentzia da koadroaren ardatza. Luze joko liguke denen azalpenak, gaiak eta estiloak guztiz desberdinek behaketa lasaia eskatzen dute. Patxadatsua.

● Margo erakusketa dugu Bilboko Rekalde Erakustaretan uztailearen 28a bitartean «Euskal margolariak formato handian» izenburupean honako ordutegian: lanegunetan 10.00etatik 13.00etara.

Lerro hauetatik, zinez gomendagarria den erakusketa honetara buelta bat ematera animatzen zaituztegu. Bilduma erakargarria osatzen dute bertako lanek bere osotasunean, eta era berean ezin uka daiteke lan bakoitzak ere bere bakar-tasunean azalpen bete eta mamitsua eskaintzen duela. Zenbaitetan iturri ezin oparoagoa. Ia harrápagaitza.

Egile berrien artean baita artista berriekin ere topatzeko aukera ematen dute-lako, ez bait da alferrik isurtzen hastapenetan ge-roak erakutsiko duena. Molde gazte eta berriez.

● Gipuzkoako Irungo Koschka-n uztailearen 20a bitartean **Antonio Moreno** margolariaren lanak dira ikusgai goizeko 11.30etatik 13.30etara eta 17.30etatik 21.00etara. Jaiegunetan itxia.

Bertsoak

● Uztailaren lehenean Urdiainen, eguerdiko 12.00-etan, bertso saioa izango da.

Bertan **Joxe Fermin Argiñarena**, **Bautista Perurena** eta **Bittor Elizagoien** arituko dira.

● Hilaren 2an, eguerdiz, Usurbilgo Udaletxeko balkoitik, **Sebastian Lizaso** eta **Xabier Amuritz**a k gai librean jardungo dute. Ekainaren 6an, berriz, herriko pilotaleku zaharrean, **Joxe Agirre**, **Joxe Lizaso**, **Jon Maia**, **Peñagarikano**, **Jon Sarasua** eta **Jokin**

Sorozabal izango dira. Bigarren saio hau gaueko 22.30etan hasiko da.

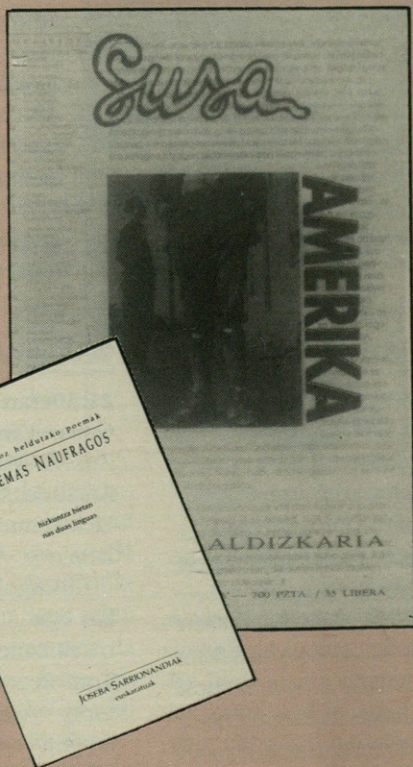
● Ekainaren 6an, gaueko 23.30etan hasita, bertso saio bikaina izango da Lesakako pilotalekuan. Bertan **Sebastian Lizaso**, **Euzkitze**, **Unai Iturriaga**, **Bittor Elizagoien**, **Egaña** eta **Mañukorta** arituko dira.

● Hilaren 7an Amoroton, **Peñagarikano**, **Lopategi** eta **Mañukorta** k osatu bertsolari hirukotea kantari arituko da.

Erromeriak

EKAINAREN 30an 'Leitzarango Hirugarren Erromeria' iragarrita dago. Mendi martxaren irteera Andoaingo Beheko Plazan egingo da, goizeko 9.30etan. Eguna 'Errosarioko harkaitzetan' pasatu ondoren, reagge eta trikitixa festa izango da Andoaingo Gaztetxean. Kontzertua arratsaldeko 19.30etan hasiko da.

SUSA amerika, ame-
rika, amerika, ameri-
ka, amerika, ameri-
ka amerika SUSA

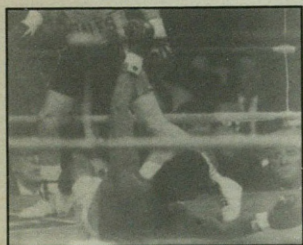
Gehigarria: Poemas Naufragos

Galegoz heldutako
poemak Joseba
Sarrionandiak
euskeratuak

SUSA argitaldaria Industrialde 1 - 2 pab. Lasarte - Oria

Telebista-Irratia

IKUSI BAIETZ

● Uztailak 1 (astelehena) 22.45etan **Boxeo Izarrak**. Boxeo munduko pertsonaia garrantzitsuenei eskainita-ko programa.

● Uztailaren 6an, larunbata, 11.55etan, **Sanferminak'91**. Festei hasiera emango dien txupinazoa zuzenean.

● Hilaren 7an (igandea) 18.30etan, **Basabizitza ikusgai**. Natura eta animalien bizitza ezkutua eza- gutzeko aukera ona.

BOTOIA SAKATU AURRETIK

New York, New York

Asteazkena 3

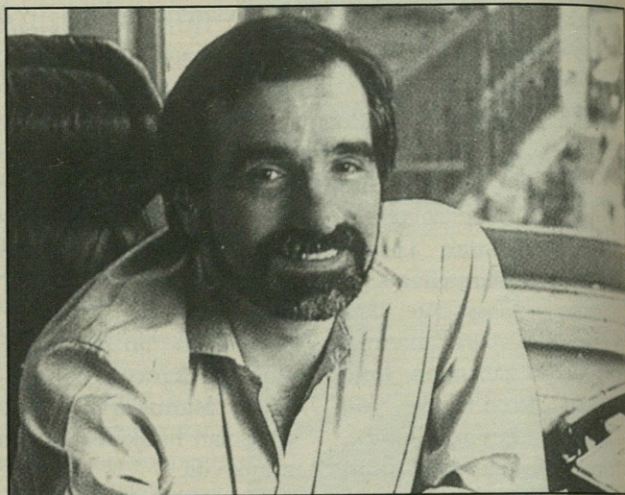
21.30etan, «New York, New York»

Zuzendaria: Martin Scorsese.

Antzezleak: Robert de Niro, Lisa Minelli, Lionel Stander, Barry Primus.

Martin Scorsese gaur egun dugun zuzendari interesgarrienetako bat da dudarik gabe. Bereak dira zinearen historiaren pelikula onenen artean tarte bat irabazitako filme asko: 'Taxi driver', 'The goodfellas', 'After House' edota hainbeste esamesa sortutako 'La última tentación de Cristo'.

Filme honetan, beste as-

koretan bezala, Robert de Niro aktorea bere esanetara arituko da. Eta azken honen ohiturari jarraiki, intrepertazio ezinhobea izango da batek eskaini eta besteak ateratzea lortuko duena. Scorseseren ezaugarriarik nabarmenena horixe bait da, bere lanei ematen dien azkartasuna, bere luzemetraiek beti izan ohi duten

erritmo bizi eta arina.

Filmean maitasun istorio bat kontatzen zaigu, kantari eta sasfoijole baten artekoa. Hiri erraldoia handiegi bihurtu da dagoeneko gizaki xumeentzat. Samurtasun handiz egindakoa, derrigorrezko zita da benetako zinezalearentzat. Scorsese eta Nirok osatua izan ere, ez da txantxetxako bikotea.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ 'Al hilo de la noticia' ko aurkezle den Jose Maria Calleja grabatua du dagoeneko bere saio berria izango denaren 'programa zeroa'. Saioaren izena 'A nuestro aire' izango da eta uztailan hasi behar omen dute emititzen.

● Uztailak 2

21.30etan, Gaueko

Pelikula: «Yankiak»

Zuzendaria: Jhon

Schelesinger. Antzezleak:

Richard Gere, Vanessa

Redgrave, William Devane,

Lisa Eichorn.

Gerra garaian, 1942an, milioika amerikar Britania Handirantz abiatu ziren. Filme honetan hiru emakume britaniarren bizimodu aldatketaren berri ematen zaigu, yankiak ailegatzera erabiatutako den bizi-modua.

● Uztailak 4

21.30etan, Udako Zine

Gaua: «Cowboy»

Zuzendaria: Delmer Daves.

Antzezleak: Glenn Ford,

Jack Lemmon, Brian

Donlevy, Anna Kashfi.

Chicagoko hotel batetan lan egiten duen Frank Harris bakeroa izan nahi du. Tom Reece abeltzainarekin topo egiterakoan bere ametsa egi bihurtuko da. Mexikorako bidean abereak gizonak baino garrantzitsuago direla ikasiko du Harris.

Telebista-Irratia

Miren Urkiola: «Gurea etxeko medio bat da»

Maiatzaren 11n lehendabiziko aldiz emititzen hasitako «Oñati Irratia»-k, hilabete pasatutxo egin du dagoeneko uhinetan. Aintzindari Gipuzkoan, beste zenbait proiektu ere martxan jarriak dira iada udal irratigintzaren bidean.

jotzen dute nere ustez. Hori positiboa da, jendeari gero eta gutxiago inporta zaizkiolako bere etxetik kanpo gertatzen diren gauzak. Gero eta gehiago, etxekoa nahi izaten dugu.

A. Hilabete baino ez daramazue emititzen, zer moduzko erantzuna izandu irratia?

M.U. Erantzuna ona izan da. Jendea dagoeneko deika eta abar hasi zaigu eta alde horretatik jendeak entzun egiten duela antzematzen da. Oraingoz ez dugu inolako estudiorik egin, oraindik goiz bait da horretarako, asmoa badugu hala ere zerbait egitekoa.

A. Udal irrati bat zarete, ez duzue ondorioz diru larritasun

bandirik izango...

M.U. Daukagun aurrekontua ez da handiegia, ezta gutxiagorik ere. «El Diario Vasco»-n urtero lau milioiko aurrekontua gurela argitaratu zuten, nahi bai! Hala ere, hutsunerik baldin badago, guk ez dugu itxiko, udal medioa bait gara azken finean.

ALBERTO IRAZU

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Ziklistak

Azken bi hilabeteotan ia arratsaldero izan dugu aukera txirrindulari lasterketaren bat

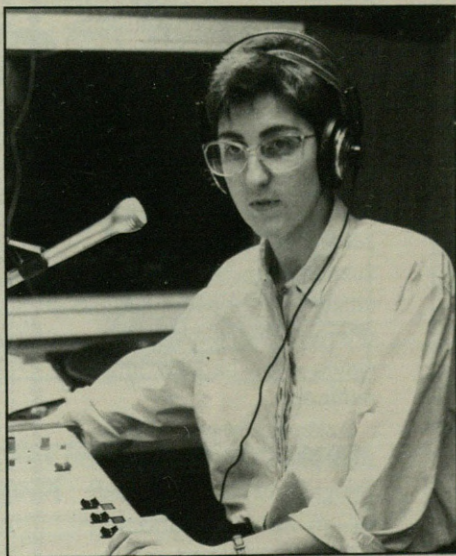
ikusteko telebistaz. Euskal Herriko Itzuliaren ondoren 'Vuelta'; honen segidan 'Giro'a, eta hau amaitu bezain laster Euskal Bizikleta. Hastear dago garrantzitsuen, 'Tour'a, pantailatara milaka zale eta ez hain zale ere erakarriko dituen. Italian Marinok puntako karrera burutu zuen, egunez egun izugarritzko emozioa emanez lasterketari. Tamalez ez zen azkenean irabazle gertatu baina berari esker bapo gozatu genuen zaletuok. Hala ere negoziarik politena ETB-k egin zuen. Garai bateko ospea eta disdira galduak zituela eta lehiarik ezean merke eskuratu zuten telebista autonomikoek Giroaren erretransmisio eskubidea. Marinori esker, ordea, milaka izan gara arratsaldero zapping-ik ere egin gabe geurearekin bat egon garen ikusleak karrera hasi eta bukatu zen arte (beno, bukatu baino hiru egun lehenago arte bai behintzat). Pena ez dela Euskal Bizikletan egon. Marino fitxatu beharko luke Euskal Telebistak. Bera da Euskal Bizikleta.

PATXI AZPILLAGA

ARGIA. Zeuena bezalako proiektu apalek baliabide handiko medioekin borrokan aritu beharra daukazue, zein da zentzu horretan «Oñati Irratia»-ren eginkizuna?

M. URKIOLA. Horiek Euskal Herri guztiari begira dauden komunikabideak dira eta ondorioz Oñati bezalako herriska batean gertatzen diren gauzak ahaztu samarrak daude. Oso gauza handiak behar bait dute izan horietan islada izateko. Alde horretatik, Oñatin gertatzen dena bildu eta oñatiarrei eskaintzea da gure eginkizuna. Azken finean gurea etxeko medio bat da, etxera begira dagoena, eta etxeko kontuak kontatzen dituen.

A. Herri mailako irratia ere du baliagarriada, beraz,

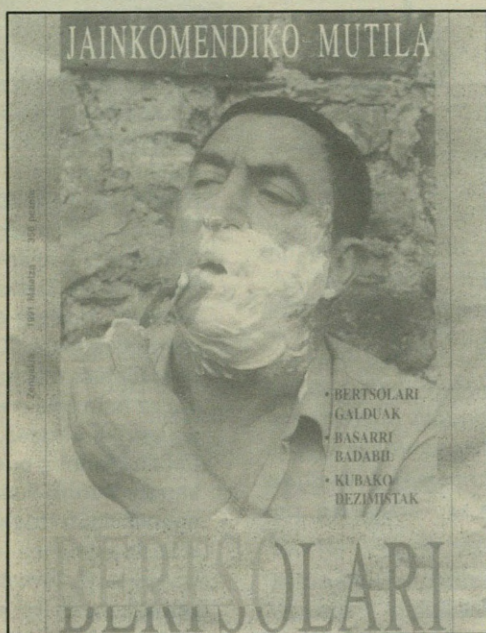

Euskal Herriko beste lekuetako ere...

M.U. Nik baietz uste dut. Guk dakigula Gipuzkoa mailan udal irrati bezala aurkeztu garen lehendabizikoak izan gara, hala ere Andoainen zerbait egiteko asmoa dagoela uste dut, eta baita Ondarroan ere. Piskana jendeak hori bilatzen du, eta ahal izanez gero udalek ere eredu honetara

Liburuak

«Bertsolari», zaletuen aldizkaria

Bertsolari. Argitaratzen du:
Bertsozaleak Kultur
Elkartea. 80 orrialde.

TXIRRITA, Lexo, Uda-
regi eta beste hainbat bertsolari ospetsuren garaian—1931n hain zuzen ere—, orduko bertso paper aipagarrienez osatua, «**Bertsolariya**» aldizkaria eman zen argitara. Kokagunea Errenterian zuen eta baita 1936rarte iraun ere, bost bat urte gutzira.

1991n atera dena, berriz, zaletuei zuzenduriko bertso liburua da. Helburua zera du, bertso kantatuaz aparte—jaialdietan entzuten denaz aparte alegia—bertsolari horien atzean dagoenaren berri ematea: bizi-

modua, denborapasak, bertso eskolak, bertsolari ahaztuak...

Lehen ale honek bost gai garrantzitsu ditu: Jainkomendiko mutila, bertsolari galduak, Kubako dezimistak, Basarriren errekupepena, eta Santutxuko Bertso Eskola. Bakoitzari eskainitako atalean bost bat orriren bilduma azaltzen da xehe-tasun guztiekin.

Mañukortari egindako el-karrizketan ezkongai segitzearen arrazoia eta bere eguneroko bizimoduaren berri ematen zaigu. Basarrik, berriz, lehengo ber-

tsolaritza gaurkoarekin konparatzen du, eta baita, tarteka, euskal sena galtzen ari dela esan ere. Kubako dezimisten erreportaiari dagokionez, hizkuntza erdara izana ezberdintasun bakarra dela kubatar haiek duten bapatekotasunaren trebetasuna eta gure artekoaren parekotasuna agerian jartzen da. Bertan konbibapen bat ere luzatzen zaigu, beraiek ere euskal bertsolaritzaren artxibogintza prestatzen ari omen direla eta. Ondoren, hurrengo atalean, Santutxuko Eskola da agertzen dena. Bertan bere historia eta egituraketa zein Bilboko euskal giroa zuzpertzeko lanen berri ematen da. Honekin batera urteroko ekintzen balantzea egiten dute bertako arduradunek.

Azkenik, bertso-bilduma atala dago, aurtengo bertso aipagarrienekin. Esan behar da ere Xabier Amuritzaren hitzaldi interesgarri bat dagoela, zeinean, jaialdi saturaziora ailegatzen ote ari garen edo, binakako saio libreetara itzuli beharra aipamarratzen duen.

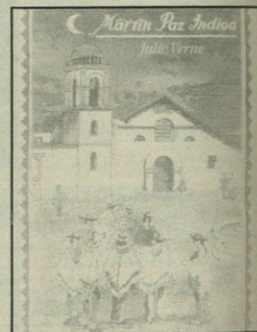
«**Bertsolari**» aldizkaria serioa eta irakurteraza da. Alor horretan egon den hutsunea betetzera datorrena. Bertsozaleok oso gustora hartu dugu.

IÑAKI AGIRRESAROB

Titulua: Napartheid.
Aldizkaria. 52 orr.
5. alea. 91ko uda.

Eraberrituta dator ale berria: neurriz, orri-kopuruz, formatoz... Horretaz gain, goi-mailako lanak ageri dira aldizkarian; izan ere, marrazki eta gidoi-lanek borobildu egiten dute produktua.

Egilea: Julio Verne.
Itzultzailea: Karlos Santisteban.

Titulua: Martin Paz India.

Argitaratzen du: GEROK.

Kondaira. 84 orr.

Espainiarren konkistaren garaiko, maitasun istorioa kontatzen digu Julio Vernek: protagonistak, judu baten alaba eta indio bihotz oneko bat, handinahikeriaz mugitzen den munduaren lekuko.

AZEN ORDUA BERRIA

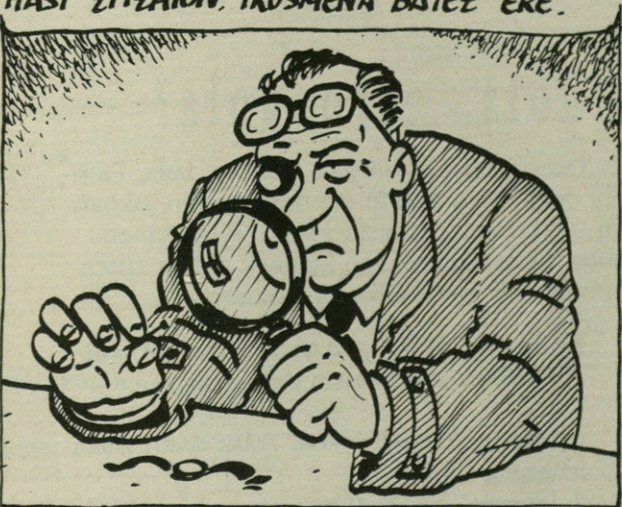
ERLOJUAK KOMPONTZEN TREBENA ZEN.
DIGITALAK, HANDIAK, TXIKIAK... GUZTIAK
KOMPONTZEN ZITUEN.

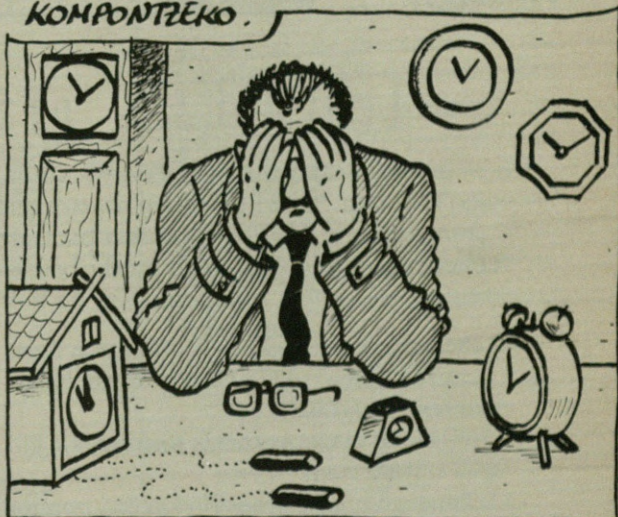
TXIKITATIK, ETA AITAK ERAKUTSITA
IKASI ZUEN OFIZIOA.

URTEEN PODERIOZ ORDERA OSASUNA HAKALTZEN
HASI ZITZAION, IKUSMENA BATEZ ERE.

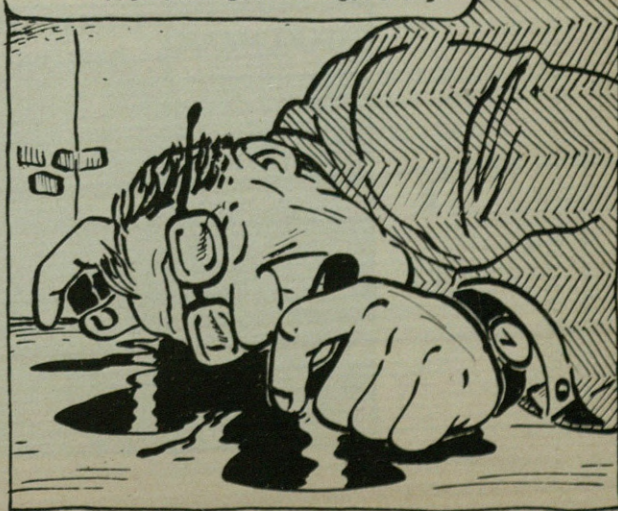
EZ ZEN GAUZA DAGOENeko EZER
KOMPONTZEKO.

BEHIN KAMPANDORRETIK GIZONEZKO BATEK
BERÉ BURUA BOTA ZUEN

BERE ORDUA IRITSI ZITZAION.
ATZERAPENIK GABE.

Denborapasa

Gurutzegrama

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2								■		
3					■					
4							■			
5					■					■
6						■				
7		■					■		■	
8			■							
9				■			■			
10						■				

EZKER ESKUIN : 1.- Libertatea. 2.- Lau elementuk osatutako talde. Ez eme. 3.- Daude. Pirinioetako gailur altuena. 4.- Semeen arrebak. Istua, listua. 5.- Ekaia. Idor. 6.- Kalitu. "... dakarrena, ... daroa". 7.- Bat. Txori habia-lapur. Potasioaren sinbolo kimikoa. Röntgen. 8.- Euskal fonema. Aurrera. 9.- Mendealdean, zen. Aurreko fonema berbera. Naizen honek. 10.- Erabat nekatu. Lapurdiko herria.

GOITIK BEHERA : 1.- Aldaezina. 2.- Lur eremuak. (Her.) Ezak. 3.- (Ipar) Pluralean, ausardia. Lehen pertsona. 4.- Bukatua. kontsonantea. 5.- Har ezak. Bokala. Ikutu. 6.- Langa. Laga. 7.- Instintu. Lehen pertsona. Azkeneko letra. Sufrearen sinbolo kimikoa. 8.- Uranioaren sinbolo kimikoa. Emigrantea. 9.- Iza-dia. (Errep.) Distiraren onomatopeia. 10.- Garaia. Zikinkeria.

Lehen hala, orain hola, gero nola?

Bost emakumezko (Arantxi, Edurne, Idoia, Jone, Txaro), bost gizonezko (Jontxu, Luix, Patri-zio, Txabi eta Txus) eta haien artean gertatu ohi dena: lotu, askatu eta berriro ekin jokoari jaun-andreak! Gure pertsonaien bizitzaren hiru urteko aldia kontsideratuko dugur hemen. Lehenengo urtean bikoteak modu batera moldatu ziren; bigarrean lagunez aldatu zuten eta orobat hirugarrenean. Ez bait dira politikoak iritziz aldatzen bakarrik.

1. Lehenengo eta hirugarren urtean gizon bera-
rekin uztartu den bakarra **Edurne** dugu, baina
mutil hori ez da **Luix**.
2. Hirugarren urtean **Arantxik** **Jontxurekin** bi-
zitzea erabaki zuen.
3. Lehenengo urtean **Arantxirekin** bizi izanda-
koak **Txarorekin** eman zuen bigarren urtea eta
Jonerekin hirugarrena.
4. **Idoia**k gizon berarekin pasa ditu bigarren eta

- hirugarren urteak, baina gizon hau ez da **Txabi**.
5. **Edurnek** **Jontxurekin** pasa du bigarren ur-
tea.
6. **Jone** eta **Txusek** bikote polita osatu zuten
lehenengo urtean.
7. Bigarren urtea **Txabirekin** pasa zuena **Jont-
xurekin** lehenengo urtea eman zuen bera dugu.
8. **Txabirekin** hirugarren urtea pasatu zuenak
Luixekin eman zuen bigarrena.

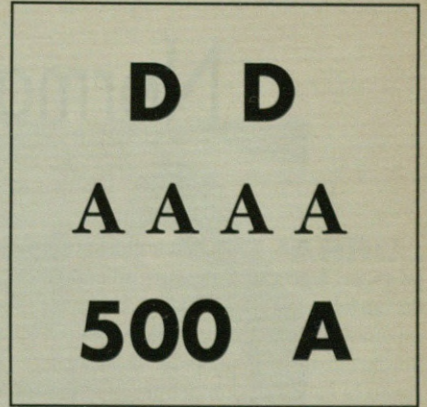
EMAKUMEAK	I. URTEKO GIZONA	II. URTEKO GIZONA	III. URTEKO GIZONA

Gezi nahasiak

Azalpen laukietan agertzen diren letrak erabilirik, geziek adierazitako norabidean dauden hitz egokiak ezar itzazu

ZTELI- KARI	▼	ATOI	▼	ALEERIA	▼	UGA	▼
HASIRIO		GAILESA		DELO		NAUTI	
		▼		▼		▼	
UTETAI	▶						
DIPAGA							
							KORDER
AL	▶		LERU	▶			▼
NIKE			ZATIN				
			▼	NEE	▶		
				UZZI			
ALIZE	▶			▼		K	▶
ARTUE						AD	
					OD	▶	▼
					AK		
I	▶	ZAKAR	▶		▼		
ZUJAIA		U					
		▼					
						D	▶

Hieroglifikoa

Ez du izerdi askorik botako...

Aurreko asteko soluzioak

Gezi Nahasiak

●	K	●	M	●	E	●	H
M	A	H	A	S	T	I	A
●	L	A	S	A	I	T	U
B	E	R	A	K	O	R	
●	T	R	I	P	A	T	
Z	A	I	L	A	E	Z	
●	R	A	T	E	R	A	
I	R	A	K	U	R	R	I
●	A	R	A	R	A	N	
O	K	I	N	E	Z	A	

EZKER ESKUIN: 1.-Gizasemeak. 2.- Eramana.
Ta. 3.- Ra. Ureriak. 4.- Ateak. Irri. 5.- Litroa. Ara.
6.- E. Erroka. 7.- Ku. Ar. O. Ba. 8.- Urkiak. III.
9.- Arin. Erraz. 10.- Kanada. A. I.
GOTIK BEHERA: 1.- Geralekuak. 2.- Irati. Urra.
3.- Za. Ete. Kin. 4.- Amuarraina. 5.- Sarkorra. D.
6.- Ene. Ao. Kea. 7.- Mari. No. R. 8.- E. irak. Ira.
9.- Atarrabia. 10.- Kakia. Aizu.

Hieroglifikoa: Bi aldizkari

Uda-mudan

IZENA	NONGOA	LANBIDEA	OPOR LEKUA
Justo	Bilbo	Kartoi biltzailea	Bertan
Maritxu	Lekeitio	Abokatua	Amazonas
Iker	Lizarrak	Inginaria	Iparburu
Jone	Gasteiz	E. J. Teknikoa	Pekin
Xabier	Errenteria	Kale garbitzailea	Aramaio

KAXKU

14/11

Normalizazioa bultzatuz

LURRALDE bateko hizkuntza propioari legeetan eta gizarte adierazpideetan lehentasuna zor bazaio ere, Estatu espainolean eta Estatu frantsesean su-bordinazioaren printzipioa da nagusi. Estatu bi hauek ez dira definizioz komunitate elebakar anitzetaz osatzen; Estatu espainolaren kasuan erdara jakitea derrigorrezkoa den neurrian, elebidunei bere hizkuntza propioa erabiltzeko aukera edo eskubide pertsonala eta teorikoa eskaintzen zaie zenbait lurraldetan. Estatu frantsesean aldiz, hori ere ez da onartzen, Estatu-ko hizkuntza frantsesa da, Estatu-nazioaren teoriari estuki jarraituz.

Euskal Herri osoaren eskubide legiti-moak, euskarak, ez du beraz Euskal Herrian bere normalkuntza bideratu dezakeen marko legal aproposik, zenbait eremutan aitorturiko eskubide pertsonalek ez dute hizkuntza minorizatuaren etorkizuna ziurtatzen jakitunek eritzitakoaren arabera. Legeek bakarrik ez dute hizkuntza normalduko, baina marko legal egokirik gabe hizkuntza nekez normalduko da. Dena den, legediaren azken punturainoko aprobetxamendua ogibidetzat hartu dugunok badakigu, itxuraz kontrakoa ematen badu ere, legea gauza zeharo dinamiko delako eta eskaintzen dituen aukera guztiak jorratu beharrean gaudela, esku ematen duen lorpen positiboenak erdietsiz eta zabal daitezkeen bideak erabiliz.

Esan bezala, legeek bakarrik ez dute hizkuntza normalduko, herri dinamikak badu zer esan eta zer egin handia; Euskal (euskaradun) Herriarena da euskara, herri guztion eta guztiontzat; herri dinamika subjektu aktiboa izan behar du, benetazko protagonismoa izan behar du ezin daitekeelarik euskararen subjektu pasibo edo hartzaile hutsa bihurtu.

KOMUNIKABIDEAK ere badute gure hizkuntzaren normalizazioari dagokionez zer egin handia, ho-

rrera ulertu zuen 1982ko legegileak, El-karte Autonomorako Euskararen Normalizaziorako Legea eman zuenean. Hain zuzen, lege horrek espreski aitortzen dituen oinarritzko eskubide pertsonalen artean, *euskaraz informatua izateko eskubidea* aipatzen du. Legeak, eskubide hori gauzatu dezaten, botere publikoei ezinbestekoak diren neurriak hartzeko beharra ematen die. Euskararen Normalizaziorako Legeak, funtzio sozial guztietan euskararen normalizazioa lortzea du helburutzat, xede horrekin eskubide pertsonalak aitortzeaz gain Jaur-laritzari eskubideak gauzatu ditzan bete behar zehatzak agintzen dizkio.

Legeak, progresibitatearen elementua jasotzen du, *«aitortutako eskubidea arian-arian bermatzeko neurriak hartuko direla»* aipatuz. Gauzak horrela, oinarritzko testuak orain 10 urte baino gehiago indarrean sartu zirela, ulertezina da Administrazioak momentu bakoitzean azaltzen duen borondatearen arabera hizkuntza eskubide pertsonalak gauzatzeko baldintzatuak izatea. Administrazioak koo-fizialtasunak agintzen dituen eskemetara oraindik ez egokitzeak ezin dezake baldintzatu hiritarrok dugun oinarritzko hizkuntz eskubidea, Euskararen Legea indarrean sartu zenetik lasten hamar urte beteko bait dira.

BADAGO aipatu beharreko arazo erantsi bat, informazioaren berri koo-fizialtasun estatusa duten lurraldeetan kokaturik dauden medioetatik ere jasotzen dugu. Horrek berez desoreka bat sortzen du eta legeak ezin ditu eskubide simetrikoko balira bezala orekatu, biak orokortu ordezkuskaraz informatua izateko eskubidea orokortzea izan beharko luke helburutzat. Gaztelaniaren aldeko errealitatezko desorekak euskararen aldeko diskriminazio positiboa ekarri beharko luke, egoerak benetan parekoak bihurtu daitezkeen.

Gauzak horrela, legeetan xedatutakoa

egungo errealitateetik urrun dago, aipatutakoaren adierazgarri gisa hemen zenbait esenplu: El-karte Autonomoan kokatuta dagoen zentruak ez du euskaraz programa bat bera ere emititzen; Euskal Telebistako lehen kateak erdarazko publizitatea onartu du; telebista pribatuak kriterio linguistiko eta koo-fizialtasunaren ondorioetatik, indarrean dagoen telebista pribatuari buruzko legearekin ihes egiten dute; Estatu-ko Irrati Publikoetan euskararen presentzia benetan ahula da; Irrati pribatuak kontzesioak lortzeko beharrezkoak diren baldintzen artean euskaraz partzialki emititzea merito soil bat bezala kontsideratua dago; euskara hutsez argitaratutako egunkari bakarrari diru laguntzarik ez zaio bideratzen... Aipaturiko kasu guzti hauek Euskararen Legearen aginduak urratzen dira. Lege honek komunikabideek erabili beharreko hizkuntzari dagokionez, duen helburu nagusia kontuan hartuz, hizkuntza bien erabileraren parekatze egoera lortzea alegia, komunikabideek orokorrean legeak agindutakoaren minimoen azpitik aritzen direla ondorioztatzea ez litzateke inolako gehiegikeria.

Nafarroako Elkarteko kasuan aldiz, Vascuencearen Legeak xedatutakoa puntu honi dagokionez, gizarteak komunikabideei exijitzen dion lana hizkuntzari dagokionez minimoak ere ez ditu betetzen; ez bait die botere publikoei egiazko elebitasun bat lortzeko neurriak hartu dezaten agintzen, *«komunikabideetan euskararen presentzia sustatzeko»* aipamen soil bat eginez, euskara berriro ere apaingarri bihurtu nahi digutela.

Legeak gaitz guztien «panacea» direlarik, gehienetan agintariekin legeak diotena betetzen ez dutelako edo eta legeak behar minimoetara iristen ez direlako, euskararen aldeko herri mugimenduok badugu zer egin ugari.

IÑIGO URRUTIA

Abokatua

APIKA

I N F O R M A T I K A

- Telefonoz deitze hutsarekin, zure instalazioa diseinatu dutenen laguntza jakituna gehitu diezaiokezu zure sistema informatikoari.

- Software ekoizpen zentrua. Talde gazte eta kualifikatu batek **APIKA**ren software eskaintza eguneratzen du etengabe.

- Hardware mantenu zerbitzua.

- Training zerbitzua.

DONOSTIA

Ametzagaña 19, behea
Tlf.: (943) 27 47 11 - 28 33 99
Fax: (943) 27 46 00

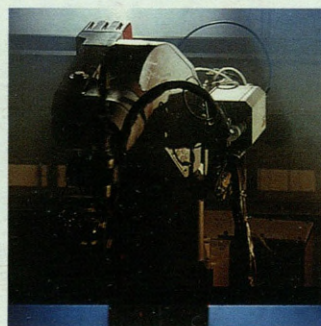
BILBO

Begoñalde 9-1
Tlf.: (94) 446 76 84
Fax: (94) 446 76 85

- AHOLKULARITZA INFORMATIKOA
- INSTALAZIO INFORMATIKOAK
- ERABATEKO MEKANIZAZIOA

- BEHARREN ARAUERA KO PROGRAMAZIOA
- IHARDUERA EKONOMIKOEI EGOKITUTAKO APLIKAZIOAK

INFORMATIKA INTEGRALA

Etorkizunaren erronka

Gertu dagoen erakundea dugu
kutxa, garai berriei aurre
egiteko.

Teknika-eta giza baliabiderik
eraginkorrenekin, gailentzeko.
Beharrian berriei egokituriko
maila bikaineko zerbitzuez,
eraberritzeko. Alor guztietan
aurrera egiteko. Etorkizun gero
eta lehiakorrago baterantz.

kutxa

gipuzkoa
donostia kutxa

caja gipuzkoa
san sebastián